

UCHWAŁA NR 225/1100/18
Zarządu Powiatu ławskiego
z dnia 10 kwietnia 2018 r.

**w sprawie: zaopiniowania projektu Programu ochrony środowiska miasta Lubawa
do roku 2020**

Na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (j. t. Dz. U. z 2017 r. poz. 519, ze zm.) w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 05 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j. t. Dz. U. z 2017 r. poz. 1868, ze zm.) Zarząd Powiatu ławskiego **u c h w a ł a**, co następuje:

§ 1. Projekt *Programu ochrony środowiska miasta Lubawa do roku 2020* stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały przedłożony przez Burmistrza Miasta Lubawa, opiniuje się pozytywnie, z uwagami określonymi w załączniku nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd Powiatu ławskiego:

1. Marek Polański
2. Stanisław Kastrau
3. Maciej Rygielski
4. Edmund Standara
5. Grażyna Taborek

Miasto Lubawa

Program ochrony środowiska Miasta Lubawa do roku 2020

PROJEKT

Olsztyn, grudzień 2017 r.

1. SPIS TREŚCI

1. Spis treści.....	2
2. Wykaz skrótów	5
3. Wstęp.....	7
3.1. Wprowadzenie	7
3.1.1. Podstawa opracowania programu	7
3.1.2. Cel i zakres programu	7
3.2. Ogólna charakterystyka gminy miejskiej Lubawa.....	8
3.2.1. Dane ogólne gminy miejskiej Lubawa	8
3.2.1.1 Położenie, fizjo- i hydrografia, klimat	8
3.2.1.2 Demografia.....	11
3.2.1.3 Użytkowanie powierzchni.....	11
3.2.2. Zagadnienia gospodarcze	12
3.3. Prognoza trendów rozwojowych.....	13
3.3.1. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi	13
3.3.1.1 Poziom krajowy	13
3.3.1.2 Poziom regionalny	14
3.3.2. Kierunki rozwoju gospodarczego.....	17
3.3.3. Ludność	20
3.3.4. Założenia polityki ochrony środowiska w dokumentach strategicznych	20
3.3.5. Współpraca międzynarodowa.....	21
4. Streszczenie	22
5. Ocena stanu środowiska	24
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	24
5.1.1. Źródła i wielkości emisji	24
5.1.2. Jakość powietrza.....	27
5.1.3. Przeciwdziałanie zmianom klimatu.....	30
5.1.4. Posumowanie.....	31
5.1.4.1 Realizacja POŚ Miasta Lubawa na lata 2013-2016	31
5.1.4.2 Analiza SWOT	34
5.1.4.3 Kierunki interwencji.....	34
5.2. Zagrożenia hałasem	36
5.2.1. Posumowanie.....	40
5.2.1.1 Zrealizowane działania.....	40
5.2.1.2 Analiza SWOT	42
5.2.1.3 Kierunki interwencji.....	42
5.3. Pola elektromagnetyczne	43
5.3.1. Posumowanie.....	44
5.3.1.1 Zrealizowane działania.....	44
5.3.1.2 Analiza SWOT	44
5.3.1.3 Kierunki interwencji.....	44
5.4. Gospodarowanie wodami.....	45

5.4.1.	Zasoby i stan wód powierzchniowych.....	45
5.4.2.	Zasoby i stan wód podziemnych	50
5.4.3.	Posumowanie.....	51
5.4.3.1	Zrealizowane działania.....	51
5.4.3.2	Analiza SWOT	52
5.4.3.3	Kierunki interwencji.....	52
5.5.	Gospodarka wodno-ściekowa	53
5.5.1.	Pobór wody.....	53
5.5.2.	Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	55
5.5.3.	Oczyszczalnie ścieków	56
5.5.3.1	Aglomeracja Lubawa (umieszczona w AKPOŚK2015).....	57
5.5.4.	Posumowanie.....	58
5.5.4.1	Realizacja POŚ Miasta Lubawa na lata 2013-2016	58
5.5.4.2	Analiza SWOT	60
5.5.4.3	Kierunki interwencji.....	60
5.6.	Zasoby geologiczne	61
5.6.1.	Posumowanie.....	62
5.7.	Gleby.....	63
5.7.1.	Posumowanie.....	63
5.7.1.1	Zrealizowane działania.....	63
5.7.1.2	Analiza SWOT	63
5.7.1.3	Kierunki interwencji.....	63
5.8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	64
5.8.1.	Odpady komunalne.....	64
5.8.2.	Odpady zawierające azbest.....	68
5.8.3.	Pozostałe odpady	69
5.8.4.	Posumowanie.....	69
5.8.4.1	Realizacja POŚ Miasta Lubawa na lata 2013-2016	69
5.8.4.2	Analiza SWOT	72
5.8.4.3	Kierunki interwencji.....	73
5.9.	Zasoby przyrodnicze	73
5.9.1.	Lasy	74
5.9.2.	Lądowe ekosystemy nieleśne	75
5.9.3.	Ekosystemy wodne	77
5.9.4.	Formy ochrony przyrody	77
5.10.	Zagrożenia poważnymi awariami	83
5.10.1.	Posumowanie.....	84
5.10.1.1	Realizacja POŚ Miasta Lubawa na lata 2013-2016	84
5.10.1.2	Analiza SWOT	85
5.10.1.3	Kierunki interwencji.....	85
6.	Cele programu	86
6.1.	Cele, kierunki interwencji i zadania.....	86
6.2.	Harmonogram rzeczowo-finansowy	87
6.2.1.	Zadania własne Miasta Lubawy	88
6.2.2.	Zadania monitorowane	88
6.3.	Finansowanie zadań	89
7.	System realizacji programu ochrony Środowiska	90
7.1.	Współpraca z interesariuszami	90

7.2.	Opracowanie treści POŚ	90
7.3.	Zarządzanie i monitoring Programu	91
7.4.	Okresowa sprawozdawczość i ewaluacja programu.....	92
7.5.	Aktualizacja Programu.....	94
8.	Spis tabel.....	95
9.	Spis map.....	96
10.	Spis rysunków.....	96
11.	Spis załączników	96
12.	Załączniki	96

2. WYKAZ SKRÓTÓW

AKPOŚK 2015	Czwarta aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych
APGWD	Aktualizacja Planu Gospodarowania Wodami Dorzecza
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BAT	Najlepsze Dostępne Techniki
BDL	Bank Danych Lokalnych (https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start)
DPR	Kodeks dobrej praktyki rolniczej
ERB	Euroregion „Bałtyk”
EWG	Europejska Wspólnota Gospodarcza
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUGiK	Główny Urząd Geodezji i Kartografii
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IMGW-PIB	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej–Państwowy Instytut Badawczy
IOŚ	Inspekcja Ochrony Środowiska
IOŚ-PIB	Instytut Ochrony Środowiska–Państwowy Instytut Badawczy
IUNG	Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa
JCWP	jednolita część wód powierzchniowych
JCWPd	jednolita część wód podziemnych
jst	Jednostka samorządu terytorialnego
KPGO	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOP	Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LP	Lasy Państwowe
MBP	instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych
MŚ	Ministerstwo Środowiska
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NGO	organizacja pozarządowa
ODN	Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
ODR	Ośrodki Doradztwa Rolniczego
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSO	obszary specjalnej ochrony ptaków w sieci Natura 2000
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	odnawialne źródła energii
PEM	Promieniowanie elektromagnetyczne
PGN	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
PGNiG	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy
PIS	Państwowa Inspekcja Sanitarna
PKB	produkt krajowy brutto
PM10	pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 10 µm
PM2,5	pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 2,5 µm
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska

POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSH	Państwowa Służba Hydrogeologiczna
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PSS-E	Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna
pzp	plan zagospodarowania przestrzennego
RIPOK	Regionalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RLM	równoważna liczba mieszkańców
RPO WiM	Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SDR2010	średni dobowy ruch w punktach pomiarowych na drogach wojewódzkich w 2010 r.
SOO	Specjalne obszary ochrony siedlisk w sieci Natura 2000
SPA 2020	Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
SUE RMB	Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego
UKE	Urząd Komunikacji Elektronicznej
UM/UG	Urząd Miasta/Gminy
Ustawa POŚ	ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie
WPGO	Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego
WWA	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZSEiE	Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny
ZMiUW	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

3. WSTĘP

3.1. Wprowadzenie

3.1.1. Podstawa opracowania programu

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem realizacji polityki ochrony środowiska, zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych gminy. Określa obszary, kierunki interwencji i zadania służące poprawie stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego jej mieszkańców.

Sporządzenie gminnego programu ochrony środowiska jest obowiązkiem gminy w myśl art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 519). Gminny program ochrony środowiska jest przyjmowany do realizacji poprzez przyjęcie przez radę miasta/gminy stosownej uchwały (art. 18 ustawy POŚ). Realizacja programu jest monitorowana, a Burmistrz/Wójt co dwa lata przedstawia radzie sprawozdanie z jego realizacji.

Przy konstruowaniu niniejszego programu, który stanowi kontynuację i rozszerzenie planów określonych w Programie Ochrony Środowiska Miasta Lubawa na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020, opierano się na „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, opracowanych przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 r. w związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy *Prawo ochrony środowiska*.

3.1.2. Cel i zakres programu

Celem niniejszego opracowania jest wytyczenie kierunków i zaplanowanie działań w zakresie ochrony środowiska, które będą realizowane w gminie miejskiej Lubawa do roku 2020. Realizacja działań przyczyni się do osiągnięcia celów Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020, jak również krajowych dokumentów strategicznych i sektorowych.

W programie ochrony środowiska Miasta Lubawa zawarto w szczególności:

- ogólną charakterystykę miasta
- ocenę obecnego stanu środowiska w mieście (z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji: /1/ ochrona klimatu i jakości powietrza, /2/ zagrożenia hałasem, /3/ pola elektromagnetyczne, /4/ gospodarowanie wodami, /5/ gospodarka wodno-ściekowa, /6/ zasoby geologiczne, /7/ gleby, /8/ gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, /9/ zasoby przyrodnicze, /10/ zagrożenia poważnymi awariami),
- cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska oraz harmonogram rzeczowo-finansowy;
- opis systemu realizacji POŚ.

Obszar miasta charakteryzuje duże zróżnicowanie spadków. W obrębie zboczy wzgórz morenowych oraz w sąsiedztwie dolin spadki wynoszą 5-8%, a miejscami przekraczają 8%, na grzbietach wzgórz oraz w dolinach są niewielkie i wynoszą ok. 2%.

Opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

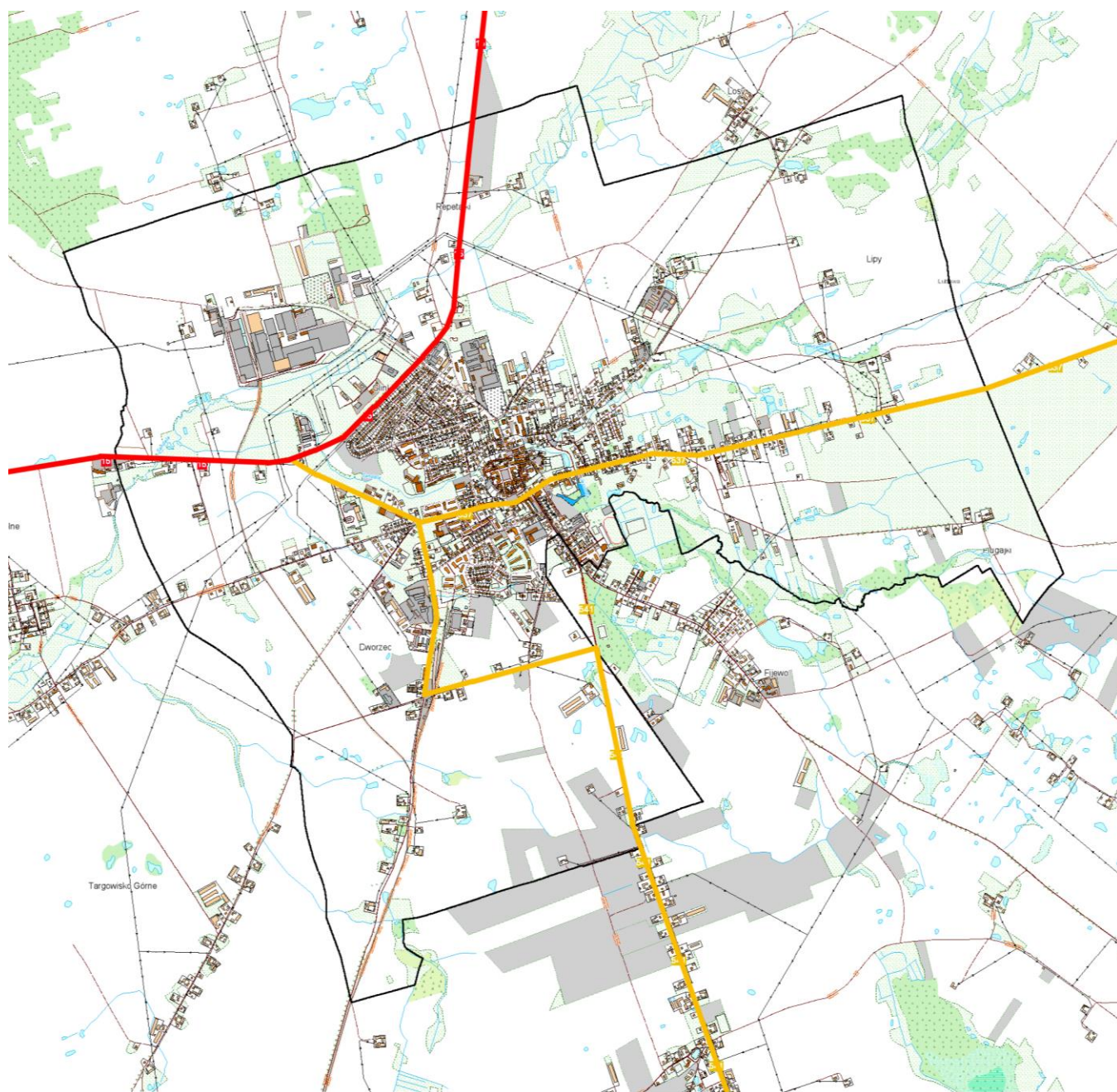
Mapa 2. Położenie gminy miejskiej Lubawa na tle krain fizycznogeograficznych

Gmina miejska Lubawa leży w granicach jednego regionu hydrogeologicznego (w Prowincji Wisły): w regionie Dolnej Wisły.

Lubawa znajduje się na styku mazurskiej i wschodnio-bałtyckiej dzielnicy klimatycznej, co skutkuje dużą zmiennością pogody, wynikającą ze ścierania się odmiennych mas powietrza. Na obszarze tym dominują wiatry zachodnie (20,9%), południowo-zachodnie (18,9%) oraz południowo-wschodnie (17,5%). Średnia roczna wielkość opadów wynosi 600 mm, z czego około 40% przypada na miesiące letnie (czerwiec – sierpień). Okres wegetacyjny wynosi 200 – 210 dni. Średnia roczna temperatura wynosi około 6,4°C.

Wpływ na klimat lokalny ma w głównej mierze położenie w obrębie Garbu Lubawskiego. Jak podaje *Studium przyrodnicze* do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lubawa, wpływa to na obniżenie temperatury w stosunku do obszarów sąsiednich o 1° oraz wzrost rocznych opadów o 50 mm. Lokalnie sąsiedztwo cieków i zbiorników wodnych (w tym w parku miejskim „Łazienki Lubawskie” w centrum miasta) wiąże się z występowaniem zastoisk mas zimnego powietrza oraz inwersjami temperatur.

Topografię gminy miejskiej Lubawa przedstawia Mapa 3.

opracowanie Biuro Doradcze EkoINFRA

Mapa 3. Mapa topograficzna Lubawy

3.2.1.2 Demografia

Wg danych GUS w gminie miejskiej Lubawa mieszka 10 199 osób (stan na 31-12-2016), co stanowi 11% populacji powiatu iławskiego. Zestawienie liczby mieszkańców przedstawia Tabela 1.

Tabela 1 Dane demograficzne gminy miejskiej Lubawa				
Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet	Gęstość zaludnienia (osoby/km ²)
Gmina miejska Lubawa	10 199	4 968	5 231	606
Udział procentowy w powiecie iławskim/*średnia wartość dla powiatu				
Powiat Iławski	11,0%	10,8%	11,2%	67*

źródło: dane BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

3.2.1.3 Użytkowanie powierzchni

Użytkowanie powierzchni w gminie miejskiej Lubawa przedstawia Tabela 2.

Tabela 2 Struktura użytkowania powierzchni w gminie miejskiej Lubawa		
Kierunki wykorzystania powierzchni	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
powierzchnia ogółem	1 684	-
powierzchnia lądowa	1 678	99,64%
użytki rolne razem, w tym:	1 342	79,69%
grunty orne	1 130	67,10%
sady	21	1,25%
łąki trwałe	68	4,04%
pastwiska trwałe	69	4,10%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem, w tym:	14	0,83%
lasy	5	0,30%
grunty pod wodami razem, w tym:	6	0,36%
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	6	0,36%
grunty zabudowane i zurbanizowane razem, w tym:	290	17,22%
tereny mieszkaniowe	104	6,18%
tereny przemysłowe	55	3,27%
tereny inne zabudowane	23	1,37%
tereny zurbanizowane niezabudowane	16	0,95%
tereny rekreacji i wypoczynku	3	0,18%
tereny komunikacyjne - drogi	82	4,87%
tereny komunikacyjne - kolejowe	7	0,42%
użytki kopalne	0	0,00%
użytki ekologiczne	0	0,00%
nieużytki	27	1,60%
tereny różne	5	0,30%

źródło: dane BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Lasy, użytki rolne i wody stanowią łącznie 80,35% powierzchni miasta.

3.2.2. Zagadnienia gospodarcze

Podstawową gałęzią gospodarki w mieście jest przetwórstwo przemysłowe – produkcja mebli. Największymi zakładami tej gałęzi gospodarki na terenie miasta są:

- IKEA Industry Poland sp. z o.o. (dawniej Swedwood Poland),
- Szynaka Meble Sp. z o.o.,
- Libro.

Inne przedsiębiorstwa o większym znaczeniu dla gospodarki miasta to:

- Intek Sp. z o.o. (branża budowlano-konstrukcyjna),
- Lubawa S.A. (produkcja specjalistycznej odzieży dla służb mundurowych oraz produktów bezpieczeństwa i higieny pracy),
- Spółdzielnia Mleczarska „Mlekovita”, oddział w Lubawie,
- F.H.U. Szklomal (obróbka szkła, głównie dla przemysłu meblarskiego),
- Przetwórnia Owoców i Warzyw,
- Lubawskie Przedsiębiorstwo Budowlane Zdzisław Wierzbowski.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Lubawie wynosi 873, z czego aż 652 to podmioty należące do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. 28 podmiotów należy do sfery publicznej.

Tabela 3 przedstawia zestawienie liczby podmiotów gospodarczych w 2016 r.

Tabela 3 Podmioty gospodarcze		
Rodzaj	Liczba	Udział w strukturze
podmioty gospodarki narodowej ogółem	873	-
sektor publiczny – ogółem, w tym:	28	3,2%
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	16	1,8%
przedsiębiorstwa państwowe	0	0,0%
spółki handlowe	2	0,2%
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	0	0,0%
sektor prywatny – ogółem, w tym:	839	96,1%
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	652	74,7%
spółki handlowe	36	4,1%
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	3	0,3%
spółdzielnie	6	0,7%
stowarzyszenia i organizacje społeczne	28	3,2%

źródło: dane BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Ponad 96% podmiotów działa w sferze prywatnej, z czego największą liczbę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (74,7%). Najwięcej podmiotów gospodarczych działa w branży usług poza handlem (30,4%), w handlu (26,9%), następnie w przetwórstwie przemysłowym i budownictwie (21,9%) oraz edukacji i opiece zdrowotnej (8,4%).

Turystyka

Turystyka nie odgrywa w gminie miejskiej Lubawa znaczącej roli i ma charakter głównie lokalny, rzadziej regionalny. W mieście brak naturalnych przyrodniczych atrakcji (lasy, jeziora) oraz wyróżniających się obiektów rekreacyjnych mogących przyciągnąć turystów. Pewien potencjał turystyczny dają miastu zabytki, jednak Lubawa nie funkcjonuje w powszechnej opinii jako miasto zabytkowe o bogatej historii. Kolejnym atutem może się stać przynależność miasta do międzynarodowej sieci Cittaslow (sieć skupiająca miasta o liczbie mieszkańców nie przekraczającej 50 tys., celem istnienia sieci jest oparcie się globalizacji i homogenizacji miast poprzez popieranie różnorodności kulturalnej, ochronę środowiska naturalnego, promocję tradycyjnych lokalnych produktów oraz dążenie do poprawy jakości życia). Lubawa przystąpiła do organizacji Cittaslow w 2012 r.

Wg BDL na terenie miasta znajduje się 1 całoroczny obiekt noclegowy (hotel) z łączną liczbą miejsc noclegowych równą 26. Dodatkowo, na terenie miasta znajdują się dwa obiekty noclegowe, które nie figurują w statystyce GUS.

Stopa bezrobocia w całym powiecie iławskim jest niewielka (Powiatowy Urząd Pracy nie oblicza tego wskaźnika na poziomie poszczególnych gmin) – wynosi zaledwie 5,1% (dane za lipiec 2017 r.), co zarówno na tle regionu (12,0%), jak i kraju (7,1%) stanowi niską wartość.

3.3. Prognoza trendów rozwojowych

3.3.1. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

3.3.1.1 Poziom krajowy

W celu zapewnienia zgodności niniejszego POŚ z kierunkami rozwoju Polski oraz założeniami polityki ochrony środowiska, przy sporządzaniu POŚ Miasta Lubawa szczególną uwagę zwracano na jego zgodność z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi – przede wszystkim krajowego: „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności”, „Strategia Rozwoju Kraju 2020” oraz ze strategiami krajowymi o charakterze horyzontalnym.

W wyniku przeanalizowania krajowych strategii stwierdzono się, że cele sprecyzowane w niniejszym POŚ nie pozostają w sprzeczności z celami określonymi w tych dokumentach. W niniejszym dokumencie uwzględniono także konieczność zgodności celów i zadań POŚ Miasta Lubawa z dokumentami sektorowymi takimi jak, m.in.:

- Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030),
- Czwarta aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2015),

- Krajowy plan gospodarki odpadami 2022,
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020,
- Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015–2020,
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Program wodno-środowiskowy kraju,
- Program rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014–2020,
- Aktualizacja krajowego programu zwiększania lesistości 2014,
- Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2014-2020

Poziom implementacji celów strategii krajowych do niniejszego POŚ jest zróżnicowany (wynikający z uwarunkowań wewnętrznych), a znacząca ich liczba znajduje odzwierciedlenie w celach i zadaniach, co przedstawiono w załączniku nr 4.

3.3.1.2 Poziom regionalny

W celu zapewnienia zgodności niniejszego POŚ z kierunkami rozwoju regionu oraz założeniami polityki ochrony środowiska, przy sporządzaniu POŚ Miasta Lubawa szczególną uwagę zwracano na jego zgodność z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi szczebla regionalnego, w szczególności ze „Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”.

Niniejszy Program zgodny jest także z pozostałymi, aktualnymi dokumentami o charakterze programowym/wdrożeniowym, takimi jak:

- Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, przyjęty uchwałą nr VII/164/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 maja 2015 r.,
- Strategia rozwoju turystyki województwa warmińsko-mazurskiego,
- Zaktualizowana Regionalna strategia innowacyjności województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020, przyjęta przez sejmik województwa 28 września 2010 r.,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016–2022,
- Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.
- Plany zarządzania ryzykiem powodziowym: PZRP dla obszaru dorzecza Wisły: PZRP dla regionu wodnego Dolnej Wisły,
- Warunki korzystania z wód regionu wodnego Dolnej Wisły,
- Program małej retencji województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2006–2015,
- Program ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z Planem działań krótkoterminowych ze

względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10,

- Plan działań krótkoterminowych dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10,
- Koncepcja rozwoju OZE w województwie warmińsko-mazurskim do 2020 roku,
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L_{DWN} i L_N .

Poziom implementacji celów strategii regionalnych do niniejszego POŚ jest zróżnicowany (wynikający z uwarunkowań wewnętrznych), a znacząca ich liczba znajduje odzwierciedlenie w celach i zadaniach.

Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020

Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020 jest narzędziem realizacji polityki ochrony środowiska, zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych, w województwie warmińsko-mazurskim. Określa obszary, kierunki interwencji i zadania służące poprawie stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego jego mieszkańców. Zapewnia ciągłość działań związanych z tworzeniem warunków zrównoważonego rozwoju województwa, jest kontynuacją i rozszerzeniem planów określonych w Programie Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018.

Dla poprawy jakości powietrza i ochrony klimatu, POŚ wyznacza zadania w następujących kierunkach interwencji: zmniejszanie emisji zanieczyszczeń do atmosfery; wzrost wykorzystania OZE w bilansie energetycznym; doskonalenie systemu planowania, monitoringu i edukacji; zmniejszanie zapotrzebowania na energię; zrównoważony rozwój energetyczny regionu; ograniczanie zagrożeń i adaptacja do zmian klimatu.

Dla ochrony przed hałasem, POŚ wyznacza kierunek interwencji: ograniczanie hałasu, z zadaniami o charakterze technicznym i nietechnicznym (jak np. monitoring i edukacja).

Dla ochrony przed wzrostem promieniowania elektromagnetycznego, POŚ wyznacza kierunek interwencji: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych, z zadaniami dotyczącymi uwzględniania zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym w planach zagospodarowania przestrzennego oraz prowadzenia monitoringu.

Dla ochrony zasobów ilościowych wód, poprawy ich stanu ekologicznego i chemicznego, ograniczania ryzyka suszy i powodzi, a także zapewnienia korzystania z wód do celów gospodarczych, POŚ wyznacza wiele zadań w następujących kierunkach interwencji: poprawa stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych; utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych; stosowanie instrumentów ekonomicznych w racjonalnym użytkowaniu zasobów wodnych; zwiększanie retencji wód w zlewniach; zapewnienie odpowiedniej ilości wody dla potrzeb gospodarki; utrzymanie i poprawa stanu obiektów osłony przeciwpowodziowej; doskonalenie planowania przestrzennego.

Dla doskonalenia gospodarki wodno-ściekowej, POŚ wytycza zadania w następujących kierunkach interwencji: zaopatrzenie ludności w wodę; poprawa jakości wody przeznaczonej do spożycia; oszczędne gospodarowanie wodą; budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych; budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków; monitoring postępowania z nieczystościami płynnymi na terenach nieskanalizowanych.

Dla zapewnienia właściwego gospodarowania zasobami geologicznymi, POŚ określa następujące kierunki interwencji: doskonalenie rozpoznania i ochrona złóż surowców mineralnych, w tym wód leczniczych i termalnych; efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż; zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalin.

Dla ochrony gleb, POŚ wyznacza następujące kierunki interwencji: zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi; remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

Dla dalszego doskonalenia gospodarki odpadami, POŚ wytycza kierunki interwencji zgodne z WPGO: minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów; odzysk surowców i recykling; unieszkodliwianie odpadów komunalnych i pozostałych; zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi.

Na podstawie analizy wielu czynników zagrożenia dla różnorodności przyrodniczej, walorów krajobrazowych oraz zagrożeń dla zrównoważonego użytkowania zasobów, POŚ wytycza następujące kierunki interwencji: rozwój i weryfikacja obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu; zachowanie obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych; doskonalenie planowania i realizacji zadań ochronnych; zachowanie ciągłości terytorialnej i spójności ekologicznej przestrzeni przyrodniczej i zapobieganie jej fragmentacji; utrzymanie, powiększanie i ochrona zasobów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych; ograniczanie inwazji obcych gatunków; monitoring przyrodniczy; egzekwowanie przepisów dotyczących ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych; zrównoważone użytkowanie gruntów rolnych i rozwój zielonej infrastruktury na terenach zurbanizowanych; podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.

Dla przeciwdziałania zagrożeniom związanym z poważnymi awariami, POŚ wyznacza dwa kierunki interwencji: ograniczanie zagrożeń poważnymi awariami; minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia poważnej awarii.

Niniejszy „Program Ochrony Środowiska Miasta Lubawa do 2020” roku jest w pełni zgodny z kierunkami realizacji programu ochrony środowiska na poziomie regionalnym, a wyznaczone w nim cele, kierunki interwencji i będą zadania służyć osiągnięciu celów POŚ województwa warmińsko-mazurskiego.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, przyjęty uchwałą nr VII/164/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 11 sierpnia 2015 roku (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. poz. 2931) uwzględnia środowiskowe uwarunkowania rozwoju przestrzennego województwa, opisując ich stan i zagrożenia. Zwraca uwagę m.in. na znaczenie powiązań przyrodniczych, zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych, podkreślając rolę terenów najcenniejszych pod względem przyrodniczym – obszarów Natura

2000 oraz sieci ekologicznych i projektowanego systemu korytarzy ekologicznych. Dużym zagrożeniem dla funkcjonowania powiązań przyrodniczych są sieci infrastruktury komunikacyjnej, a szczególnie te elementy, które charakteryzują się dużym natężeniem ruchu. Zagrożeniem może być lokalizacja zabudowy w obrębie struktur przyrodniczo-przestrzennych środowiska, ważnych dla realizacji powiązań przyrodniczych. Dotyczy to w szczególności zabudowy rekreacyjnej jezior i pozostałej zabudowy rozproszonej.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego przedstawia wiodące cechy i zasoby środowiska przyrodniczego, w tym budowę geologiczną, kopaliny, ukształtowanie terenu, zasoby wodne, gleby, klimat, szatę roślinną, faunę, obszary cenne pod względem przyrodniczym oraz koncepcje system korytarzy ekologicznych. Rekomenduje podjęcie działań w zakresie wyznaczenia w województwie systemu korytarzy ekologicznych.

W odniesieniu do środowiska przyrodniczego i kulturowego przyjęto cztery główne kierunki realizacji polityki przestrzennej:

- ochrona i kształtowanie najcenniejszych zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona krajobrazów;
- uwzględnianie w polityce przestrzennej wymogów ochrony i odtwarzania różnorodności gatunkowej i siedliskowej, w tym kształtowanie spójności terytorialnej i funkcjonalnej przestrzeni przyrodniczej dla zapobiegania jej fragmentacji;
- racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi, w tym zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin, a także jakościowa i ilościowa ochrona wód;
- ochrona komponentów środowiska, kształtujących warunki zamieszkania człowieka.

W sferze infrastruktury technicznej do głównych kierunków realizacji polityki przestrzennej województwa należą m.in.:

- sprawnie funkcjonujące systemy zaopatrzenia w wodę w całym województwie;
- sprawnie funkcjonujące systemy utylizacji ścieków w oparciu o wysokosprawne technologie w całym województwie;
- zintegrowanie i usprawnienie systemu gospodarki odpadami w sposób zapewniający ochronę środowiska i ochronę zdrowia ludzi zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego”;
- prowadzenie działań zapobiegających (minimalizujących) wystąpienie powodzi oraz ograniczających jej negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej oraz środowiska.

Niniejszy „Program Ochrony Środowiska Miasta Lubawa do 2020” roku jest w pełni zgodny z kierunkami realizacji polityki przestrzennej, a wyznaczone w nim cele, kierunki interwencji i zadania będą służyć osiągnięciu celów planu zagospodarowania przestrzennego całego województwa.

3.3.2. Kierunki rozwoju gospodarczego

Można zakładać, że gospodarka miasta Lubawy w dalszym ciągu będzie się opierać głównie na jednej z inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego jaką jest: „drewno i meblarstwo”. W przypadku Lubawy specjalizację tę reprezentują zakłady przetwórstwa przemysłowego z branży produkcji mebli.

Przewiduje się, że wpływ na środowisko związany z rozwojem gospodarczym będzie podobny jak w chwili obecnej – może jedynie nastąpić wzrost związany ze wzrostem wolumenu produkcji. Jednak możliwości tego wzrostu wydają się być ograniczone dostępnością pracowników – już w chwili obecnej stopa bezrobocia w całym powiecie jest na bardzo niskim poziomie. Należy też się spodziewać, że ewentualny wzrost produkcji w wyniku zastosowania nowszych technologii i zwiększenia automatyzacji nie musi się wiązać ze zwiększonym wpływem na środowisko – nowsze technologie są zazwyczaj bezpieczniejsze dla środowiska.

Główne emisje do środowiska związane z przemysłem meblarskim to: emisje zanieczyszczeń do powietrza oraz odpady przemysłowe. Ponadto przemysł ten generuje powstawanie hałasu. Przemysł meblarski nie jest przemysłem wodochłonnym, nie generuje również zanieczyszczenia wód (powstają przede wszystkim ścieki bytowe). Przemysł meblarski nie należy do gałęzi przemysłów najbardziej energochłonnych.

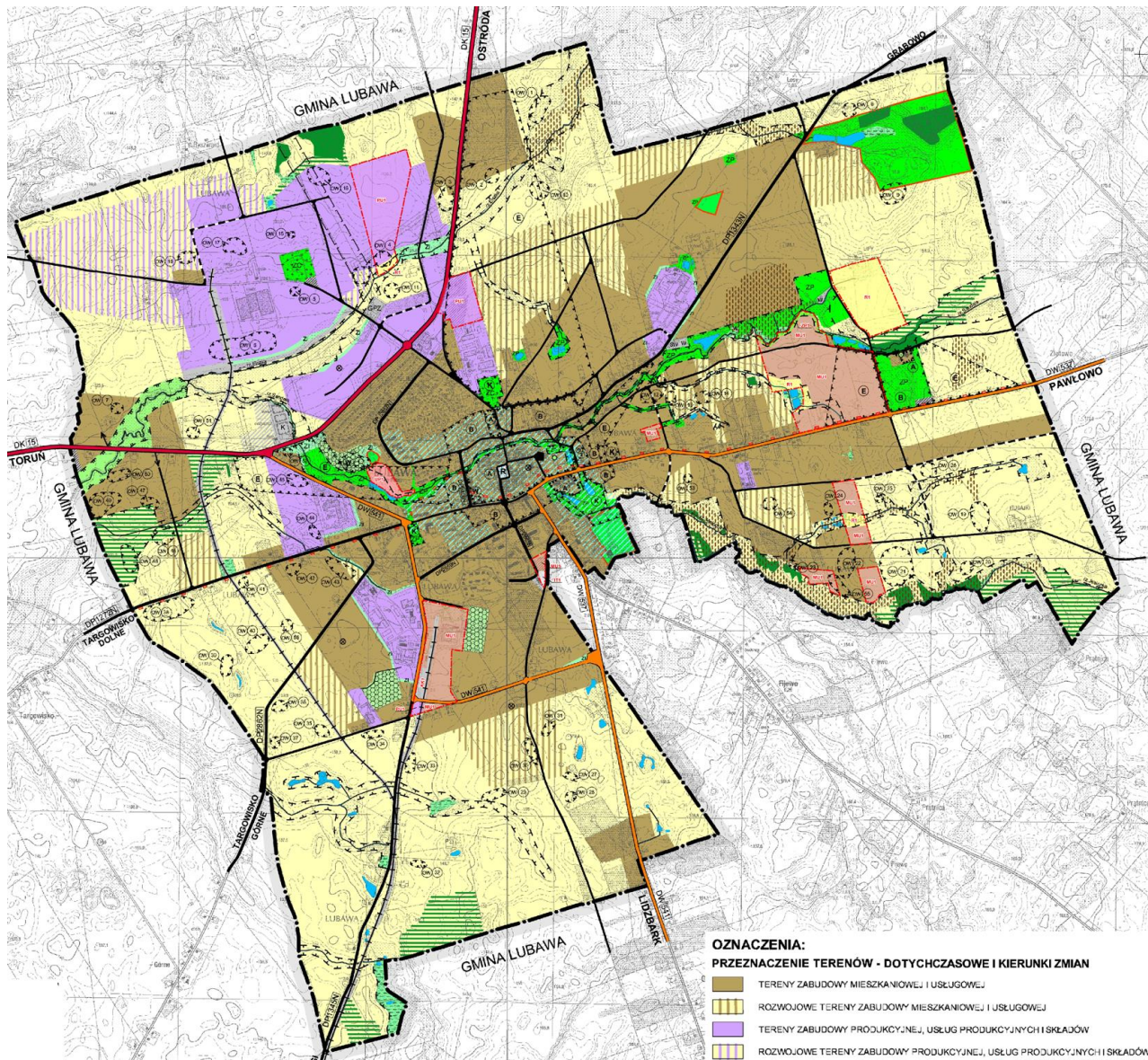
Ponadto, kierunki rozwoju miasta wyznacza „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Lubawa” (ostatnia zmiana uchwałą Rady Miasta Lubawa Nr XXXIII/282/2017 z dnia 30 czerwca 2017 roku w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lubawa). Wg „Studium...”: „Najważniejsze możliwości rozwoju Gminy Miejskiej Lubawa wynikają z:

- a) położenia wzdłuż korytarzy transportowych – droga krajowa nr 15, drogi wojewódzkie nr 537 i 541, linia kolejowa nr 252 z bocznica,
- b) dużego potencjału nowych terenów pod zabudowę,
- c) dynamicznego rozwój branży meblarskiej,
- d) dobrego stanu infrastruktury technicznej,
- e) ciągłego wzrostu – liczby mieszkańców i poziomu ich wykształcenia,
- f) bogactwa zabytków.”

W dokumencie tym wyznaczono m.in.:

- **rozwojowe tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej** – realizacja zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, wielorodzinnej) i usługowej; dodatkowo możliwość realizacji funkcji rekreacyjnych i sportowych; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funkcją główną;
- **rozwojowe tereny zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych i składów** – realizacja zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych i składów; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funkcją główną, przy spełnieniu stosownych wymagań i przepisów sanitarnych; działalność obiektów produkcyjnych i magazynowych należy prowadzić przy zastosowaniu rozwiązań organizacyjnych, technicznych i technologicznych, ograniczających negatywne oddziaływania tych obiektów na otoczenie, w szczególności na sąsiednie tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej; oddziaływania emitowane do otoczenia w wyniku funkcjonowania ww. obiektów nie mogą powodować naruszenia standardów jakości środowiska; należy stosować również rozwiązania zabezpieczające w postaci zieleni izolacyjnej oraz racjonalne rozmieszczenie obiektów uciążliwych w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej i usługowej;

Mapa 4 prezentuje tereny rozwojowe miasta (pionowymi liniami koloru brązowego zaznaczono rozwojowe tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej, a fioletowego – rozwojowe tereny zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych i składów).

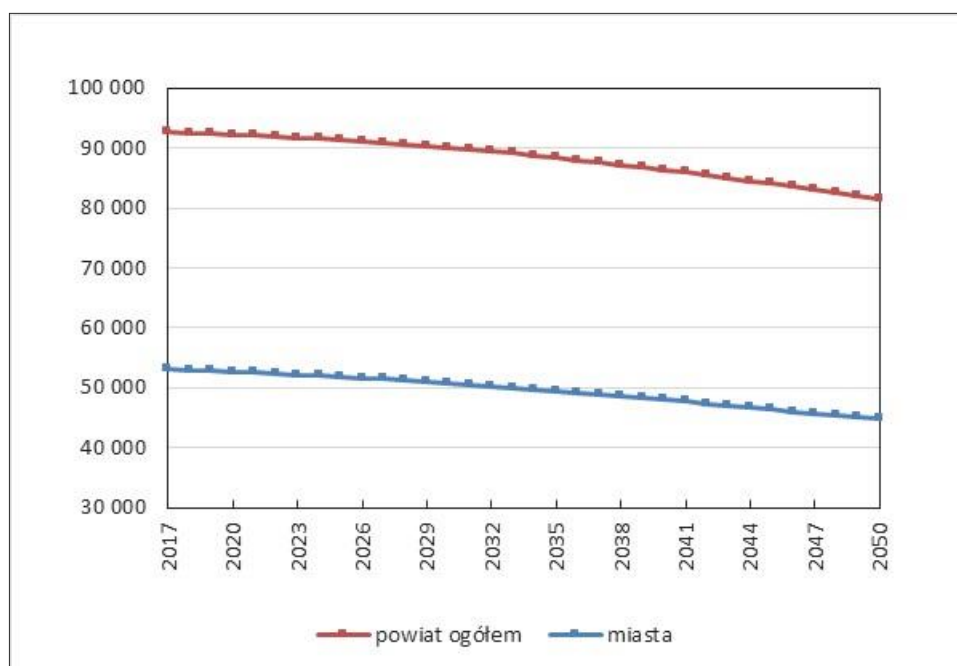
Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Lubawa

Mapa 4. Rozwojowe tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej oraz produkcyjnej, usług produkcyjnych i składów.

Zgodnie z zapisami „Studium...” wśród najważniejszych potrzeb rozwoju Gminy Miejskiej Lubawa wymienia się ochronę środowiska przyrodniczego.

3.3.3. *Ludność*

Sporządzona w 2014 roku przez GUS prognoza zmian liczby ludności przewiduje dla powiatu ławskiego (GUS nie przygotowuje prognoz dla poszczególnych gmin) spadek liczby ludności zarówno w miastach, jak i na całym obszarze powiatu.

Źródło: GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 1. Prognoza liczby ludności miast powiatu ławskiego do 2050 r.

3.3.4. *Założenia polityki ochrony środowiska w dokumentach strategicznych*

Koncepcja rozwoju miasta została zaprezentowana w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Lubawy do 2025 r.”. W obrębie celu strategicznego IV przyjęto trzy cele operacyjne. Trzeci cel operacyjny to: „Poprawa jakości i ochrona środowiska”. W obrębie tego celu wyznaczono dwa kierunki działań:

- A. Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych: podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa; zachowanie i rozwój terenów zielonych miasta; weryfikacja form ochrony przyrody; ochrona przed powodzią i deficytem wody; zapewnienie integralności przyrodniczej; ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody, w tym prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej.

B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności z niskich źródeł emisji oraz poprzez stosowanie transportu (np. rowerowego) i ogrzewania przyjaznego środowisku oraz poprzez poprawę charakterystyki energetycznej budynków (modernizacja energetyczna); rozbudowa sieci kanalizacyjnych (w tym także kanalizacji deszczowej) oraz modernizacja oczyszczalni ścieków – stosownie do potrzeb, dalsze inwestowanie w sieci wodociągowe; zapobieganie powstawaniu odpadów i racjonalna gospodarka odpadami, w tym selektywna zbiórka odpadów, recykling, odzysk; usuwanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, zwłaszcza azbestu.

Powyższe kierunki działań są zgodne z celami, priorytetami i działaniami wyznaczonymi w dalszej części niniejszego POŚ.

3.3.5. Współpraca międzynarodowa

Nawiązanie współpracy międzynarodowej w zakresie projektów ochrony środowiska może mieć miejsce w oparciu o realizację strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego. Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB), która została przyjęta przez Radę Europejską na posiedzeniu w Brukseli 28-29 października 2009 roku, ma na celu koordynację działań państw członkowskich, regionów, UE, organizacji pan-bałtyckich, instytucji finansowych i organizacji pozarządowych w celu promowania bardziej zrównoważonego rozwoju regionu. Głównym celem SUE RMB jest zacieśnienie współpracy w regionie i wykorzystanie potencjału, jaki pojawił się wraz z rozszerzeniem UE. Strategia stwarza możliwość nawiązania szerokich kontaktów z partnerami makroregionu, inicjowania nowych projektów oraz promowania na forum międzynarodowym projektów już istniejących.

Implementację Strategii oparto na Planie Działania, zawierającym Obszary Tematyczne i Działania Horyzontalne. Plan Działania SUE RMB opiera się na 3 głównych celach (ocalenie morza, rozwój połączeń w regionie, zwiększenie dobrobytu). Towarzyszą im cele szczegółowe i wskaźniki.

Kolejną płaszczyznę nawiązania współpracy międzynarodowej może stanowić uchwała Nr XXXIV/287/2017 Rady Miasta Lubawa z dnia 27 lipca 2017 roku w sprawie współpracy partnerskiej Gminy Miejskiej Lubawa z powiatem Bagrationowsk w obwodzie kaliningradzkim w Rosji.

4. STRESZCZENIE

Program ochrony środowiska Miasta Lubawa do 2020 roku został sporządzony w celu realizacji polityki ochrony środowiska zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 519).

POŚ Miasta Lubawa został przygotowany w oparciu o „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, opracowane przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 r. w związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy POŚ.

Program zawiera ocenę stanu środowiska oraz infrastruktury ochrony środowiska opartą na:

- danych z monitoringu prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Państwowy Instytut Geologiczny,
- danych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL),
- danych o zasobach przyrodniczych i formach ochrony przyrody (Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska)
- danych z Urzędu Miasta Lubawa,
- danych pozyskanych z innych instytucji.

Na podstawie analizy stanu środowiska i stanu wyposażenia w infrastrukturę ochrony środowiska w POŚ Miasta Lubawa dokonano analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych mających wpływ na dalsze planowanie strategii miasta w zakresie ochrony środowiska – mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, tzw. analizy SWOT (ang. *Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats*).

Na podstawie diagnozy stanu środowiska miasta oraz analizy SWOT zostały sformułowane główne problemy i zagrożenia środowiska w mieście. Identyfikacja zagrożeń stanowiła jeden z punktów wyjścia do sformułowania celów POŚ Miasta Lubawa do 2020 roku.

Przy określaniu celów POŚ Miasta Lubawa zostały uwzględnione cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383, z późn. zm.). Ponadto, została zapewniona zasada adekwatności i komplementarności celów POŚ Miasta Lubawa z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

Cele i kierunki interwencji POŚ Miasta Lubawa oraz działania zmierzające do poprawy stanu środowiska zostały wskazane w ramach poszczególnych obszarów interwencji:

1. ochrona klimatu i jakości powietrza;
2. zagrożenie hałasem;
3. pola elektromagnetyczne;
4. gospodarowanie wodami;
5. gospodarka wodno-ściekowa;
6. gleby;
7. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;

8. zasoby przyrodnicze;
9. zagrożenie poważnymi awariami.

Poza głównymi obszarami interwencji w strategii ochrony środowiska uwzględniono również zagrożenia horyzontalne, takie jak działania edukacyjne.

POŚ Miasta Lubawa zawiera harmonogram rzeczowo-finansowy działań planowanych do realizacji w latach 2017-2020: zadań własnych samorządu oraz zadań monitorowanych, realizowanych przez instytucje odpowiedzialne za realizację polityki w zakresie ochrony środowiska oraz zasobów przyrodniczych, jak również inne jednostki. W POŚ Miasta Lubawa zostały wskazane główne źródła finansowania planowanych zadań.

W dokumencie został opisany system realizacji Programu, na który składają się następujące elementy:

- współpraca z interesariuszami/uczestnikami programu;
- opracowanie treści programu;
- wdrażanie i zarządzanie – instrumenty zarządzania;
- monitorowanie, w tym monitoring środowiska;
- okresowa sprawozdawczość;
- ewaluacja;
- aktualizacja.

Program będzie wdrażany przy udziale wielu partnerów, wśród których należy wymienić: spółki z udziałem miasta, jednostki organizacyjne, instytucje z zakresu ochrony środowiska i zasobów przyrody, instytucje kontrolujące, zarządy dróg, zakłady przemysłowe i podmioty gospodarcze, mieszkańców, organizacje pozarządowe, jednostki oświatowe i inne.

Ocena stopnia wdrażania POŚ Miasta Lubawa będzie dokonywana z częstotliwością co dwa lata. Podstawą monitoringu realizacji POŚ Miasta Lubawa będzie sprawozdawczość oparta na wskaźnikach odzwierciedlających stan środowiska naturalnego i presję na środowisko oraz stan infrastruktury technicznej. Organ wykonawczy Miasta będzie sporządzać co 2 lata raporty z wykonania Programu, które zostaną przedstawione Radzie Miasta.

Program przyjmuje się na czas do roku 2020. Na okres po 2020 roku konieczne będzie opracowanie nowego dokumentu bądź aktualizacja niniejszego – zgodnie z kolejnymi krajowymi strategiami rozwoju obowiązującymi w obszarze środowisko.

W procesie opracowania Programu został uwzględniony udział społeczeństwa, który polegał na konsultacjach ze społeczeństwem poprzez umożliwienie zgłaszania wniosków, uwag i opinii.

5. OCENA STANU ŚRODOWISKA

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1. Źródła i wielkości emisji

Emisja do atmosfery substancji szkodliwych dla człowieka następuje zarówno na skutek procesów naturalnych, jak i działalności człowieka. Rozróżnia się następujące rodzaje emisji:

- powierzchniowa pochodzenia rolniczego,
- powierzchniowa pochodzenia komunalnego,
- liniowa (drogowa, kolejowa, lotnicza),
- punktowa.

W przypadku Lubawy największe znaczenie ma emisja punktowa oraz emisja powierzchniowa pochodzenia komunalnego. Zanieczyszczenia szczególnie szkodliwe dla zdrowia ludzi, takie jak pył zawieszony PM10 i PM2.5 oraz benzo(a)piren, powstają na obszarze miasta głównie w procesach spalania paliw stałych (węgiel kamienny oraz drewno) oraz – w mniejszym stopniu – paliw płynnych (ropa naftowa i jej pochodne), jak również w procesach technologicznych. Należy przy tym pamiętać, że zanieczyszczenie powietrza na terenie miasta zależy również od transgranicznego transportu zanieczyszczeń

Źródła powierzchniowe

Znaczącym źródłem emisji są na terenie miasta pozostają indywidualne źródła ogrzewania (paleniska domowe). Paleniska indywidualne mogą być lokalnie bardzo uciążliwe, szczególnie w niekorzystnych warunkach meteorologicznych oraz przy spalaniu niewłaściwego paliwa. Część mieszkańców w sposób nielegalny korzysta z taniego opału w postaci drewnopochodnych odpadów produkcyjnych z zakładów meblarskich, które następnie są spalane w indywidualnych systemach grzewczych. Zanieczyszczenie atmosferyczne wzrasta w okresie zimowym, kiedy następuje emisja zanieczyszczeń z lokalnych emitorów, zwłaszcza z indywidualnych palenisk domowych. Należy pamiętać, że wpływ na wielkość emisji ma również zła charakterystyka energetyczna wielu budynków (wiele budynków wymaga kompleksowej modernizacji energetycznej).

Sieć ciepłownicza nie dociera do wszystkich mieszkańców. W Lubawie z sieci ciepłowniczej korzysta ok. 44% mieszkańców.

Zaledwie 0,5% mieszkańców miasta korzysta z sieci gazowej (dane BDL za 2015 r.) Z 16 przyłączy sieci gazowej do budynków mieszkalnych w 14 przypadkach gaz jest wykorzystywany do ogrzewania mieszkań.

Tabela 4 przedstawia szacunki emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskiej emisji.

Tabela 4 Emisja zanieczyszczeń powietrza ze źródeł niskiej emisji (kg/rok)

Rodzaj zanieczyszczenia	Węgiel	Drewno	Olej	Gaz	RAZEM
tlenki siarki	1 131	420	3,20	0,21	1 554
tlenki azotu	12 962	3 814	188,24	39,22	17 004
tlenek węgla	265 138	99 163	53,65	7,74	364 362
dwutlenek węgla	10 900 114	4 576 761	254 118	51 600	15 782 593
pył zawieszony całkowity	883,79	143,02	32,00	0,01	1 059
benzo(a)piren	82,49	0	0,02	0	82,51

źródło: Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Miejskiej Lubawa

Źródła punktowe

Główne źródło punktowych zanieczyszczeń powietrza w gminie miejskiej Lubawa to energetyczne spalanie paliw, w wyniku którego do powietrza przedostają się: dwutlenek siarki, tlenki azotu, pył (w tym pył drobny), tlenek węgla. W gminie miejskiej Lubawa znajduje się kilkanaście kotłowni – technologicznych i grzewczych.

W kotłowniach technologicznych – ze względu na specyfikę produkcji przemysłowej w mieście – głównym paliwem jest drewno i odpady drzewne. Drewno i odpady drzewne jako główne paliwo są stosowane w 4 największych kotłowniach spośród 10 kotłowni technologicznych. W jednej kotłowni technologicznej stosowany jest gaz sieciowy. W kilku niewielkich kotłowniach – olej opałowy.

Najwięcej zainstalowanej mocy cieplnej i największe zużycie ciepła – ze względów technologicznych (proszkownia mleka) – występuje w Spółdzielni Mleczarskiej „MLEKOVITA” (kotłownia technologiczna na gaz sieciowy i kotłownia grzewcza węglowa).

Dla kotłowni grzewczych głównym paliwem pozostaje nadal węgiel kamienny.

Główna kotłownia miejska, eksploatowana przez „Lubawską Spółkę Komunalną” sp. z o.o. jest wyposażona w cztery kotły wodne typu SWD-1200 (paliwo: biomasa – trociny i zrębki drzewne) oraz cztery kotły WWcT-2500 (paliwo: miał węglowy). Łączna całkowita moc kotłowni wynosi 14,8 MW. Roczne zużycie węgla (miału) w ostatnich latach wynosiło 4 tys. – 4,7 tys. ton, a drewna – 5,1 tys. ton.

Kotłownia miejska wytwarza ciepło na potrzeby centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. Kotłownia jest wyposażona w urządzenia odpylające. Układ odpylania dla kotłów SWD działa w układzie dwustopniowym, składającym się z dwóch podstawowych urządzeń (dla każdego z kotłów):

- odpylacza z lejem zsypowym MOS 2 – I stopień odpylania wstępnego (oddzielenie grubych frakcji),
- multicyklonu CE/S-2x500 – II stopień odpylania.

Układ odpylania dla kotłów WWCT działa również w układzie dwustopniowym, składającym się z dwóch podstawowych urządzeń (dla każdego z kotłów):

- multicyklony przelotowe,
- filtrobicyklony (z filtrem tkaninowym).

Kotłownia posiada aktualną decyzję w sprawie wprowadzania do powietrza substancji zanieczyszczających.

Oprócz kotłowni głównej, „LSK” Sp. z o.o. eksploatuje w chwili obecnej dwie lokalne kotłownie węglowe ogrzewające po 1 budynku wielorodzinnym: przy ul. Przemysłowej i przy ul. Dworcowej.

Wielkość emisji zanieczyszczeń z procesów spalania oraz procesów technologicznych można szacować na podstawie sprawozdań sporządzanych na potrzeby obliczenia opłat za korzystanie ze środowiska. Tabela 5 przedstawia emisję zanieczyszczeń z kotłowni (grzewczych i technologicznych) oraz procesów technologicznych w roku 2013.

Tabela 5 Emisja zanieczyszczeń powietrza z kotłowni oraz procesów technologicznych

Nazwa	Jednostka	2013
Zanieczyszczenia gazowe ogółem	t/r	29 513,18
ogółem (bez dwutlenku węgla)	t/r	341,46
benzo(a)piren	t/r	0,04
dwutlenek siarki	t/r	73,68
tlenki azotu	t/r	37,94
tlenek węgla	t/r	229,80
dwutlenek węgla	t/r	29 171,72
Zanieczyszczenia pyłowe ogółem	t/r	68,38
pyły ze spalania paliw	t/r	48,94
pyły węglowo-grafitowe,sadza	t/r	1,38
z procesów technologicznych	t/r	18,06

źródło: dane Wojewódzkiego Banku Zanieczyszczeń Środowiska, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

W przypadku Lubawy głównym zanieczyszczeniem powietrza z procesów technologicznych są pyły, ponadto emitowane są (emisja niezorganizowana): aldehydy alifatyczne i pochodne, alkohole alifatyczne i pochodne, etery i pochodne, ketony i pochodne, kwasy nieorganiczne, ich sole i bezwodniki, kwasy organiczne ich związki i pochodne, organiczne pochodne związki siarki, substancje organiczne, węglowodory alifatyczne i pochodne, węglowodory pierścieniowe aromatyczne i pochodne, wodorofluorowęglowodory.

Źródła liniowe

Emisja liniowa na terenie gminy miejskiej Lubawa jest związana przede wszystkim ze środkami transportu. Choć jest ona znacznie niższa od emisji ze źródeł punktowych, pozostaje

szczególnie istotna ze względu na niskie źródło emisji, prowadzące często do powstania wysokich stężeń w strefie przebywania ludzi. W tym kontekście istotna jest długość ścieżek rowerowych – na terenie miasta to 8,2 km (dane BDL za 2015 r.).

Źródłem emisji liniowej w mieście jest transport samochodowy. Substancje emitowane z silników pojazdów wpływają na jakość powietrza, szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ maleje wraz z odległością.

5.1.2. Jakość powietrza

Ocena stanu jakości powietrza jest dokonywana corocznie w ramach PMŚ przez WIOŚ w Olsztynie na terenie całego województwa w cyklach pięcioletnich. W 2014 r. rozpoczęto nowy cykl. Wydzielono 3 strefy dla których dokonuje się oceny jakości powietrza:

- PL2801 miasto Olsztyn,
- PL2802 miasto Elbląg,
- PL2803 strefa warmińsko-mazurska.

Miasto Lubawa znajduje się w trefie warmińsko-mazurskiej.

Ocenę jakości powietrza przeprowadza się stosując dwa kryteria:

- ochronę zdrowia ludzi (uwzględniano stężenia następujących zanieczyszczeń: benzen, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, ozon troposferyczny, tlenek węgla, pył PM10, pył PM2.5 oraz kadm, nikiel, ołów, arsen i benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10.),
- ochronę roślin (uwzględniano stężenia następujących zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon troposferyczny).

Oznaczenie klas przyjęto następująco:

- A jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych,
- A1 oznaczenie strefy pod kątem pyłu zawieszonego PM2.5, w przypadku osiągnięcia poziomu określonego dla fazy II tj. 20 µg/m³,
- C jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe,
- D1 jeżeli stężenie zanieczyszczenia ozonem troposferycznym na terenie strefy nie przekracza poziomu celu długoterminowego,
- D2 jeżeli stężenia zanieczyszczenia ozonem troposferycznym na terenie strefy przekracza poziom celu długoterminowego.

Dla poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz poziomu docelowego kadmu, arsenu, niklu strefę warmińsko-mazurską zaliczono w latach 2014-2016 do klasy A. Również w przypadku pyłu zawieszonego PM2,5 strefę zaliczono do klasy A.

Wyniki klasyfikacji w latach 2014-2016 prezentuje Tabela 6.

Tabela 6 Klasyfikacja strefy warmińsko-mazurskiej w latach 2014-2016.

Substancja	Klasyfikacja strefy		
	2014	2015	2016
Klasyfikacja ze względu na ochronę zdrowia			
dwutlenek siarki	A	A	A
benzen	A	A	A
dwutlenek azotu	A	A	A
ozon troposferyczny	A D2 dla poziomu celu długoterminowego	A D2 dla poziomu celu długoterminowego	
tlenek węgla	A	A	A
pył PM10	C	C	A
pył PM2.5	A	A	A
kadm	A	A	A
nikiel	A	A	A
ołów	A	A	A
arsen	A	A	A
benzo(a)piren	C	C	C
Klasyfikacja ze względu na ochronę roślin			
dwutlenek siarki	A	A	A
tlenki azotu	A	A	A
ozon troposferyczny	A D2 dla poziomu celu długoterminowego	A D2 dla poziomu celu długoterminowego	A D2 dla poziomu celu długoterminowego

Źródło: WIOŚ w Olsztynie, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

W przypadku pyłu zawieszonego PM10 w 2015 r. zanotowano przekroczenie poziomu dopuszczalnego ze względu na liczbę dni z wartościami powyżej $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$, zatem strefę zakwalifikowano do klasy C. Obszary przekroczeń wskazano na podstawie prowadzonych pomiarów i modelowania matematycznego. Wg raportu WIOŚ główną przyczyną wystąpienia przekroczeń była wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym oraz spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych piecach. Mapa 5 przedstawia obszary przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 w powiecie iławskim w 2015 r. – dotyczyły one wyłącznie Lubawy. Należy przy tym zaznaczyć, że w 2016 r. nie odnotowano przekroczeń.

Źródło: Ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2015. WIOŚ Olsztyn, 2016

Mapa 5. Obszary przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 w Lubawie w 2015 roku

W przypadku benzo(a)pirenu w 2016 r. zanotowano przekroczenie poziomu docelowego, w związku z czym strefa warmińsko-mazurska została zaklasyfikowana do klasy C. Przy czym tylko na niektórych obszarach strefy występuje przekroczenie. W przypadku powiatu iławskiego przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu dotyczą miast – w tym również Lubawy (Mapa 6).

Źródło: Ocena roczna jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2016. WIOŚ Olsztyn, 2017

Mapa 6. Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu na terenie Lubawy – w 2016 roku

Głównym źródłem benzo(a)pirenu jest spalanie paliw kopalnych w gospodarstwach domowych, w tzw. warunkach niepełnego spalania (niska wydajność pieca i temperatura spalania, słaba jakość paliwa) oraz wykorzystywanie tworzyw sztucznych do ogrzewania budynków. Prawdopodobne jest zatem, że główną przyczyną wystąpienia przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu była emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało efektywnych kotłach (piecach).

W przypadku ozonu odnotowano przekroczenia poziomu celu długoterminowego (do 2020 r.), w związku z czym prawie całej strefie warmińsko-mazurskiej, w tym również terenowi miasta Lubawy, przypisano klasę D2 w klasyfikacji pod kątem ochrony roślin. W klasyfikacji pod kątem ochrony zdrowia obszar przekroczeń występował w 2016 r. również w dużej części strefy, w przypadku powiatu iławskiego przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu dotyczyły całego terenu powiatu – a więc również Lubawy.

Wg POŚ Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020: „Ozon troposferyczny powstaje w wyniku reakcji fotochemicznych tlenków azotu, niemetanowych lotnych związków organicznych i tlenków węgla, ma zdolność przenoszenia się na duże odległości. Głównym źródłem prekursorów ozonu jest sektor transportu oraz lasy, zwłaszcza iglaste, które wydzielają niemetanowe lotne związki organiczne w postaci olejków eterycznych. Poziom stężenia ozonu w danym okresie i miejscu zależy przede wszystkim od warunków meteorologicznych (temperatura powietrza, duże nasłonecznienie i brak opadów), a także od stopnia zanieczyszczenia ozonem i prekursorami ozonu powietrza napływającego nad rozważany obszar”. Zatem wydaje się, że to wpływ warunków meteorologicznych i kierunku wiatrów ma największe znaczenie w przypadku poziomu ozonu w Lubawie.

5.1.3. Przeciwdziałanie zmianom klimatu

Główną przyczyną zmian klimatycznych jest emisja tzw. gazów cieplarnianych: dwutlenku węgla, metanu, ozonu, freonów, podtlenku azotu i halonów. Emisja metanu stanowi ok. 15% całkowitej emisji gazów cieplarnianych.

Najważniejszym źródłem emisji dwutlenku węgla w Lubawie jest sektor komunalny i transport. Najważniejsze źródła emisji metanu w mieście to lotna emisja powstająca przy użytkowaniu paliw.

Zatem wszystkie działania mające na celu ograniczenie spalania paliw przeciwdziałają zmianom klimatu. Do działań tych należy m.in. ograniczenie zużycia energii poprzez termomodernizację budynków. Termomodernizacja wpływa na zmniejszenie strat ciepła przy ogrzewaniu budynków, a tym samym zmniejszenie zużycia paliw energetycznych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń energetycznych.

Pomimo przeprowadzenia w latach 2013-2016 wielu prac mających na celu poprawę parametrów termoizolacyjnych, w dalszym ciągu znaczna liczba starych budynków na terenie miasta wymaga przeprowadzenia zabiegów termomodernizacyjnych – wymiany stolarki okiennej, docieplenia ścian, modernizacji instalacji grzewczej.

Istotne działania zapobiegające emisji gazów cieplarnianych to także zastępowanie źródeł energii wykorzystujących spalanie paliw źródłami wykorzystującymi OZE. Do odnawialnych źródeł energii zalicza się energię wody (hydroenergetyka), wiatru, słońca, energię geotermalną oraz biomasy (drewno, słoma, biogaz).

Potencjalnie na terenie miasta można korzystać prawie ze wszystkich wyżej wymienionych źródeł energii (oprócz energii wiatru). Najlepsze potencjalne warunki rozwoju występują w przypadku biomasy – szczególnie w przypadku wykorzystania drewna i słomy jako biopaliwa. W przypadku energetyki słonecznej występuje średni potencjał.

Wydaje się, że możliwości wykorzystania energii wód geotermalnych są niewielkie, gdyż wstępne szacunki wskazują, że w okolicach Lubawy gęstość strumienia ciepłego jest niewielka i raczej należy wykluczyć możliwość wykorzystania energii wód geotermalnych. Natomiast istnieje możliwość korzystania z geotermii płytkiej za pośrednictwem pomp ciepła – zarówno w zabudowie jednorodzinnej, jak i w obiektach użyteczności publicznej.

Na terenie miasta korzystano z następujących instalacji OZE:

1. Kotłownie wykorzystujące biomasę (drewno).
2. Kolektory słoneczne, m.in.: budynki mieszkalne jednorodzinne należące do osób fizycznych.
3. Geotermia płytka – pompy ciepła, m.in.: budynki mieszkalne jednorodzinne należące do osób fizycznych.
4. Instalacje fotowoltaiczne.

Nie bez znaczenia dla zmian klimatu są także wszelkie przedsięwzięcia mające na celu zmniejszenie zużycia energii w procesach technologicznych i innych. Dlatego tak ważna jest modernizacja wszelkich obiektów i urządzeń, w wyniku której uzyskuje się zmniejszenie zużycia energii ogółem lub na jednostkę produkcji. Stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) jest w przypadku przeprowadzania modernizacji wymogiem koniecznym.

5.1.4. Posumowanie

5.1.4.1 Realizacja POŚ Miasta Lubawa na lata 2013-2016

Stan realizacji zadań w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza na terenie miasta Lubawy w latach 2013–2016 przedstawia Tabela 7.

Tabela 8 prezentuje osiągnięte wskaźniki realizacji POŚ w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 7 Stan realizacji zadań w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza w latach 2013–2016.

Cele krótkoterminowe do 2016 r.	Lp	Zadanie	Podmioty ponoszące nakłady	Okres realizacji	Nakłady	Uwagi
Priorytet 1: Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych						
Cel do roku 2020: Doskonalenie gospodarowania zasobami energetycznymi						
Redukcja emisji CO ₂ o 20% poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20% i zwiększenie udziału energii odnawialnej o 20%	1	Opracowanie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie miasta Lubawa na lata 2015-2030”	Miasto Lubawa	2015-2016	19.434,00	Dokument zawiera również założenia do ograniczenia niskiej emisji.
	2	Wykonanie audytów efektywności energetycznej	Miasto Lubawa	2016	9.640,74	-
	3	Rozbudowa istniejącej kotłowni o nową jednostkę kotłową do łącznej mocy cieplnej 10 MW wraz z infrastrukturą techniczną	LSK Lubawa	2015-2016	Brak danych	Poprawa efektywności energetycznej istniejącej kotłowni
	4	Modernizacja budynku Miejskiego Ośrodka Kultury w Lubawie	Miasto Lubawa	2016	986.172,78	Modernizacja obejmowała m.in. termomodernizację budynku.
Razem					1.015.247,52	-
Priorytet 2: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego						
Cel do roku 2020: Ochrona jakości powietrza, ograniczanie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych						
Redukcja emisji CO ₂ o 20% poprzez podniesienie efektywności energetycznej o 20% i zwiększenie udziału energii odnawialnej o 20%	1	Wykonanie instalacji centralnego ogrzewania w budynku przy ul. Piaskowej 29 wraz z podłączeniem do sieci ciepłowniczej	Miasto Lubawa	2013	126.048,54	Redukcja emisji zanieczyszczeń z indywidualnych źródeł ciepła (niskiej emisji)
	2	Wykonanie instalacji centralnego ogrzewania w budynku przy ul. Piaskowej 29 a	Miasto Lubawa	2014	98.890,41	Redukcja emisji zanieczyszczeń z indywidualnych źródeł ciepła (niskiej emisji)
	3	Nadbudowa trzech istniejących kominów kotłowni opalanej miałem węglowym w Lubawie przy ul. Warszawskiej	LSK Lubawa	2015-2016	Brak danych	Zmniejszenie imisji zanieczyszczeń
	4	Wykonanie 15 podłączeń do miejskiej sieci ciepłowniczej	LSK Lubawa	2015-2016	Brak danych	Redukcja emisji zanieczyszczeń z indywidualnych źródeł ciepła (niskiej emisji)
	5	Modernizacja instalacji odpylania i odprowadzania spalin w kotłowni na biomasę przy ul. Warszawskiej	LSK Lubawa	2015-2016	Brak danych	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń
	6	Nadbudowa czterech istniejących kominów kotłowni opalanej biomasą w Lubawie przy ul. Warszawskiej	LSK Lubawa	2015-2016	Brak danych	Zmniejszenie imisji zanieczyszczeń
	7	Zakup pieca konwekcyjno-parowego do Przedszkola Miejskiego	Miasto Lubawa	2015	17.772,45	Realizacja projektu przyczyniła się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń
Razem					242.711,40	-
Ograniczanie emisji ze środków transportu		Realizacja 10 projektów dotyczących budowy, przebudowy i modernizacji dróg gminnych	Miasto Lubawa	2013-2016	9.511.957,25	Realizacja zadania wpływa również na zmniejszenie zagrożenia hałasem
		Realizacja 2 projektów dotyczących budowy, przebudowy i modernizacji dróg wojewódzkich	Samorząd wojewódzki, Miasto Lubawa	2013-2016	1.256.040,17	Realizacja zadania wpływa również na zmniejszenie zagrożenia hałasem (podano wyłącznie nakłady z budżetu miasta)
Razem					10.767.997,42	-
OGÓŁEM					12.025.956,34	-

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Tabela 8 Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza

Cel	Miernik	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2013-2016	Komentarz
Cel do roku 2020: Doskonalenie gospodarowania zasobami energetycznymi				
Termomodernizacja budynków	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	szt.	1	Dotyczy wyłącznie termomodernizacji finansowanej z budżetu miasta.
Wspieranie przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem instalacji solarnych, pomp ciepła oraz wymianą starych kotłów na nowe ekologiczne źródła ciepła	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych dzięki udzielonemu wsparciu finansowemu	szt.	-	„Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie miasta Lubawa na lata 2015-2030” (wraz z założeniami do ograniczenia niskiej emisji) uchwalono w 2016 r., zatem w okresie 2015-2016 brak było podstaw prawnych do wspierania tego typu przedsięwzięć
Opracowanie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie miasta Lubawa”	Uchwalone „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe ...”	-	TAK	Dokument uchwalono Uchwałą Nr XV/140/2016 Rady Miasta Lubawa z dnia 24 lutego 2016 r.
Zakup energii z rosnącym udziałem energii pochodzącej z odnawialnych źródeł	Rosnący udział energii ze źródeł odnawialnych w wolumenie zakupionej energii	-	TAK	wg danych spółki Energa (wytwarzanie) 36% produkowanej energii pochodzi ze źródeł OZE, odsetek ten ciągle rośnie
Stworzenie podstaw planistycznych i organizacyjnych dla rozbudowy sieci gazowych na terenie miasta Lubawa	Opracowanie planów miejscowych uwzględniających rozbudowę sieci gazowych	szt.	1	Uchwała Nr Vi/47/2015 Rady Miasta Lubawa z dnia 25 marca 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lubawa dla dzielnicy przemysłowej
Konserwacja i bieżące utrzymanie oświetlenia ulicznego - oświetlenie miasta	Liczba zmodernizowanych punktów świetlnych i systemów sterowania oświetleniem	szt.	67	67 nowych punktów (zdemontowano 7 starych opraw)
Cel do roku 2020: Ochrona jakości powietrza, ograniczanie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych				
Promowanie korzystania z rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku – organizacja 1 kampanii rocznie	Zorganizowanie jednej kampanii informacyjnej rocznie	szt.	1	Organizacja egzaminu na kartę rowerową w Szkole Podstawowej
Budowa obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej nr 15	Oddanie do użytku obwodnicy Lubawy w ciągu DK 15	-	NIE	Projekt wycofany z realizacji przez GDDKiA

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

W latach 2013-2016 na terenie miasta zrealizowano:

- 4 projekty w obrębie działań związanych z doskonaleniem gospodarowania zasobami energetycznymi o łącznej możliwej do ustalenia wartości ponad 1,015 mln zł.
- 7 projektów w obrębie ochrony jakości powietrza o łącznej możliwej do ustalenia wartości ponad 242 tys. zł.
- 12 projektów w zakresie ograniczania emisji ze środków transportu dotyczących budowy, przebudowy i modernizacji dróg o łącznej wartości (wyłącznie wydatki z budżetu miasta) blisko 10,8 mln zł.

Łącznie w latach 2013-2016 wydatkowano na działania związane z ochroną klimatu i jakości powietrza **ponad 12 mln zł.**

5.1.4.2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none">• Stężenia zanieczyszczeń: SO₂, NO₂/NO_x, CO, metanu, ozonu, pyłu PM_{2,5} i Pb, Ni, Cd, As w pyłe PM₁₀ ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin nie przekraczały poziomów dopuszczalnych/ docelowych;• Stężenia pyłu PM_{2,5} poniżej poziomu dopuszczalnego do osiągnięcia do 2020 r.;• Produkcja ciepła technologicznego przede wszystkim ze źródeł odnawialnych i gazu.	<ul style="list-style-type: none">• Przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ (2016 r.);• Przekroczenia wartości poziomu celu długoterminowego (do 2020 r.) dla ozonu zarówno pod kątem ochrony zdrowia jak i roślin;• Wytwarzanie ciepła oparte w dużej mierze na spalaniu węgla;• Niska emisja zanieczyszczeń.• Niska świadomość społeczna zagrożeń.• Niewielka długość ścieżek rowerowych na terenie miasta.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none">• Realizacja strategii i programów w zakresie ochrony powietrza i klimatu, w tym KPOP i SPA 2020;• Rozwój nowych technologii przyczyniających się do redukcji poziomu emisji, rozwój OZE, w tym mikro-OZE.	<ul style="list-style-type: none">• Nieefektywny system wdrażania programów ochrony powietrza;• Niska opłacalność produkcji energii elektrycznej ze źródeł OZE;• Brak środków finansowych.

5.1.4.3 Kierunki interwencji

Po analizie stanu aktualnego na terenie miasta Lubawy i uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych, sektorowych i programowych, a w szczególności POŚ Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r., wyznaczono kierunki interwencji oraz zadania, które mają na celu poprawę jakości powietrza, uwzględniając również działania dotyczące ochrony klimatu:

Kierunek interwencji: Zmniejszanie emisji zanieczyszczeń do atmosfery

Zadania:

- instalowanie i modernizacja urządzeń ochrony powietrza, w tym m.in. stosowanie instalacji odpylania, odazotowania i odsiarczania spalin;
- likwidacja lokalnych kotłowni o dużej emisji i rozbudowa sieci ciepłowniczej;
- wymiana kotłowni węglowych na obiekty niskoemisyjne;
- rozbudowa sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej);
- rozwój transportu niskoemisyjnego;
- ograniczanie występowania „niskiej emisji” m.in. poprzez: wymianę starych kotłów małej mocy oraz pieców na jeden z systemów proekologicznych;
- kampanie edukacyjne w zakresie ekozachowań: prawidłowego spalania paliw stałych, w tym węgla kamiennego i drewna w kotłach i kominkach, skutków spalania odpadów w urządzeniach do tego nieprzystosowanych, ekójazdy;
- budowa, przebudowa i modernizacja dróg;
- budowa tras rowerowych.

Kierunek interwencji: Wzrost wykorzystania OZE w bilansie energetycznym

Zadania:

- wspieranie rozwoju energetyki odnawialnej z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody, w tym krajobrazu;
- rozwój mikroinstalacji oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii (energetyki prosumenckiej);
- stosowanie w gospodarstwach indywidualnych rozwiązań grzewczych przyjaznych środowisku (układy solarne, pompy ciepła);
- rozwój instalacji wykorzystujących biomasę (z wykluczeniem współspalania z węglem), wykorzystujących uprawy energetyczne oraz lokalne bioodpady rolnicze.

Kierunek interwencji: Doskonalenie systemu planowania, monitoringu i edukacji

Zadania:

- edukacja społeczeństwa w zakresie odnawialnych źródeł energii, z uwzględnieniem działań adaptacyjnych do zmian klimatu;
- tworzenie mechanizmów kontrolowania źródeł „niskiej emisji”;
- upowszechnianie wiedzy na temat mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza;
- akcje informacyjne uświadamiające mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza;
- promowanie poprawnych zachowań społecznych np. korzystania ze ścieżek rowerowych lub akcji społecznych pt. „nie jedź sam, zabierz ze sobą jeszcze inne osoby”.

Kierunek interwencji: Zmniejszanie zapotrzebowania na energię

Zadania:

- stosowanie energooszczędnych technologii w gospodarce, dokonywanie termomodernizacji budynków, wprowadzanie nowoczesnych systemów grzewczych w domach jednorodzinnych, zmniejszanie strat energii w systemach przesyłowych (elektroenergetycznych i cieplnych).
- rozwój wysokosprawnej kogeneracji i ciepłownictwa, instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych, budowa nowoczesnych sieci ciepłowniczych;
- rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych;
- poprawa efektywności energetycznej w transporcie;
- prowadzenie edukacji upowszechniającej wiedzę nt. możliwości zmniejszania zapotrzebowania na energię w gospodarstwach domowych.

Kierunek interwencji: Zrównoważony rozwój energetyczny miasta

Zadania:

- podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie potrzeb oszczędnego i efektywnego wykorzystania energii.

Kierunek interwencji: Ograniczanie zagrożeń i adaptacja do zmian klimatu

Zadania:

- edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów, w szczególności wody.

5.2. Zagrożenia hałasem

Podstawowym wskaźnikiem poziomu hałasu jest wskaźnik L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

W Lubawie w latach 2013-2016 przeprowadzono tylko jeden pomiar hałasu na ciągu komunikacyjnym (w roku 2013). Wyniki pomiarów omówiono w dokumencie „Badania hałasu komunikacyjnego wykonane w Lubawie w 2013 roku przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie Delegaturę w Elblągu” (WIOŚ w Olsztynie, 2014). Pomiary prowadzono w 4 punktach pomiarowych reprezentatywnych dla jednorodnych odcinków drogi w ich otoczeniu:

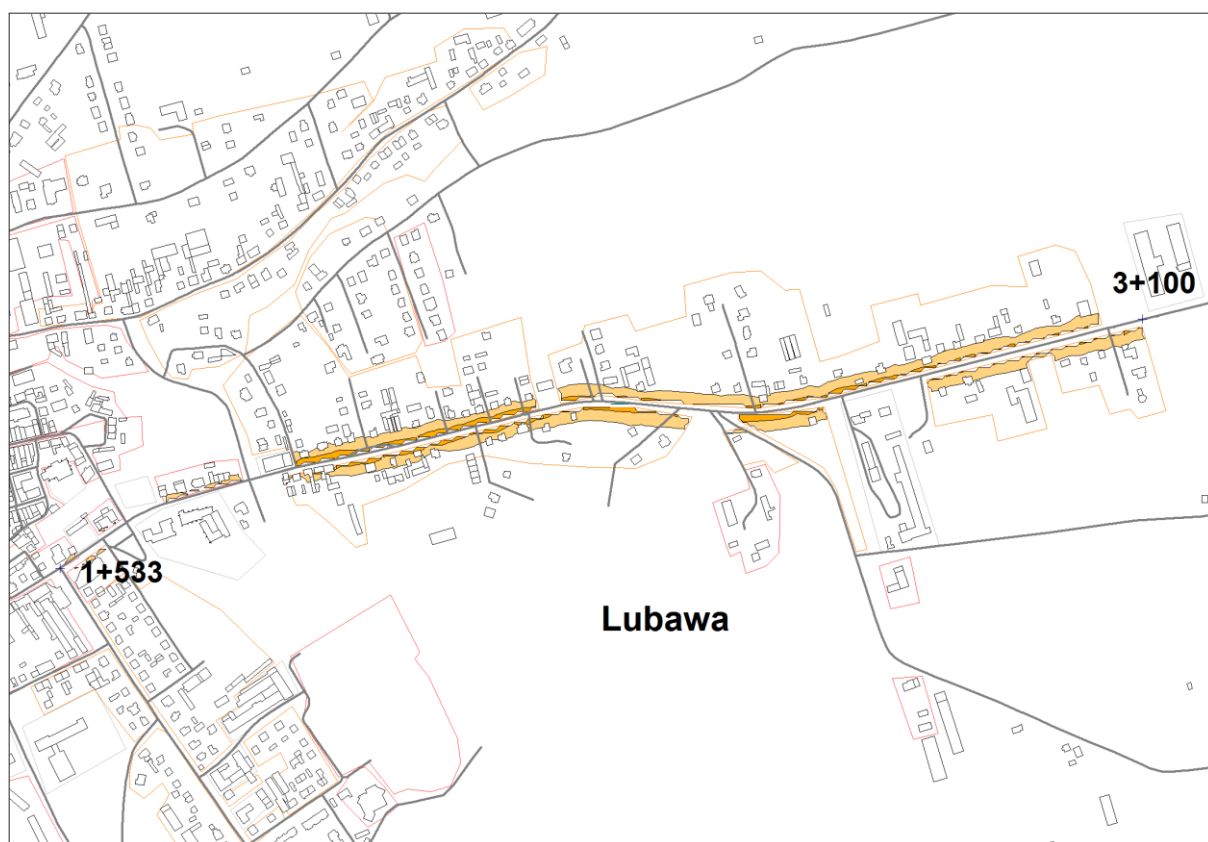
- Punkt nr 1 – ul. 19 Stycznia 6A (droga wojewódzka nr 541) – teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.
- Punkt nr 2 – ul. Kupnera 17 (droga wojewódzka nr 537) – teren zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej; teren domów opieki społecznej.
- Punkt nr 3 – ul. Kupnera 57 (droga wojewódzka nr 537) – teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.
- Punkt nr 4 – ul. Grunwaldzka 11 – teren szpitala, teren zabudowy mieszkaniowo-usługowej.

Punkty pomiarowe zlokalizowano w otoczeniu obszarów chronionych, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Wyniki pomiarów przedstawia Tabela 9.

Tabela 9 Wyniki badań poziomu hałasu w Lubawie w 2013 r.						
Lokalizacja punktu pomiarowego	Równoważny poziom hałasu (dB)					
	L_{AeqD}			L_{AeqN}		
	przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom dnia			przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom nocy		
	zmierzony	dopuszczalny	przekroczenie	zmierzony	dopuszczalny	przekroczenie
ul. 19 Stycznia 6A (droga wojewódzka nr 541) – teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	67,2	61	6,2	60,1	56	4,1
ul. Kupnera 17 (droga wojewódzka nr 537) – teren zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej; teren domów opieki społecznej	66,4	61	5,4	62,7	56	6,7
ul. Kupnera 57 (droga wojewódzka nr 537) – teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	65,7	61	4,7	58,8	56	2,8
ul. Grunwaldzka 11	teren szpitala	61	7,1	59,9	56	3,9
	teren zabudowy mieszkaniowo-usługowej	68,1	3,1			

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2015 roku, WIOŚ w Olsztynie, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (zmienione w 2012 r., tekst jednolity Dz.U. z 2014 r., poz. 112) wartość dopuszczalną poziomu hałasu w odniesieniu do 1 doby (wskaźnik L_{AeqD} lub L_{AeqN}) pochodzącego z dróg określa dla terenów zabudowy jednorodzinnej oraz terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży na 61 dB w dzień (65 dla terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej) i 56 dB nocą. Tereny, na których poziom ten jest przekroczony zalicza się do kategorii terenów zagrożonych hałasem. Na podstawie wyników badań hałasu w Lubawie można stwierdzić, że ludzie mieszkający w zabudowie usytuowanej wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych są zagrożeni nadmiernym hałasem. Przekroczenia występowały zarówno w porze dziennej, jak i nocnej. Przekroczenia wskaźnika L_{DWN} w ciągu drogi wojewódzkiej 537 prezentuje Mapa 7.

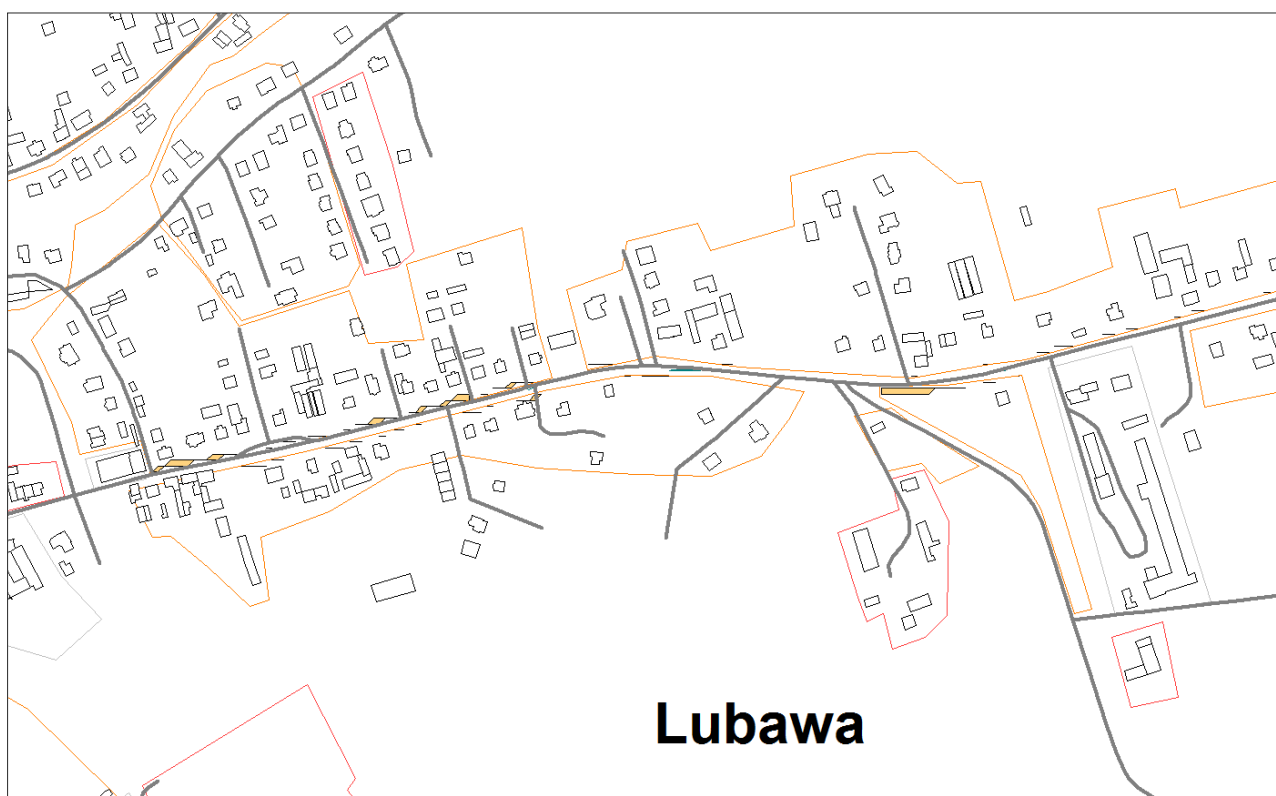

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L_{DWN} i L_N

Mapa 7. Rozkład poziomu hałasu L_{DWN} wzdłuż ul. Kupnera w 2013 r.
(kolor jaśniejszy żółty: przekroczenie 0-4,99dB, ciemniejszy żółty: 5-9,99 dB)

Należy przy tym zaznaczyć, że w latach 2014-2016 Zarząd Dróg Wojewódzkich zrealizował projekt „Remont ulicy Gdańskiej i ulicy Kupnera na odcinku od skrzyżowania z ul.

Warszawską”, który obejmował również wymianę nawierzchni. Można się spodziewać, że w wyniku realizacji tego projektu (zadanie było przewidziane do realizacji w „Programie ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L_{DWN} i L_N ”) poziom hałasu spadł i należy przypuszczać, że przekroczenia dotyczą obecnie znacznie mniejszego obszaru (Mapa 8).

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L_{DWN} i L_N

Mapa 8. Rozkład poziomu dziennie-wieczorno-nocnego L_{DWN} wzdłuż ul. Kupnera po realizacji „Programu...”
(oznaczenia identyczne jak dla: Mapa 7)

Należy również zaznaczyć, że punkt pomiarowy przy ul. 19 Stycznia 6a w 2013 r. był położony jeszcze w ciągu drogi wojewódzkiej 541, natomiast w 2014 r. oddano do użytku mini-obwodnicę tej drogi, wyprowadzającą ruch poza centrum miasta. W związku z tym można się spodziewać, że obecnie natężenie hałasu w tym punkcie nie przekracza dopuszczalnego poziomu.

Tabela 10 Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu w 2015 r.

Nr drogi	Nazwa odcinka	SDRR (średni dobowy ruch roczny) poj./dobę	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych						
			Motocykle	Samochody osobowe i mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Samochody ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze
						Bez przyczepy	Z przyczepą		
15	SAMPŁAWA-LUBAWA	9815	66	7187	1031	291	1153	48	39
15	LUBAWA-OSTRÓDA	4596	21	3093	419	290	726	33	14
537	LUBAWA /UL. 19 STYCZNIA/	6321	76	5532	322	126	196	25	44
537	LUBAWA /UL. KUPNERA/	3220	64	2747	138	71	171	13	16
541	LUBAWA /OBWODNICA/	2987	42	2265	146	131	361	6	36
541	LUBAWA-MONTOWO	2747	30	2324	129	93	132	14	25

Źródło: GDDKiA, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Przeciętny SDRR dla dróg krajowych województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł 6133 pojazdy na dobę (w tym dla międzynarodowych 13 607, a dla pozostałych 5 142) – najniższy wskaźnik w kraju, a dla dróg wojewódzkich 1988 pojazdów na dobę – również najniższy wskaźnik w kraju. Natężenie ruchu tranzytowego w mieście można zatem określić jako wysokie i średnie w ciągu drogi nr 15, średnie w ciągu drogi nr 537 (ul. 19 Stycznia) i na pozostałych ulicach.

Hałas przemysłowy w mieście występuje w pobliżu największych zakładów produkcyjnych – przy czym największy zakład (IKEA) jest zlokalizowany poza obszarem zabudowy mieszkaniowej. W roku 2016 wystąpiły przekroczenia poziomu hałasu (w porze nocnej – wskaźnika równoważnego poziomu hałasu L_{AeqN}) na terenie zakładu meblarskiego SZYNAKA-MEBLE Sp. z o.o. Przekroczenie wyniosło 9,1 dB.

5.2.1. Posumowanie

5.2.1.1 Zrealizowane działania

Stan realizacji zadań w obszarze zmniejszenia zagrożenia hałasem na terenie miasta Lubawy w latach 2013–2016 przedstawia Tabela 11.

Tabela 11 Stan realizacji zadań w obszarze zmniejszenia zagrożenia hałasem w latach 2013–2016.

Cele krótkoterminowe do 2016 r.	Lp	Zadanie	Podmioty ponoszące nakłady	Okres realizacji	Nakłady	Uwagi
Priorytet 2: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego						
Cel do roku 2020: Ochrona jakości powietrza, ograniczanie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych						
Zmniejszenie zagrożenia hałasem	1-10	Realizacja 10 projektów dotyczących budowy, przebudowy i modernizacji dróg gminnych	Miasto Lubawa	2013-2016	9.511.957,25	Realizacja zadania wpływa również na zmniejszenie zagrożenia hałasem
	11-12	Realizacja 2 projektów dotyczących budowy, przebudowy i modernizacji dróg wojewódzkich	Samorząd wojewódzki, Miasto Lubawa	2013-2016	1.256.040,17	Realizacja zadania wpływa również na zmniejszenie zagrożenia hałasem (podano wyłącznie nakłady z budżetu miasta)
		Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczenie terenów o zróżnicowanej funkcji)	Miasto Lubawa	2013-2016	-	Zadanie ciągłe
		Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w SIWZ uwzględniających montowanie dźwiękoszczelnych okien i kładzenie cichej nawierzchni	Miasto Lubawa	2013-2016	-	Zadanie ciągłe
OGÓŁEM					10.767.997,42	-

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Tabela 12 Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza

Cel	Miernik	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2013-2016	Komentarz
Cel do roku 2020: Ochrona jakości powietrza, ograniczanie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych				
Promowanie korzystania z rowerów i środków transportu wykorzystujących napędy przyjazne środowisku – organizacja 1 kampanii rocznie	Zorganizowanie jednej kampanii informacyjnej rocznie	szt.	1	Organizacja egzaminu na kartę rowerową w Szkole Podstawowej
Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczenie terenów o zróżnicowanej funkcji)	Liczba uchwalonych rocznie planów miejscowych uwzględniających takie zapisy	szt.	1	Uchwała Nr VI/47/2015 Rady Miasta Lubawa z dnia 25 marca 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lubawa dla dzielnicy przemysłowej
Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w SIWZ uwzględniające montowanie dźwiękoszczelnych okien i kładzenie cichej nawierzchni	Liczba rozpisanych przetargów na modernizację/ przebudowę dróg, które uwzględniają takie zapisy	szt.	9	-
Budowa obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej nr 15	Oddanie do użytku obwodnicy Lubawy w ciągu DK 15	-	NIE	Projekt wycofany z realizacji przez GDDKiA

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego opracował i przyjął do realizacji uchwałę Nr III/42/14 z dnia 30 grudnia 2014 r. „Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na

terenie województwa warmińsko-mazurskiego o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami L_{DWN} i L_N ". Program obejmował zadanie dotyczące przebudowy odcinka drogi wojewódzkiej 537 w Lubawie (odcinek biegnie ulicami: Gdańską i Kupnera – do granicy miasta). Zadanie zrealizowano.

5.2.1.2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none">Na znacznej powierzchni miasta nie występują zagrożenia związane ze szkodliwym oddziaływaniem hałasu.;	<ul style="list-style-type: none">Niesatysfakcjonujący stan techniczny nawierzchni wielu ulic;Zdarzające się przekroczenia poziomu hałasu generowanego przez przemysł.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none">Nowe i dostępne techniki i technologie w zakresie ograniczania hałasu;	<ul style="list-style-type: none">Wzrastające natężenie ruchu drogowego;Brak środków finansowych;

5.2.1.3 Kierunki interwencji

Po analizie stanu aktualnego na terenie miasta i uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych, sektorowych i programowych, a w szczególności POŚ Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r. wyznaczono kierunki interwencji oraz zadania, które mają na celu poprawę klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów:

Kierunek interwencji: Ograniczanie hałasu

Zadania:

- uwzględnianie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem, stosownie do wymogów ustawy *Prawo ochrony środowiska*, między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej;
- ograniczanie hałasu, zwłaszcza w osiedlach mieszkaniowych poprzez m.in. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień;
- wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu, montaż osłon przeciwdźwiękowych w miejscach występowania uciążliwości akustycznych);
- stosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem od urządzeń, maszyn, linii technologicznych, wymiana na urządzenia o mniejszej emisji hałasu;
- budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych;
- prowadzenie edukacji ekologicznej i propagowanie jazdy rowerem, komunikacji zbiorowej, proekologicznego korzystania z samochodów np. Carpooling (jazda z sąsiadem), Ecodriving.

5.3. Pola elektromagnetyczne

Podstawowe źródła pól elektromagnetycznych to:

- przewody linii elektrycznych wysokiego napięcia,
- przewody trakcji elektrycznej pociągów,
- stacje transformatorowe, maszyny i urządzenia zasilane prądem stałym i zmiennym, magnesy stałe, elektromagnesy, iskrowniki.
- obiekty radiokomunikacyjne w tym: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej.

Przez teren gminy miejskiej Lubawa przebiega następująca linia wysokiego napięcia 110 kV:

- Sieć zasilająca 110 kV:
 - a) do Lubawy biegnie napowietrzna linia wysokiego napięcia 110 kV Iława-Lubawa i Ostróda-Lubawa – w granicach miasta jako linia dwutorowa (dwie linie na jednym słupie);
 - b) Główny Punkt Zasilający (GPZ) Lubawa – stacja elektroenergetyczna zlokalizowana przy ul. Borek (jedyna stacja transformatorowa na terenie miasta obniżająca wysokie napięcie na napięcie średnie oraz jednocześnie główny punkt zasilania dla całego obszaru Gminy Miejskiej Lubawa oraz Gminy Lubawa).

Maksymalne natężenie pola elektromagnetycznego w otoczeniu tej linii wynosi 3,2 kV/m (konieczność zachowania strefy ochronnej drugiego stopnia – dopuszcza się okresowe przebywanie ludzi, lecz zabronione jest lokalizowanie budynków mieszkalnych).

Ponadto, na terenie miasta są zlokalizowane stacje bazowe telefonii komórkowej. Stacje są zlokalizowane w czterech punktach: ul. Kościelna 5 (Orange, T-Mobile, Play, Plus, Mobyland), ul. Toruńska 16 (Play), ul. Wyzwolenia 3 (Orange), ul. Składowa dz. Nr 15 (Plus, T-Mobile). Stacje bazowe telefonii komórkowej emitują pole elektromagnetyczne o największym natężeniu w kierunku pionowym w górę i zazwyczaj nie stanowią żadnego zagrożenia dla ludzi.

Badania poziomu pól elektromagnetycznych przeprowadzono w 2016 r. w dwóch punktach pomiarowych: przy ul. Rynek 12 i przy ul. Biblii Gutenberga/Kopernika. Promieniowanie wynosiło odpowiednio 0,22 V/m i 0,66 V/m dla częstotliwości 0,1 MHz – 1 GHz. Wartość dopuszczalna wynosi 7 V/m, a zatem znacznie przekracza poziom zmierzony. Należy dodać, że w żadnym z punktów pomiarowych objętych badaniem poziom pól elektromagnetycznych na terenie województwa w latach 2008-2016 nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych. Wszystkie zmierzone wartości składowej elektrycznej pól elektromagnetycznych kształtowały się na niskim poziomie.

Można zatem stwierdzić, że występujący w Lubawie poziom pól elektromagnetycznych nie stwarza zagrożenia dla ludzi i środowiska.

Jednocześnie zdarza się, że z powodu obaw przed wpływem pól elektromagnetycznych mieszkańcy protestują np. przeciwko lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej w pobliżu ich domów. Wynika to najprawdopodobniej z niskiego stanu wiedzy i niedostatecznej informacji.

5.3.1. Posumowanie

5.3.1.1 Zrealizowane działania

Ponieważ poziom pól elektromagnetycznych na terenie Lubawy był zawsze znacznie poniżej dopuszczalnego, w poprzedniej perspektywie nie planowano działań własnych (inwestycyjnych) samorządu dotyczących ograniczenia poziomu tych pól, planowano jedynie działania prewencyjne.

5.3.1.2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> Niski poziom zmierzonych pól elektromagnetycznych na terenie miasta nie przekraczający 10% wartości dopuszczalnej; 	<ul style="list-style-type: none"> Niedostateczna edukacja i informacja o zagadnieniu pól elektromagnetycznych;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> brak 	<ul style="list-style-type: none"> brak

Osiągnięcie wskaźników realizacji POŚ w obszarze pól elektromagnetycznych przedstawia Tabela 13.

Tabela 13 Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze pól elektromagnetycznych				
Cel	Miernik	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2013-2016	Komentarz
Cel do roku 2020: Ochrona jakości powietrza, ograniczanie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych				
Wprowadzanie zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	Liczba uchwalonych rocznie planów miejscowych uwzględniających takie zapisy	szt.	1	Uchwała Nr Vi/47/2015 Rady Miasta Lubawa z dnia 25 marca 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lubawa dla dzielnicy przemysłowej

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

5.3.1.3 Kierunki interwencji

Po analizie stanu aktualnego na terenie miasta i uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych, sektorowych i programowych, a w szczególności POŚ Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r. wyznaczono kierunki interwencji oraz zadania, które mają na celu utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych.

Kierunek interwencji: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych

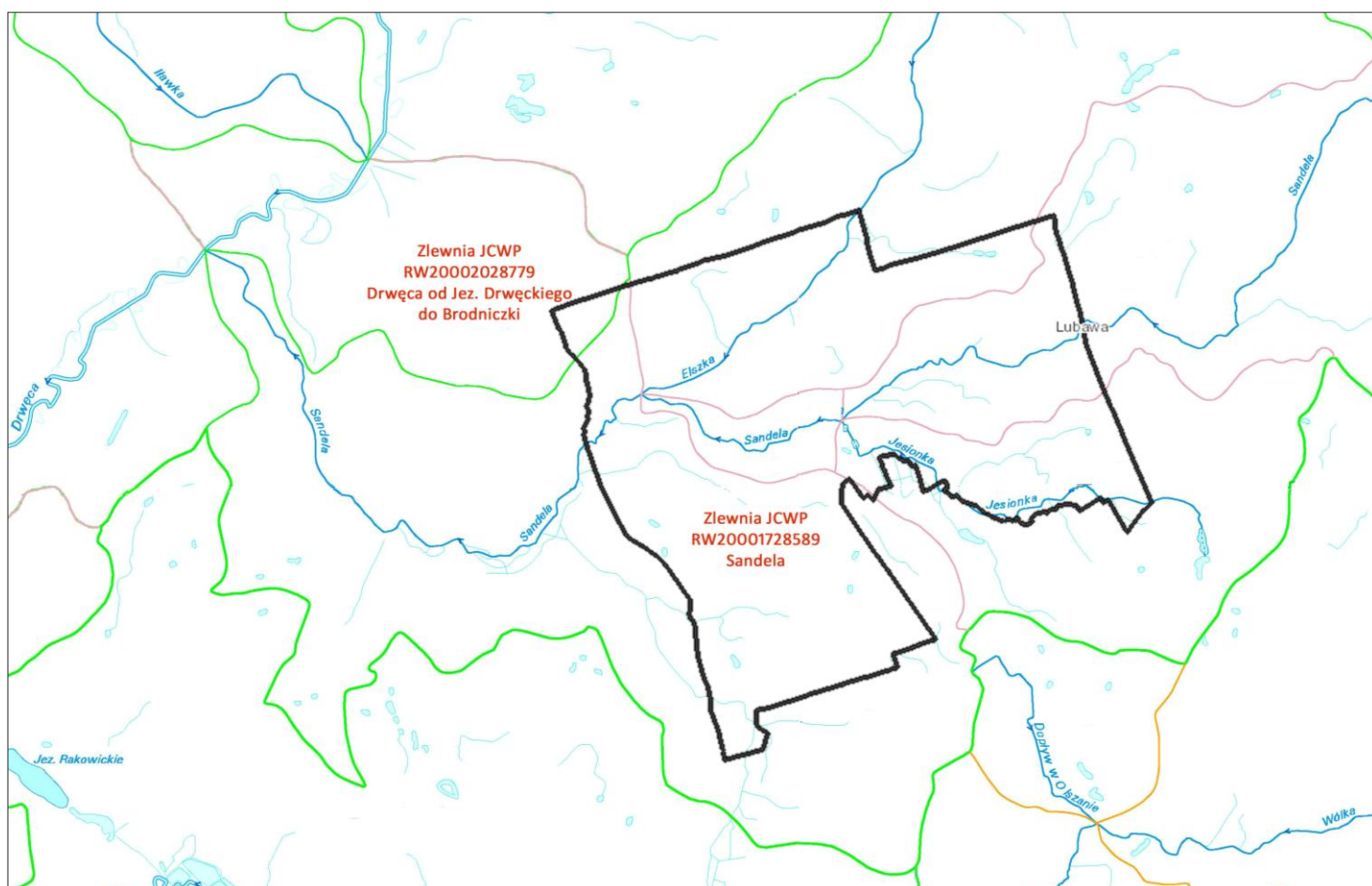
Zadania:

- uwzględnienie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym w planach zagospodarowania przestrzennego.

5.4. Gospodarowanie wodami

5.4.1. Zasoby i stan wód powierzchniowych

Miasto Lubawa leży w obszarze dorzecza Wisły zaliczonym do regionu wodnego Dolnej Wisły. Hydrografię terenu miasta oraz lokalizację rzek: Sandeli, Elszki i Jesionki przedstawia Mapa 10. Granice zlewni JCWP zaznaczono na zielono. Pozostałe zlewnie mniejszego rzędu (nie wyodrębnione jako zlewnie JCWP) zaznaczono kolorem różowym.

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Mapa 10. Hydrografia terenu miasta.

Na terenie miasta można wyróżnić następujące zlewnie mniejszego rzędu:

DORZECZE: WISŁA
(region wodny Dolnej Wisły, RZGW Gdańsk)

Zlewnia Sandeli:

- Jednolita Część Wód Powierzchniowych: Sandela, kod JCWP PLRW20001728589;
 - zlewnia rzeki Elszki,
 - zlewnia rzeki Jesionki.

Zlewnia Drwęcy (o powierzchni na terenie miasta ok. 25,5 ha – 1,5% powierzchni miasta):

- Jednolita Część Wód Powierzchniowych: Drwęca od Jez. Drwęckiego do Brodniczki, kod JCWP: PLRW20002028779.

Sandela jest główną rzeką miasta, odprowadza wody do Drwęcy, która następnie wpada do Wisły. Sandela ma długość ok. 25,54 km oraz zlewnię o powierzchni 71,61 km² i średnim spadku 8‰. Rzekę charakteryzują wyrównane przepływy w skali roku, jednak z okresowym ich wzrostem pod koniec okresu zimowego. Dopływ Sandeli – Elszka, jest również ciekim o stałych przepływach i średnim spadku 4,3‰. Rzeką Jesionka (w centralnej części miasta częściowo przykryta) zasilana jest wodami z rowów odwadniających południowo-wschodniej części miasta. Poprzez system stawów (pełniących również funkcję przeciwpowodziową), łączy się z Sandelą.

Dane JCWP przedstawia Tabela 14.

Tabela 14 Charakterystyka JCWP rzecznych

Nazwa	Kod JCPW	Dorzecze	Typ	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Sandela	PLRW20001728589	Wisła	potok nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły	zagrożona
Drwęca od Jez. Drwęckiego do Brodniczki	PLRW20002028779	Wisła	rzeka nizinna żwirowa	naturalna część wód	zły	niezagrożona

Źródło: <http://geoportal.kzgw.gov.pl> (jednolite części wód /aktualizacja planów gospodarowania wodami 2016-2021/),
opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Zagrożenie powodziowe

Prognozowane zmiany klimatyczne mogą spowodować wzrost częstości i zasięgu występowania opadów o dużej intensywności, podtopień i powodzi. Zjawiska te powodują znaczące straty gospodarcze oraz niekorzystne zmiany w środowisku przyrodniczym.

Na terenie gminy miejskiej Lubawa nie występują obszary ryzyka lub zagrożenia powodziowego, zidentyfikowane i opisane przez KZGW.

Stopień zagrożenia podtopieniami przez rzeki jest niewielki. Dotyczy głównie wezbrań wiosennych, występujących na rzece Elszce w rejonie zespołu przemysłowo-składowego oraz na rzece Sandeli w obrębie zabudowy obszaru staromiejskiego i na rzece Jesionce na przyległych łąkach.

Zagrożenie suszą

Wg opracowania: „Ochrona przed suszą w planowaniu gospodarowania wodami. Metodyka postępowania”. (KZGW 2013): „Spośród wszystkich zagrożeń związanych z pogodą susza jest zjawiskiem najbardziej złożonym, pojmowanym nie tylko jako niedobór opadów, ale również jako zagrożenie mogące przynieść poważne skutki ekonomiczne, społeczne i środowiskowe. Następstwa występowania susz nie są natychmiastowe, wręcz przeciwnie zjawisko to narasta powoli, a jego efekty uwidaczniają się po dłuższym okresie występowania. Czynniki meteorologiczne takie jak wysoka temperatura, mała wilgotność powietrza czy duża prędkość wiatru mogą dodatkowo potęgować zjawisko suszy”.

Zagrożenie suszą atmosferyczną i rolniczą na terenie miasta Lubawy jest umiarkowane, natomiast zagrożenie suszą hydrologiczną – znaczne. Zagrożenie suszą hydrogeologiczną oceniono na 2 pkt w pięciopunktowej skali. (źródło informacji: projekt „Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Wisły”, RZGW Gdańsk).

Stan wód powierzchniowych

W latach 2010-2016 WIOŚ w Olsztynie prowadził badania i ocenę stanu jednolitych części wód, realizując założenia programowe Państwowego Monitoringu Środowiska. W okresie tym (w 2011 r.) badano wody Sandeli, w punkcie – powyżej ujścia do Drwęcy – Rodzone

Klasyfikacja potencjału ekologicznego JCWP Sandela

1. Elementy biologiczne

Wartość indeksu okrzemkowego (IO wynosił 0,411) odpowiadała III klasie.

2. Elementy fizykochemiczne

Wiele elementów fizykochemicznych nie spełniało kryteriów potencjału dobrego. Wskaźniki takie jak zawiesina ogólna, BZT₅, azot amonowy, azot Kjeldahla, fosforany rozpuszczone, fosfor ogólny wystąpiły w wielkościach przekraczających granice II klasy.

Potencjał ekologiczny JCWP Sandela na podstawie elementów biologicznych i fizykochemicznych był umiarkowany.

Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych

Wody w JCWP Sandela nie spełniały wymagań dla obszarów chronionych.

Klasyfikacja jednolitej części wód

Potencjał ekologiczny JCWP Sandela oceniono jako umiarkowany.

Wymagania dla obszarów chronionych nie zostały spełnione. W związku z powyższym stan JCWP Sandela określono jako **zły**.

„Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” (aktualizacja 2016) zakłada przedłużenie terminu osiągnięcia dobrego stanu JCWP Sandela na 2027 r. W „Planie...” przedstawiono następujące uzasadnienie odstępstwa: „Powodem jest brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja komunalna. W programie działań zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które nie są wystarczające, aby zredukować tę presję w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. W związku z powyższym wskazano również działanie uzupełniające, obejmujące przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu zaplanowania działań ukierunkowanych na redukcję fosforu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027”.

Podstawowa presja na jakość wód powierzchniowych na terenie miasta to presja komunalna.

Podstawowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych to:

- źródła punktowe: przede wszystkim ścieki sanitarne, oczyszczone lub nie, odprowadzane do wód bezpośrednio kolektorami,
- źródła rozproszone: ścieki sanitarne (np. z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych) wprowadzane do wód z terenów nieskanalizowanych;
- źródła przestrzenne (obszarowe): ścieki sanitarne przedostające się do wód w wyniku infiltracji, spływu powierzchniowego lub erozji;
- źródła liniowe: odpływ zanieczyszczeń z dróg, linii kolejowych, itp.

Z tych źródeł do wód powierzchniowych przedostają się substancje organiczne i biogeny, które przyczyniają się do eutrofizacji, a w efekcie pogorszenia jakości wód. Rolnictwo może być także źródłem zanieczyszczeń toksycznych pochodzących ze środków ochrony roślin. Przedostanie się takich zanieczyszczeń do wód może spowodować całkowite wyginiecie organizmów wodnych.

Ścieki sanitarne mogą stanowić zagrożenie również dla wód podziemnych (gruntowych oraz – po przedostaniu się przez izolujące warstwy nieprzepuszczalne – wgłębnych).

Ścieki sanitarne są odprowadzane do wód powierzchniowych poprzez:

- wyloty z oczyszczalni ścieków – **ścieki oczyszczone**,
- przelewy ze zbiorników bezodpływowych (szamb), które są za pośrednictwem rur odprowadzane do wód powierzchniowych – droga niezgodna z prawem,
- nieszczelne zbiorniki bezodpływowe (szamba) poprzez infiltrację do wód gruntowych, a następnie powierzchniowych – droga niezgodna z prawem.

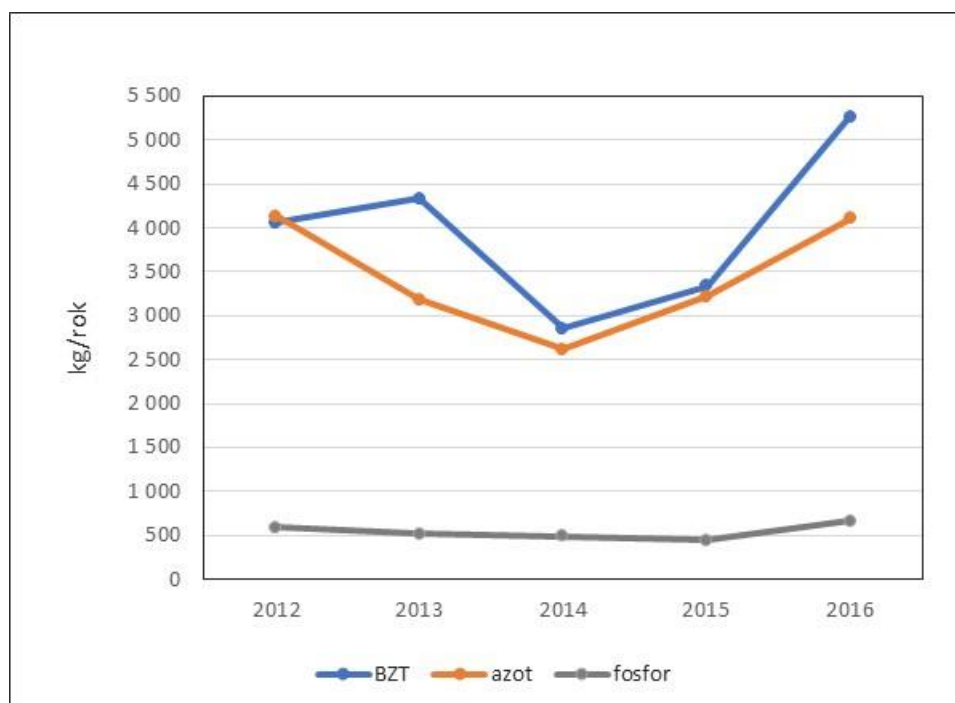
Sandela, która jest odbiornikiem oczyszczonych ścieków komunalnych z Lubawy jest pod stałą presją zanieczyszczeń. Po modernizacji oczyszczalni ścieków, od 2012 r. ilość odprowadzanych ładunków zanieczyszczeń wyraźnie spadła. Jednak w wieloletniej perspektywie, wielkość ładunków zanieczyszczeń organicznych i biogenów (poza azotem) docierających do wód – wzrosła (Tabela 15).

Tabela 15 Ładunki zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych w latach 2012-2016

Rodzaj	Jednostka	2012	2013	2014	2015	2016
BZT ₅	kg/rok	4 058	4 330	2 854	3 339	5 265
ChZT	kg/rok	36 245	25 037	18 733	20 540	28 568
zawiesina ogólna	kg/rok	7 929	7 457	7 459	6 827	8 396
azot ogólny	kg/rok	4 129	3 184	2 620	3 222	4 110
fosfor ogólny	kg/rok	592	516	487	444	666

źródło: BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Ładunek zanieczyszczeń organicznych wyrażony jako BZT₅ oraz ładunek fosforu wzrósł w stosunku do 2012 r. Ładunek azotu pozostał na tym samym poziomie.

Źródło: BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 2. Ładunki zanieczyszczeń organicznych, azotu i fosforu odprowadzone do wód rzeki Sandeli w latach 2012-2016.

Ścieki przemysłowe odprowadzane do środowiska to wody chłodnicze z SM Mlekovita. Nie wymagają one oczyszczenia i są odprowadzane bezpośrednio do wód. Pozostałe ścieki z „Mlekovity” (ścieki produkcyjne, ścieki bytowe, wody popłuczne ze stacji uzdatniania wody), jak również ścieki z innych zakładów przemysłowych, są odprowadzane do kanalizacji miejskiej i oczyszczane w komunalnej oczyszczalni ścieków.

Zanieczyszczenia rolnicze przedostają się do wód powierzchniowych w wyniku stosowania niewłaściwych praktyk rolniczych i przekształcenia naturalnego krajobrazu w wyniku intensyfikacji rolnictwa (nieprzestrzegania terminów i dawek nawożenia, niewłaściwego

wykorzystania użytków rolnych położonych w bezpośrednim sąsiedztwie wód powierzchniowych, uprawianie użytków rolnych do samej linii wody, bez stosowania barier ochronnych) – ponieważ w Lubawie użytki rolne mają duży udział w ogólnej powierzchni miasta (blisko 80%), źródło to może mieć znaczenie.

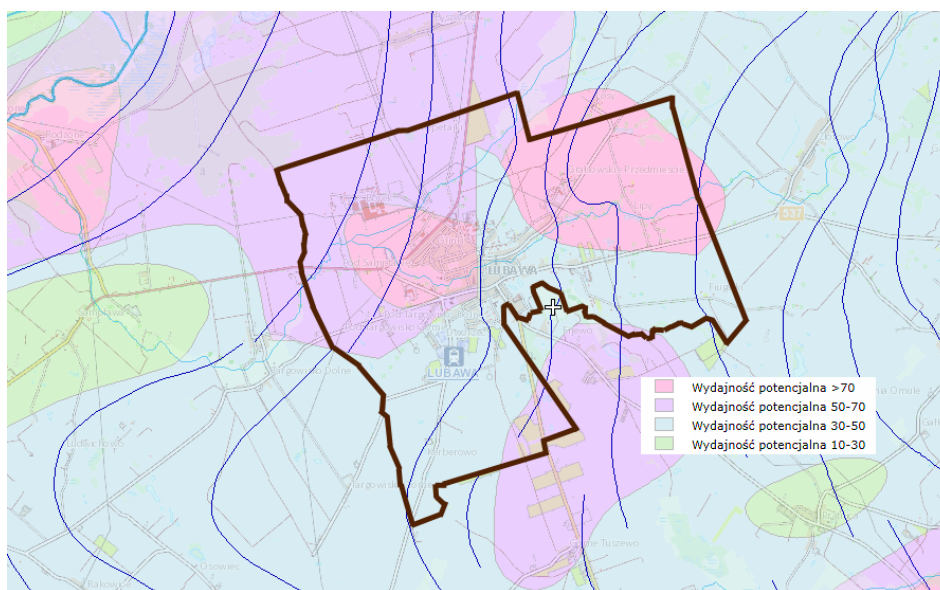
Wśród innych źródeł można wymienić:

- opady atmosferyczne – są źródłem azotu i fosforu wypłukiwanego z zanieczyszczonego powietrza, w przypadku Lubawy: źródło bez większego znaczenia,
- odcieki ze składowisk odpadów:
 - „dzikie” składowiska odpadów mogą stanowić zagrożenie dla wód.

5.4.2. Zasoby i stan wód podziemnych

Wg informatora PSH „Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce” (Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017) miasto leży w granicach pasma hydrogeologicznego zbiorników Pojezierzy Pomorskiego i Mazurskiego (w Prowincji Hydrogeologicznej Nizinnej).

Miasto Lubawa jest położone na obszarze regionu wodnego Dolnej Wisły na terenie JCWpd o kodzie PLGW700039, będącej w zarządzie RZGW w Gdańsku. Zarówno stan chemiczny, jak i stan ilościowy jednostki są oceniane jako dobre, a osiągnięcie celów środowiskowych jako niezagrażone.

Źródło: <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/#>, opracowanie Biuro Doradcze EkoINFRA

Mapa 11. Główne użytkowe piętra wodonośne na terenie miasta Lubawy.

System wodonośny na obszarze JCWpd nr 39 jest wielopiętrowy; obok poziomów międzymorenowych obecne są również warstwy wodonośne miocenu, oligocenu i paleocenu. W południowo-zachodniej części obszaru wody podziemne występują również w osadach

kredu. Głównym poziomem wodonośnym (w tym na terenie Lubawy) jest piętro czwartorzędowe (Mapa 11) o wydajności od 30-50 m³/d do >70 m³/d. Szacowane zasoby dyspozycyjne dla obszaru bilansowego o powierzchni 5693,29 km², na terenie którego leży Lubawa, wynoszą 286 269 m³/d.

Na terenie Lubawy nie ma zlokalizowanego punktu monitoringu wód podziemnych, najbliższe punkty położone są na terenie gminy Lubawa. Wg danych monitoringu jakości wód podziemnych JCWpd nr 39 ma dobry stan i nie jest zagrożona ryzykiem.

5.4.3. Posumowanie

5.4.3.1 Zrealizowane działania

Stan realizacji zadań w obszarze gospodarowania wodami na terenie miasta Lubawy w latach 2013–2016 przedstawia Tabela 16., a Tabela 17 osiągnięcie wskaźników realizacji POŚ w tym obszarze.

Tabela 16 Stan realizacji zadań w obszarze gospodarowania wodami w latach 2013–2016.

Cele krótkoterminowe do 2016 r.	Lp	Zadanie	Podmioty ponoszące nakłady	Okres realizacji	Nakłady	Uwagi
Priorytet 1: Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych						
Cel do roku 2020: Ochrona przed deficytem wody						
Zapobieganie deficytom wody poprzez preferowanie mikro i małej retencji wody przeciwdziałającej suszy	1	Przebudowa istniejących stawów w ramach programu „Rewitalizacja Parku Miejskiego Łazienki Lubawskie” oraz wykonanie stawu nr 3	Miasto Lubawa	2013-2014	1.107.340,79	
	2	Dotacja dla samorządu województwa na częściowe pokrycie kosztów konserwacji rzeki Sandeli oraz rzeki Elszki	Miasto Lubawa	2013-2016	9.065,00 -	
OGÓŁEM					1.116.405,79 -	

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Tabela 17 Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze gospodarowania wodami

Cel	Miernik	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2013-2016	Komentarz
Cel do roku 2020: Ochrona przed deficytem wody				
Przebudowa istniejących stawów w ramach programu „Rewitalizacja Parku Miejskiego Łazienki Lubawskie” oraz wykonanie stawu nr 3	Wykonanie przebudowy stawów oraz stawu nr 3	-	TAK	Projekt zrealizowano

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

W latach 2013-2016 na terenie miasta zrealizowano:

- 1 projekt dotyczący przebudowy istniejących stawów w ramach programu *Rewitalizacja Parku Miejskiego Łazienki Lubawskie* oraz wykonanie stawu nr 3 o łącznej wartości ponad 1,107 mln zł.

- Udzielano rokrocznie dotacji dla samorządu województwa na częściowe pokrycie kosztów konserwacji rzeki Sandeli oraz rzeki Elszki łącznie ponad 9 tys. zł.

Łącznie w latach 2013-2016 wydatkowano na działania związane z gospodarowaniem wodami **ponad 1,116 mln zł.**

5.4.3.2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none">• Duże zasoby i dobra jakość wód podziemnych.• Dobrze rozwinięta sieć hydrograficzna.• Rosnąca świadomość społeczna konieczności zachowania i ochrony zasobów wodnych.	<ul style="list-style-type: none">• Zły stan wód powierzchniowych.• Zagrożenie wód ze strony źródeł rozproszonych i terenów zurbanizowanych.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none">• Zatwierdzenie i wdrożenie dokumentów planistycznych dotyczących gospodarowania wodami dorzeczy i regionów wodnych.• Dofinansowanie zadań z zakresu gospodarowania wodami ze środków UE, innych źródeł zewnętrznych i budżetu państwa.	<ul style="list-style-type: none">• Brak odpowiednich regulacji prawnych.• Niedobór środków finansowych.• Wystąpienie katastrofalnych zjawisk pogodowych (długich okresów bezdeszczowych, gwałtownych roztopów etc.) – wzrost zagrożenia suszą lub powodziami.

5.4.3.3 Kierunki interwencji

Po analizie stanu aktualnego na terenie miasta Lubawy i uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych, sektorowych i programowych, a w szczególności POŚ Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r., wyznaczono kierunki interwencji oraz zadania, których celem jest zachowanie i poprawa stanu zasobów wodnych, zapewnienie odpowiedniej ilości wody dla potrzeb gospodarczych oraz przeciwdziałanie powodziom i niedoborom wody:

Kierunek interwencji: Poprawa stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych

Zadania:

- ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń zawartych w ściekach komunalnych i przemysłowych, m.in. poprzez realizację zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej;
- ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń ze źródeł rozproszonych i obszarowych, w szczególności poprzez: ochronę i odtwarzanie trwałej pokrywy roślinnej w strefie brzegowej wód, ograniczanie urbanizacji i przekształcania stref brzegowych,
- zachowanie wielkości i dynamiki przepływu wód, w tym utrzymanie i regulacja rzek – z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych i gospodarczych;
- wdrażanie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz w programie wodno-środowiskowym kraju;

Kierunek interwencji: Utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych

Zadania:

- likwidacja nieczynnych ujęć wody;

Kierunek interwencji: Stosowanie instrumentów ekonomicznych w racjonalnym użytkowaniu zasobów wodnych

Zadania:

- stosowanie zasad pełnego zwrotu kosztów za korzystanie z wody;
- wdrożenie zasad proporcjonalnej partycypacji w utrzymaniu urządzeń wodnych.

Kierunek interwencji: Zwiększanie retencji wód w zlewniach

Zadania:

- utrzymanie i powiększanie liczby oraz pojemności obiektów małej retencji wodnej;
- utrzymanie i powiększanie liczby zbiorników przeciwpożarowych w strefach wysokiego zagrożenia pożarowego;
- retencjonowanie wód opadowych odprowadzanych z powierzchni szczelnych i utwardzonych oraz ograniczanie tworzenia nowych powierzchni uszczelnionych.

Kierunek interwencji: Zapewnienie odpowiedniej ilości wody dla potrzeb gospodarki

Zadania:

- realizacja projektów mających na celu pokrycie zapotrzebowania na wodę przemysłu.

Kierunek interwencji: Doskonalenie planowania przestrzennego

Zadania:

- wyznaczanie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały wyznaczone.

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1. Pobór wody

W gminie miejskiej Lubawa w 2015 r. pobrano ok. 803 tys. m³ wody – również na potrzeby mieszkańców miejscowości z terenu gminy wiejskiej Lubawa (Fijewo). Woda jest poddawana uzdatnianiu, spełnia normy dla wody pitnej.

Gmina miejska Lubawa jest w całości zwodociągowana. Sieć wodociągowa magistralna ma długość 5,7 km, a rozdzielcza – 46,0 km, co daje gęstość sieci 273 km / 100 km². Z wodociągów korzysta 10 032 mieszkańców miasta, czyli 99,5% mieszkańców.

W gminie miejskiej Lubawa w latach 2013-2016 pobierano ok. 756-803 tys. m³ wody rocznie, z czego na potrzeby gospodarstw domowych ok. 286-353 tys. m³. Średnie jednostkowe zużycie wody rosło, w 2015 r wyniosło 96 litrów na mieszkańca w ciągu doby.

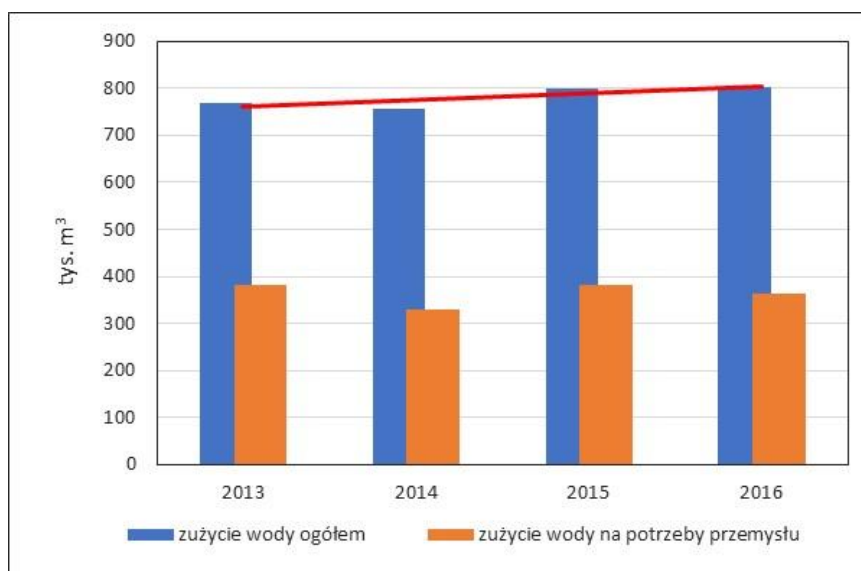
W tabeli (Tabela 18) przedstawiono pobór wody w gminie miejskiej Lubawa. Udział przemysłu w zużyciu wody wynosi ok. 45-50%.

Tabela 18 Zużycie wody w Lubawie w 2016 r.

Rodzaj	Jednostka	2013	2014	2015	2016
Zużycie wody ogółem	tys. m ³	770,3	756,1	799,6	803,2
przemysł	tys. m ³	383	329	383	362
eksploatacja sieci wodociągowej	tys. m ³	387,3	427,1	416,6	441,2
eksploatacja sieci wodociągowej – gospodarstwa domowe	tys. m ³	286,7	323,7	353,1	328,4
udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	49,7	43,5	47,9	45,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarstw domowych w przeliczeniu na 1 korzystającego mieszkańca	l/mk/d	81,3	88,3	96,4	brak danych

źródło: BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Zużycie wody w gminie miejskiej Lubawa w latach 2013-2016 przedstawiono na Rys. 3.

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 3. Zużycie wody w gminie miejskiej Lubawa w latach 2013-2016

Na terenie gminy miejskiej Lubawa znajduje się strefa ochrony bezpośredniej ujęcia wody (ul. Kopernika, lokalizacja ujęcia miejskiego i SUW). Miejskie ujęcie wody podziemnej, eksploatowane przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Lubawie (PWIK), składa się z dwóch studni wierconych (pobory wód czwartorzędowych), dziesięciu studni kopalnych i Stacji Uzdatniania Wody. Stacja Uzdatniania Wody w 2005 r. przeszła modernizację, która zwiększyła również 5-krotnie jej wydajność. Obecnie wydajność ujęcia wynosi 4700 m³/d, a wydajność SUW 2400 m³/d.

Ponadto własne ujęcia wody podziemnej posiadają SM „Mlekovita” oraz Przetwornia Owoców i Warzyw. Z ujęcia należącego do SM „Mlekovita” zaopatrywana jest również niewielka liczba mieszkańców miasta.

Należy podkreślić, że w okresie 2013-2016 nie stwierdzono przekroczenia parametrów sanitarnych, ani parametrów fizykochemicznych wody.

5.5.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Zestawienie danych dotyczących zwodociągowania gminy miejskiej Lubawa przedstawia Tabela 19 (dane za 2016 r., chyba, że zaznaczono inaczej).

Tabela 19 Zestawienie danych dotyczących wodociągów					
JST	Mieszkańcy korzystający z wodociągów (2015)		Długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	Gęstość sieci wodociągowej [km/100 km ²]
	osoby	odsetek			
Miasto Lubawa	10 032	99,5	46,0	1 261	273,0
Udział procentowy w powiecie iławskim - miasta/* wartość w powiecie - miasta					
Powiat iławski (miasta) 100%	19,2%	98,0*	18,5%	26,5%	437,0*

źródło: BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Stopień skanalizowania gminy miejskiej Lubawa jest wysoki. Długość kolektorów ogółem wynosi 46,2 km. Z kanalizacji korzysta ok. 24 tys. osób, a więc 99,6% mieszkańców. Zestawienie danych dotyczących sieci kanalizacyjnych (dane za 2016 r., chyba, że zaznaczono inaczej) przedstawia Tabela 20.

Tabela 20 Zestawienie danych dotyczących kanalizacji					
JST	Mieszkańcy korzystający z kanalizacji (2015 r.)		Długość sieci kanalizacyjnej [km]	Liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych	Sieć kanalizacyjna na 100 km ² [km/100 km ²]
	liczba	odsetek			
Miasto Lubawa	9 751	96,7	46,2	1 218	274,0
Udział procentowy w powiecie iławskim - miasta/* wartość w powiecie - miasta					
Powiat iławski (miasta) 100%	19,4%	94,4*	22,2%	24,9%	365,0*

źródło: BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Mieszkańcy nieskanalizowanych budynków korzystają ze zbiorników bezodpływowych (w liczbie 42 szt.), które są opróżniane za pomocą taboru asenizacyjnego, a ścieki trafiają do punktu zlewnego oczyszczalni ścieków w Lubawie. Na terenie miasta funkcjonują także 2 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

5.5.3. Oczyszczalnie ścieków

Aby zminimalizować ilości zanieczyszczeń wprowadzane do wód, ścieki sanitarne są oczyszczane w oczyszczalniach ścieków. Ścieki do oczyszczalni trafiają za pośrednictwem kolektorów kanalizacji sanitarnej lub poprzez transport samochodami asenizacyjnymi (ścieki z szamb).

Na terenie gminy miejskiej Lubawa znajduje się 1 komunalna oczyszczalnia ścieków, zlokalizowana przy ul. Toruńskiej, eksploatowana przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Lubawie. Oczyszczalnia ścieków spełnia wymagania pozwolenia wodnoprawnego w zakresie ilości i jakości ścieków oczyszczonych oraz wymagania Dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych.

W oczyszczalni jest stosowana nowoczesna technologia oczyszczania ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów. Średnia przepustowość oczyszczalni (z projektu) wynosi 3 200 m³/d, natomiast maksymalna to 4 152 m³/d. Łącznie w 2016 r. oczyszczalnia oczyściła 921 tys. m³ ścieków, z czego ok. 298 tys. m³ stanowiły ścieki opadowe i infiltracyjne, 254 tys. m³ ścieki przemysłowe, a ok. 19 tys. m³ ścieki dowożone transportem asenizacyjnym.

Zestawienie danych dotyczących stężenia i redukcji zanieczyszczeń przedstawia Tabela 21.

Parametr	Średnie roczne wartości stężenia zanieczyszczeń w ściekach (2016 r.):		Redukcja zanieczyszczeń [%]
	dopływających	oczyszczonych	
BZT ₅ [mg O ₂ /l]	704,21	5,72	99,2%
ChZT [mg O ₂ /l]	1 345,09	31,02	97,7%
Zawiesina ogólna [mg/l]	360,02	9,12	97,5%
Azot ogólny [mg/l]	94,55	4,46	95,3%
Fosfor ogólny [mg/l]	14,70	0,72	95,1%

źródło: UM Lubawa, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Sandela. Ładunek zanieczyszczeń odprowadzony do wód z oczyszczalni ścieków wyniósł w 2016 r.:

- 5,26 t BZT,
- 28,6 t ChZT,
- 8,4 t zawiesiny ogólnej,
- 4,1 t azotu,
- 0,7 t fosforu.

Powstające osady ściekowe są suszone w słonecznej suszarni osadów. W 2016 r. powstało 71 t osadów (wg suchej masy). Osady z oczyszczalni stosowane są w rolnictwie.

Ścieki przemysłowe

Zakłady przemysłowe istniejące w Lubawie wytwarzają ścieki pochodzące z procesów technologicznych. Do takich zakładów należą przedsiębiorstwa z branży przetwórstwa spożywczego. Największy zakład z tej branży to Spółdzielnia Mleczarska „Mlekovita”. Drugim – mniejszym – zakładem wytwarzającym ścieki przemysłowe jest Przetwórnia Owoców i Warzyw. Zakłady nie posiadają oczyszczalni ścieków, a ścieki są odprowadzane do sieci miejskiej, za pośrednictwem której trafiają do miejskiej oczyszczalni ścieków.

Pozostałe podmioty wytwarzają przede wszystkim ścieki bytowe, które za pośrednictwem kanalizacji są dostarczane do komunalnej oczyszczalni ścieków.

W 2016 r. na terenie miasta powstało łącznie 362 tys. m³ ścieków przemysłowych, z tego 254 tys. m³ zostało odprowadzonych do sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczonych w komunalnej oczyszczalni ścieków, a 108 tys. m³ zostało wprowadzonych do wód – były to wody pochłonicze ze SM „Mlekovita”, niewymagające oczyszczenia. Ilość wytwarzanych ścieków przemysłowych jest stabilna.

Na terenie miasta znajduje się również jedna oczyszczalnia ścieków przemysłowych: mechaniczno-biologiczna (ze wspomaganiami chemicznymi). Przepustowość maksymalna oczyszczalni wynosi 23,09 m³/d, a wielkość wg RLM wynosi 152. Oczyszczalnia obsługuje kompleks budynków stacji paliw wraz z obiektem restauracyjno-noclegowym, zlokalizowany przy drodze krajowej nr 15 na obrzeżach miasta. Odbiornikiem ścieków jest rzeka Sandela.

Część podmiotów posiada urządzenia do podczyszczania ścieków opadowych przed ich odprowadzeniem do odbiorników. Stosowanie takich urządzeń jest wymagane w przypadku, gdy wody opadowe są ujęte w systemy kanalizacyjne (otwarte lub zamknięte) oraz w przypadku:

- szczelnych powierzchni terenów przemysłowych, składowych, baz transportowych, miast, budowli kolejowych, dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych klasy G, parkingów o powierzchni pow. 0,1 ha, gdy natężenie odpływu przekracza co najmniej 15 l/s/ha szczelnej powierzchni,
- z zanieczyszczonej powierzchni szczelnej obiektów magazynowania i dystrybucji paliw.

Urządzenia do podczyszczania wód opadowych posiadają m.in.: PWiK Sp. z o.o. (na terenie miasta), Musa Sp. j. z Targowiska Dolnego.

Sieć kanalizacji deszczowej istnieje wzdłuż części ulic z odprowadzaniem wód opadowych przez separatory piasku i związków ropopochodnych do rzeki Sandeli i Elszki. Długość sieci kanalizacji deszczowej w gminie miejskiej Lubawa wynosi ogółem 12,1 km, przy czym sieć jest sukcesywnie rozbudowywana.

5.5.3.1 Aglomeracja Lubawa (umieszczona w AKPOŚK2015)

Aktualny akt prawny ustanawiający aglomerację to uchwała nr XII/277/15 Sejmiku

Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Lubawa oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Lubawa (Dz. U. z 2015 r., poz. 4838) – o równoważnej liczbie mieszkańców 28 670, z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Lubawa, obejmującą swym zasięgiem Miasto Lubawa oraz miejscowość Fijewo z terenu gminy Lubawa. Rzeczywista wielkość aglomeracji z AKPOŚK2015 wynosi 29 540 RLM. Blisko 100% RLM korzysta z systemu kanalizacyjnego, jedynie 168 mieszkańców aglomeracji użytkuje zbiorniki bezodpływowe.

Aglomeracja Lubawa spełnia wymogi Dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych zarówno w zakresie jakości ścieków oczyszczonych, jak i co do wyposażenia aglomeracji w system kanalizacji zbiorczej

5.5.4. Posumowanie

5.5.4.1 Realizacja POŚ Miasta Lubawa na lata 2013-2016

Stan realizacji zadań w obszarze gospodarki wodno-ściekowej na terenie Lubawy w latach 2013–2016 przedstawia Tabela 22.

Tabela 22 Stan realizacji zadań w obszarze gospodarki wodno-ściekowej w latach 2013–2016.

Cele krótkoterminowe do 2016 r.	Lp	Zadanie	Podmioty ponoszące nakłady	Okres realizacji	Nakłady	Uwagi
Priorytet 2: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego						
Cel do roku 2020: Poprawa jakości wód						
Usprawnienie systemu zaopatrzenia w wodę i uporządkowanie gospodarki ściekami		Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	PWiK Lubawa	2013-2016		
	1	Ulica Biskupa Chrapickiego oraz ulica Sadowa	PWiK Lubawa	2015	33 451,14	kwota netto
	2	Ulica Przemysłowa (odejście od ulicy) oraz ulica Sadowa, Kopernika, Kupnera (odejście od ulicy) oraz Wolskiego	PWiK Lubawa	2016	52 193,15	kwota netto
		Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	PWiK Lubawa	2013-2016		
	3	Ulica Biskupa Chrapickiego oraz ulica Sadowa	PWiK Lubawa	2015	24 230,41	kwota netto
	4	Ulica Przemysłowa oraz ulica Sadowa	PWiK Lubawa	2016	88 095,02	kwota netto
	5	Uporządkowanie sieci wodno-kanalizacyjnej w ulicy Pomorskiej	PWiK Lubawa	2016	362 552,53	kwota netto
	6	Budowa kanalizacji deszczowej pomiędzy ul. Sądową i ul. Asta w Lubawie	Miasto Lubawa	2013-2015	437 152,88	W ramach zadania przeprowadzono również remont rowu melioracyjnego
7	Modernizacja jezdni ul. Kwiatowej w Lubawie – odcinek od ul. Orlej do ul. Prusa	Miasto Lubawa	2015	92 428,52	W ramach zadania wybudowano sieć kanalizacji deszczowej	
8	Wymiana odcinka kanalizacji deszczowej wraz z lokalizacją nowej studni	Miasto Lubawa	2016	12 515,25	-	

Cele krótkoterminowe do 2016 r.	Lp	Zadanie	Podmioty ponoszące nakłady	Okres realizacji	Nakłady	Uwagi
		kanalizacyjnej za budynkiem UM				
	9	Wymiana rur azbestowo-cementowych na PE na odcinku 1 km	PWiK Lubawa	2013	-	-
	10	Modernizacja sposobu oczyszczania ścieków z zastosowaniem metody za pomocą granulowanego tlenowego osadu czynnego tzw. granul	PWiK Lubawa	2015	Bezkosztowo	-
	11	Rozbudowa systemu przeróbki osadu wraz z eksperymentalną produkcją środka poprawiającego właściwości gleby o nazwie „Kompost lubawski”	PWiK Lubawa	2015	1 424 461,72	kwota netto
	12	Współpraca w zakresie badań nad produkcją środka poprawiającego właściwości gleby o nazwie „Kompost lubawski” z Państwowym Instytutem Weterynaryjnym oraz Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach	PWiK Lubawa	2015	2 397,00	kwota netto
	13	Współpraca naukowo-badawcza z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim z Wydziałem Nauk o Środowisku oraz Wydziałem Kształtowania Środowiska i Rolnictwa w zakresie badań ścieków, łącznie z publikacjami naukowymi, a także w zakresie możliwości odbywania praktyk studenckich	PWiK Lubawa	2015	Bezkosztowo	-
Kontrola stanu funkcjonowania i obsługi bezodpływowych zbiorników na ścieki bytowe oraz oczyszczalni przydomowych		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Miasto Lubawa	2013-2016	-	Zadanie ciągłe realizowane w ramach obowiązków pracowników UM
		Kontrola zawartych umów na odbiór zanieczyszczeń ze zbiorników bezodpływowych	Miasto Lubawa	2013-2016	-	Zadanie ciągłe realizowane w ramach obowiązków pracowników UM
OGÓŁEM					2 529 477,62	

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

W latach 2013-2016 na terenie miasta Lubawy zrealizowano:

- 2 projekty w obrębie działań związanych z budową i modernizacją sieci wodociągowych o łącznej wartości 85,644 tys. zł.
- 8 projektów inwestycyjnych w obrębie modernizacji oczyszczalni ścieków oraz rozbudowy sieci kanalizacyjnych oraz budowy systemów kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych, o łącznej wartości 2,444 mln zł.

Łącznie w latach 2013-2016 wydatkowano na działania związane z gospodarką wodno-ściekową **ponad 2,5 mln zł.**

Osiągnięcie wskaźników realizacji POŚ w obszarze gospodarki wodno-ściekowej przedstawia Tabela 23.

Tabela 23 Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze gospodarki wodno-ściekowej

Cel	Miernik	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2013-2016	Komentarz
Cel do roku 2020: Poprawa jakości wód				
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	Długość nowej sieci wodociągowej, długość sieci zmodernizowanej	km	1,7	Wg danych GUS przyrost sieci wodociągowej w latach 2013-2016
Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	Długość nowej sieci kanalizacyjnej, długość sieci zmodernizowanej	km	2,3	Wg danych GUS przyrost sieci kanalizacyjnej w latach 2013-2016
Wymiana rur azbestowo-cementowych na PE na odcinku 1 km	Wykonanie wymiany 1 km rur cementowo-azbestowych	km	1	-
Wspieranie realizacji przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie jest uzasadniona ekonomicznie	Liczba wybudowanych nowych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	2	Wg danych GUS przyrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków w latach 2013-2016
Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Aktualizowana na bieżąco ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	-	TAK	-
Kontrola zawartych umów na odbiór zanieczyszczeń ze zbiorników bezodpływowych	100% legalnie opróżnianych zbiorników do roku 2016	-	TAK	-

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

5.5.4.2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> Stabilizacja poborów wody na potrzeby przemysłu. Rozszerzająca się sieć kanalizacji sanitarnej. Duży udział wód infiltracyjnych i opadowych w ściekach dopływających do oczyszczalni. Odpowiednia wydajność i sprawność oczyszczalni ścieków. 	<ul style="list-style-type: none"> Ciągle występujące obszary o niewłaściwie rozwiązanej gospodarce ściekowej w zakresie wód opadowych;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> Postęp naukowy i techniczny w zakresie technologii oczyszczania wód i ścieków oraz uzdatniania wody; Dofinansowanie zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej ze środków UE, innych źródeł zewnętrznych i budżetu państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> Niedobór środków finansowych, Wystąpienie katastrofalnych zjawisk pogodowych (długich okresów bezdeszczowych, sztormów, gwałtownych roztopów etc.) – wzrost zagrożenia niedoborem wody lub powodzią.

5.5.4.3 Kierunki interwencji

Po analizie stanu aktualnego na terenie miasta Lubawy i uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych, sektorowych i programowych, a w szczególności POŚ Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r., wyznaczono kierunki interwencji oraz

zadania, których celem jest zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności, oszczędne gospodarowanie wodą oraz ochrona wód i gleb przed zanieczyszczeniem ściekami:

Kierunek interwencji: Zaopatrzenie ludności w wodę

Zadania:

- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody.

Kierunek interwencji: Poprawa jakości wody przeznaczonej do spożycia

Zadania:

- doskonalenie technologii produkcji wody przeznaczonej do spożycia;
- prowadzenie monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia.

Kierunek interwencji: Oszczędne gospodarowanie wodą

Zadania:

- ograniczanie zużycia wody w gospodarstwach domowych;
- ograniczanie strat wody w sieciach wodociągowych;
- wdrażanie rozwiązań wykorzystujących wody opadowe do lokalnego zaopatrzenia w wodę;
- prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących potrzeby oszczędnego gospodarowania wodą.

Kierunek interwencji: Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych

Zadania:

- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Lubawa;
- budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi.

Kierunek interwencji: Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków

Zadania:

- realizacja zadań zapisanych w AKPOŚK (2015) oraz innych zadań dotyczących rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków;
- poprawa technologii oczyszczania ścieków i podnoszenie sprawności oczyszczania (wprowadzanie BAT).

Kierunek interwencji: Monitoring postępowania z nieczystościami płynnymi na terenach nieskanalizowanych

Zadania:

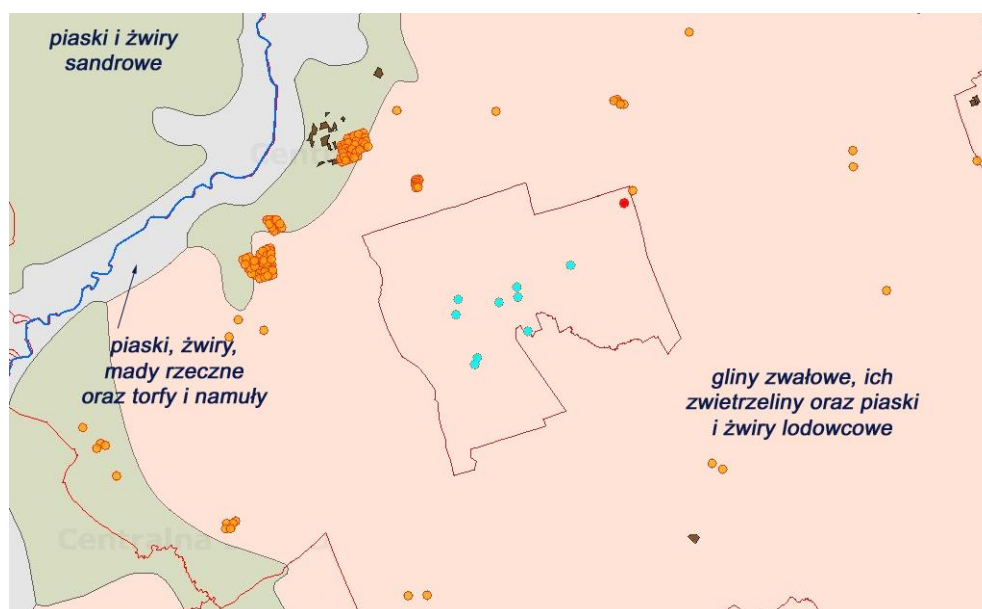
- kontrola częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości płynnych przez właścicieli nieruchomości.

5.6. Zasoby geologiczne

Na terenie miasta brak jest udokumentowanych złóż kopalin. Najbliższe złoża (kruszyw naturalnych) znajdują się na terenie gminy wiejskiej Lubawa w Kazanicach, Prątnicy i Rożentalu. W granicach gminy miejskiej Lubawa istnieje 10 otworów wiertniczych (jeden badawczy, pozostałe – hydrogeologiczne). Zestawienie liczby otworów przedstawia Tabela 24, a rozmieszczenie otworów Mapa 12 (kolorem czerwonym zaznaczono otwór badawczy).

L.p.	Nazwa	Głębokość [m]	Stratygrafia na dnie	Cel wiercenia	Rzędna [m n.p.m.]
1	LUBAWA1	180	czwartorzęd	hydrogeologiczny	144,22
2	LUBAWA	41	czwartorzęd	hydrogeologiczny	141
3	ZŁOTOWO	5,8	czwartorzęd	badawczy	170
4	LUBAWA	24,5	czwartorzęd	hydrogeologiczny	140
5	LUBAWA1	63	czwartorzęd	hydrogeologiczny	140,31
6	LUBAWA	27	czwartorzęd	hydrogeologiczny	140
7	LUBAWA	154	czwartorzęd	hydrogeologiczny	135
8	LUBAWA2	200	czwartorzęd	hydrogeologiczny	133,14
9	LUBAWA	23	czwartorzęd	hydrogeologiczny	133,64
10	LUBAWA3	55	czwartorzęd	hydrogeologiczny	122,97

źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych PIG, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych PIG, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Mapa 12. Rozmieszczenie otworów wiertniczych na terenie gminy miejskiej Lubawa (na tle budowy geologicznej).

5.6.1. Posumowanie

Ponieważ w Lubawie **nie występują złoża kopalin** (poza zasobami hydrogeologicznymi, nie zaliczanymi jednak do kopalin), w poprzedniej perspektywie nie planowano działań własnych dotyczących zasobów geologicznych (poza zachowaniem w dokumentach planistycznych zasad dotyczących ewentualnej ochrony i eksploatacji kopalin).

Z tego samego powodu, w niniejszym POŚ nie dokonuje się analizy SWOT, ani nie wyznacza celów i kierunków interwencji odnośnie do zasobów geologicznych.

5.7. Gleby

W Lubawie przeważają gleby brunatne i dominują gleby w IV klasie bonitacyjnej o średnim potencjale rolniczym oraz III klasie o dużym potencjale rolniczym. Nie występują gleby w I i II klasie bonitacyjnej. Gleby w V i VI klasie o małym potencjale rolniczym występują w rozproszeniu na obrzeżach miasta. Gleby na terenie miasta charakteryzują się lekką kategorią agronomiczną, co oznacza, że są podatne na suszę.

Gleby na terenie miasta w znacznym stopniu uległy przekształceniu w wyniku postępującej urbanizacji obszaru.

Nie zinwentaryzowano gleb skażonych, wymagających rekultywacji. Użytki rolne w 2015 r. zajmowały powierzchnię 1 342 ha, czyli blisko 80% powierzchni miasta.. Wg Powszechnego Spisu Rolnego 2010 (brak nowszych danych) w gminie miejskiej Lubawa działało 197 gospodarstw rolnych, z czego 183 prowadziły działalność rolną. Znaczna część gruntów rolnych jest utrzymywana w dobrej kulturze rolnej.

Na terenie miasta nie występuje zagrożenie erozyjne ani zagrożenie osuwania się mas ziemnych, nie występują grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji.

5.7.1. Posumowanie

5.7.1.1 Zrealizowane działania

Ponieważ na terenie gminy miejskiej Lubawa nie występowały grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji, nie planowano działań własnych samorządu dotyczących ochrony gleb.

5.7.1.2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none">• Brak zagrożeń dla gleb na terenie miasta.	<ul style="list-style-type: none">• Niska świadomość społeczna.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none">• Stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej;• Realizacja programów rolnośrodowiskowych.	<ul style="list-style-type: none">• Niedobór środków finansowych.

5.7.1.3 Kierunki interwencji

Po analizie stanu aktualnego na terenie miasta Lubawy i uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych, sektorowych i programowych, a w szczególności POŚ

Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r., wskazane są do podjęcia następujące kierunki interwencji, które przyczynią się do ochrony gleb:

Kierunek interwencji: Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi

Zadania:

- przeciwdziałanie erozji gleb poprzez wprowadzanie trwałej pokrywy roślinnej oraz stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych;
- zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom;

Kierunek interwencji: Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Zadania:

- działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na powierzchni ziemi.

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Odpady komunalne

Lubawa należy do Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” z siedzibą w Działdowie. W skład EZG „Działdowszczyzna” – poza Lubawą – wchodzi następujące gminy: Gmina Działdowo, Gmina Miasto Działdowo, Gmina Grodziczno, Gmina Iłowo-Osada, Gmina Janowiec Kościelny, Gmina Janowo, Gmina Kozłowo, Miasto i Gmina Lidzbark, Miasto i Gmina Nidzica, Gmina Płośnica i Gmina Rybno. Gminy skupione w EZG „Działdowszczyzna” wchodzi w skład Regionu Zachodniego Gospodarki Odpadami zgodnie z WPGO.

Gospodarka odpadami w Regionie Zachodnim opiera się na następujących RIPOK zarządzanych przez EZG „Działdowszczyzna”:

- instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w Działdowie (część mechaniczna) i Zakrzewie (część biologiczna),
- kompostowni odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz składowisku odpadów – w Zakrzewie (gmina Działdowo),

Ponadto, w Regionie Zachodnim znajdują się następujące RIPOK (zarządzane przez inne podmioty):

- Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, kompostownia odpadów zielonych i innych bioodpadów, składowisko odpadów w Rudnie (gmina Ostróda) – ZUOK RUDNO Sp. z o.o. (Związek Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko”).
- Instalacja mechaniczno-ciepłnego przetwarzania odpadów w Różankach (gmina Susz) – Bioelektra Group S.A.

- Składowisko odpadów i instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w Różankach (gmina Susz) – NOVAGO Sp. z o.o. Mława.

Odpady komunalne zebrane i odebrane z terenu miasta najpierw trafiają do stacji przeładunkowej z sortownią w Działdowie, a następnie do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Działdowie, zlokalizowana jest przy ul. Przemysłowej 61. W jej skład wchodzi: sortownia, kompostownia, składowisko w Zakrzewie i Ciechanówku (zgodnie z WPGO planowane do zamknięcia w 2017 r.). Wszystkie niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne oraz odpady selektywnie gromadzone odbierane są zgodnie z zawartą umową przetargową i przekazywane do RIPOK w Działdowie. Obiekt spełnia wymogi środowiskowe i ma uregulowany stan formalno-prawny. Kwaterę III składowiska w Zakrzewie, o pojemności 280 tys. m³, wybudowano w 2016 r.

Na terenie Lubawy odbiór odpadów komunalnych z gospodarstw domowych jest prowadzony w systemie pojemnikowym i workowym. Prowadzona jest zbiórka selektywna następujących frakcji:

- papier i tektura, w tym opakowania, gazety czasopisma, itd.,
- opakowania wielomateriałowe, tworzywa sztuczne,
- szkło i odpady ze szkła oraz metalu
- odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady zielone,
- popiół,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- odpady budowlano-remontowe i rozbiórkowe (możliwość oddania w PSZOK),
- zużyte opony (możliwość oddania w PSZOK),
- przeterminowane leki (w dwóch aptekach na terenie miasta),
- zużyte baterie i akumulatory (w punktach sprzedaży takich produktów),
- opakowania po środkach ochrony roślin (w punktach sprzedaży takich środków),
- chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe, itd.) (możliwość oddania w PSZOK),
- odzież i tekstylia.

Selektywnie zebrane odpady gromadzone są w workach i pojemnikach w następujących kolorach:

- niebieski, z przeznaczeniem papier i tekturę,
- żółty, z przeznaczeniem na tworzywa sztuczne i opakowania wielomateriałowe,
- zielony z przeznaczeniem na szkło i metale,
- brązowy z przeznaczeniem na odpady zielone ulegające biodegradacji.

Odpady komunalne są odbierane z następującą częstotliwością:

1. z obszarów zabudowy jednorodzinnej:

- odpady zmieszane – co 2 tygodnie,
- zbierane selektywnie papier i tektura, szkło, metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe – co 4 tygodnie,

- odpady ulegające biodegradacji – co 2 tygodnie w okresie od 1 kwietnia do 30 listopada, co 4 tygodnie od 1 grudnia do 31 marca,
 - zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz odpady wielkogabarytowe – jeden raz w kwartale,
 - popiół – co 2 tygodnie w okresie od 1 listopada do 30 kwietnia, co 4 tygodnie w okresie od 1 maja do 31 października,
2. z obszarów zabudowy wielorodzinnej:
- odpady zmieszane – 2 razy w tygodniu,
 - zbierane selektywnie papier i tektura, szkło, metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe – 2 razy w tygodniu,
 - odpady ulegające biodegradacji – 2 razy w tygodniu,
 - zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz wielkogabarytowe – jeden raz w kwartale,
 - popiół – co 2 tygodnie w okresie od 1 listopada do 30 kwietnia, co 4 tygodnie w okresie od 1 maja do 31 października.

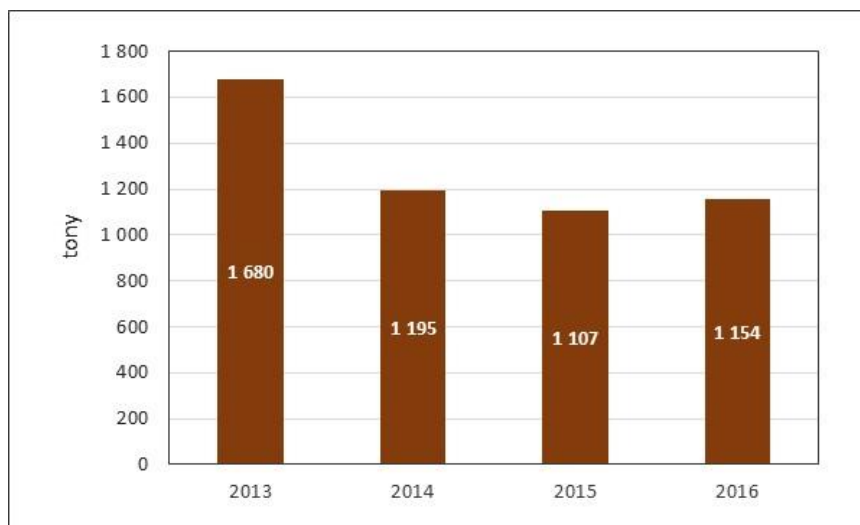
Niestety, na terenie Lubawy nie ma Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Najbliższe PSZOK znajdują się w Działdowie, Nidzicy i Ciechanówku (gmina Lidzbark), a więc stosunkowo daleko od Lubawy. Taka sytuacja stwarza problem ze zbiórką niektórych odpadów (szczególnie odpadów budowlano-remontowych, zużytych opon, chemikaliów i opakowań po nich).

W 2016 r. zebrano na terenie miasta 1 601,34 ton zmieszanych odpadów komunalnych, z czego 1 154,02 t pochodziło z gospodarstw domowych. Tabela 25 przedstawia dane dotyczące odpadów komunalnych.

Tabela 25 Odpady komunalne w 2016 r.					
JST	Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku ogółem [t]	Zmieszane odpady komunalne z gospodarstw domowych [t]	Zmieszane odpady komunalne na 1 mieszkańca		Liczba przedsiębiorstw odbierających odpady [szt]
			ogółem [kg]	z gospodarstw domowych	
Lubawa miejska	1 601,34	1 154,02	158,2	114,0	2
Udział procentowy w EZG „Działdowszczyzna”/* wartość w EZG					
EZG „Działdowszczyzna” 100%	11,1%	brak danych	123,5*	brak danych	4*

źródło: BDL, EZG „Działdowszczyzna”, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 4 przedstawia ilości odpadów komunalnych z gospodarstw domowych zebrane w latach 2013-2016. Po 2013 r. (od momentu wprowadzenia nowych uregulowań w gospodarce odpadami) ilość zbieranych wymieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych spadła i w całym następnym okresie pozostawała na zbliżonym poziomie. Spadek ten ma związek z intensyfikacją selektywnej zbiórki odpadów.

źródło BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 4. Zmieszane odpady komunalne zebrane z gosp. domowych w latach 2013-2016

Tabela 26 przedstawia ilości odpadów zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z odpadów zmieszanych w roku 2016. Ogółem zebrano selektywnie blisko 1 600 t odpadów. Największy udział miały odpady ulegające biodegradacji (bez papieru i tektury), następnie papier i tektura, tworzywa sztuczne oraz szkło.

Tabela 26 Odpady zebrane selektywnie i wyselekcjonowane w 2016 r. (w tonach)											
Ogółem	Papier i tektura	Tworzywa sztuczne	Szkło	Opakowania wielomateriałowe	Opakowania metalowe, metale	ZSEIE	baterie	opony	Wielkogabarytowe	Gruz	Odpady BIO
Odpady zebrane selektywnie											
357,14	64,42	84,28	151,43	3,48	14,21	6,55	0,00	0,00	24,56	0,00	331,64
Odpady wyselekcjonowane z odpadów zmieszanych na Stacji Przeładunkowej Odpadów wraz z Sortownią											
1 102,651	12,03	17,64	27,64	0,94	4,52	3,49	0,041	3,15	0,00	43,94	989,26

źródło: dane EZG „Działdowszczyzna”, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Tabela 27 prezentuje osiągnięte w 2016 r. dla całego obszaru EZG „Działdowszczyzna”:

- poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.;
- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła;
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów innych niż niebezpieczne: odpady budowlane i rozbiórkowe;

Tabela 27 Osiągnięte poziomy odzysku i recyklingu – stan na koniec 2016 r.

JST	Poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.		Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła		Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów innych niż niebezpieczne: odpady budowlane i rozbiórkowe	
	Osiągnięty	Wymagany w 2016 r.	Osiągnięty	Wymagany w 2016 r.	Osiągnięty	Wymagany w 2016 r.
Wszystkie JST wchodzące w skład EZG „Działdowszczyzna”	100%	45%	38,60%	18%	99,99%	42%

źródło: dane EZG „Działdowszczyzna”, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

W 2016 r. osiągnięto wszystkie wymagane na ten rok wskaźniki.

5.8.2. Odpady zawierające azbest

Uchwałą Nr XXXIII/339/2014 z dnia 29 stycznia 2014 r. Rada Miasta Lubawa przyjęła „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Lubawa”.

Zgodnie z inwentaryzacją przeprowadzoną w 2013 r. na potrzeby „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Lubawa” łącznie na terenie miasta znajdowało się 69 956 m² płyt azbestowo-cementowych (pokrycia dachów i elewacje) oraz 3 608 mb rur cementowo-azbestowych, co dawało ogólną masę 916 Mg wyrobów zawierających azbest (Tabela 28).

Tabela 28 Wyroby zawierające azbest na terenie gminy miejskiej Lubawa

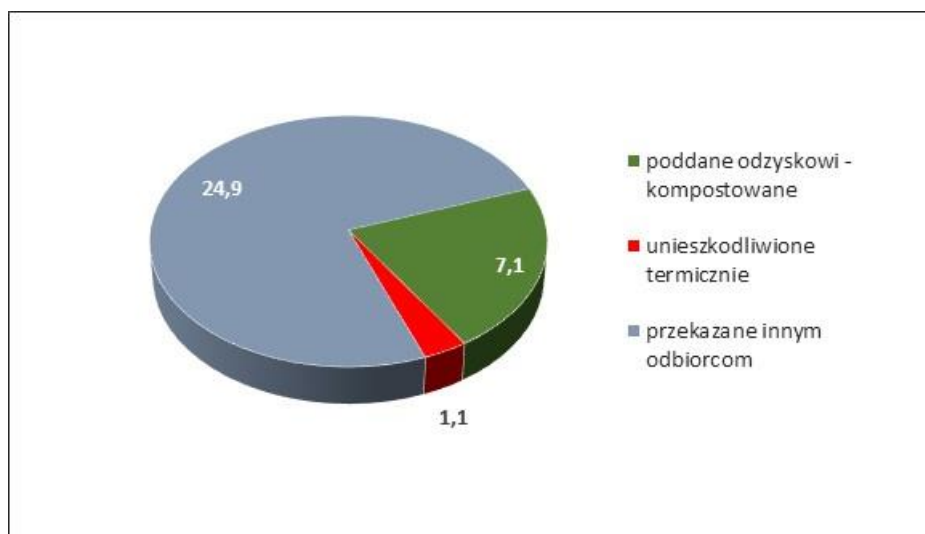
Rodzaj	Wyroby zawierające azbest	
	Powierzchnia płyt azbestowo-cementowych [m ²], Długość rur [m]	Masa [Mg]
Pokrycia dachowe (płyty azbestowo-cementowe karo i faliste)	69 747	767,00
Elewacje z płyt azbestowo-cementowych (płaskich i falistych)	209	2,00
Rury i złącza azbestowo-cementowe	3 608	147,00
RAZEM	-	916,00
Pokrycia dachowe usunięte w latach 2015-2016	-	34,26
Wyroby zawierające azbest – stan na 31-12-2016	-	881,74

Źródło: „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Lubawa”, dane UM Lubawa, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rzeczowym efektem realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Lubawa” (dofinansowanie przez miasto usuwania azbestu) w latach 2013-2016 było usunięcie i utylizacja wyrobów zawierających azbest w ilości 34,26 Mg.

5.8.3. Pozostałe odpady

Odpady przemysłowe zgodnie z prawem są poddawane zagospodarowaniu przez wytwórców tych odpadów (bezpośrednio lub za pośrednictwem wyspecjalizowanych firm). W 2016 r. na terenie miasta wytworzono 33,1 tys. ton odpadów przemysłowych, z czego 75,2% przekazano innym odbiorcom, 21,5% poddano kompostowaniu i 3,3% unieszkodliwiono termicznie (Rys. 5).

źródło BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 5. Zagospodarowanie odpadów przemysłowych w 2016 r. (w tys. ton)

Na terenie miasta nie funkcjonuje żadne składowisko odpadów przemysłowych, ani żadna spalarnia odpadów medycznych i weterynaryjnych. Brak także stacji demontażu pojazdów. Najbliższa taka stacja znajduje się w Nowym Mieście Lubawskim (Firma Produkcyjno-Handlowo-Usługowa „PASPOL”) i Iławie (A.B.S Andrzej Sobiech).

Osady ściekowe

W gminie miejskiej Lubawa występują problemy z zagospodarowaniem osadów ściekowych z komunalnej oczyszczalni ścieków. Osady są zagospodarowywane poprzez wykorzystanie w rolnictwie. W oczyszczalni w Lubawie w 2016 r. powstało 71 ton osadów (wg suchej masy).

5.8.4. Posumowanie

5.8.4.1 Realizacja POŚ Miasta Lubawa na lata 2013-2016

Stan realizacji zadań w obszarze gospodarki odpadami na terenie gminy miejskiej Lubawa w latach 2013–2016 przedstawia Tabela 29.

Tabela 29 Stan realizacji zadań w obszarze gospodarki odpadami w latach 2013–2016.

Cele krótkoterminowe do 2016 r.	Lp	Zadanie	Podmioty ponoszące nakłady	Okres realizacji	Nakłady	Uwagi
Priorytet 2: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego						
Cel do roku 2020: Racjonalna gospodarka odpadami						
Utworzenie regionalnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi	1	Dofinansowanie do budowy i eksploatacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym: Wpłata do Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”	Miasto Lubawa	2013-2014	180.903,00	W tym: - selektywna zbiórka odpad. - spłata pożyczki na budowę Stacji Przetadunkowej Odpadów w Działdowie - spłata kredytu na zakup samochodu DAF do opróżniania pojemników 1100 l - organizacja i wyposażenie biura zarządzania systemem zintegrowanej gospodarki odpadami
				2015	68.522,00	W tym: - spłata pożyczki na budowę SPO wraz z sortownią, - spłata pożyczki na budowę budynku socjalno-biurowego przy SPO, - zbiórka leków przeterminowanych,
				2016	118.281,00	W tym: - spłata pożyczki na budowę SPO wraz z sortownią, - spłata pożyczki na budowę budynku socjalno-biurowego przy SPO, - spłata pożyczki na budowę kwatery balastu nr 3 na składowisku w Zakrzewie, - zbiórka leków przeterminowanych, - wpłata na przeprowadzenie audytu, pozwolenie zintegrowane, monitoring składowisk, ustalenie luki finansowej;
	2	Budowa Kwatery nr 3 Składowiska w Zakrzewie	Miasto Lubawa	2015	58.097,00	Wpłata Miasta Lubawy na rzecz EZG „Działdowszczyzna”
	3	Budowa kompostowni w Zakrzewie	Miasto Lubawa	2013-2016	127.723,00	Wpłata Miasta Lubawy na rzecz EZG „Działdowszczyzna”
	4	Rozbudowa selektywnej zbiórki – zakup pojemników	Miasto Lubawa	2013-2016	94.031,90	-
	5	Zakup koszy ulicznych	Miasto Lubawa	2015-2016	29.709,80	-
Razem					677.267,70	
Uzyskanie zakładanych w KPGO poziomów odzysku dla poszczególnych rodzajów odpadów	6	Opracowanie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Lubawa”	Miasto Lubawa	2013	15.990,00	Dofinansowanie: Ministerstwo Gospodarki
	7	Dofinansowanie usuwania azbestu	Miasto Lubawa	2015-2016	28.485,78	Usunięto 34,26 Mg azbestu
	Razem					44.475,78
OGÓŁEM					721.743,48	

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

W latach 2013-2016 na terenie miasta Lubawy zrealizowano:

- 6 grup zadań w obrębie działań związanych z gospodarką odpadami komunalnymi o łącznej wartości blisko 677,3 tys. zł.
- 2 grupy zadań w obrębie gospodarki odpadami niebezpiecznymi (usuwanie wyrobów zawierających azbest) o łącznej wartości blisko 44,5 tys. zł.

Łącznie w latach 2013-2016 wydatkowano na działania związane z gospodarką odpadami **blisko 7229 tys. zł.**

W dniu 1 stycznia 2012 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Nowelizacja ta wprowadziła istotne zmiany w sektorze gospodarki odpadami komunalnymi powstającymi w gospodarstwach domowych.

Od dnia 1 lipca 2013 roku JST przejęły władztwo nad odpadami komunalnymi i stały się odpowiedzialne za prawidłowe funkcjonowanie systemu odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości. Wprowadzenie nowego systemu gospodarki odpadami, jak również regionalizacja w ramach WPGO, zmieniły całkowicie gospodarkę odpadami w gminach. Zmieniły się zarówno przepływy środków finansowych, jak i sam system gospodarki odpadami komunalnymi. Zmiany wpłynęły zarówno na objęcie systemem zbiórki 100% mieszkańców, ale również na intensyfikację selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

Osiągnięcie wskaźników realizacji POŚ w obszarze gospodarki odpadami przedstawia Tabela 30.

Tabela 30 Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze gospodarki odpadami				
Cel	Miernik	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2013-2016	Komentarz
Cel do roku 2020: Racjonalna gospodarka odpadami				
Dofinansowanie do budowy i eksploatacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych	Dofinansowanie	zł	553.526,00	Wpłata w latach 2013-2016 z budżetu miasta do Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”
Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Roczne sprawozdanie złożone przez podmiot prowadzący działalność w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów	-	TAK	-
Kontrolowanie stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości niezamieszkałych	Roczne sprawozdanie złożone przez podmiot prowadzący działalność w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów	-	TAK	-

Cel	Miernik	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2013-2016	Komentarz
Rozwój systemu selektywnego zbierania następujących odpadów: z pielęgnacji terenów zielonych, ulegających biodegradacji, opakowaniowych ze szkła i tworzyw sztucznych, metali, niebezpiecznych, zużytych baterii i akumulatorów, sprzętu elektrycznego i elektronicznego, wielkogabarytowych, przeterminowanych leków, zużytych opon, budowlanych poremontowych	Składowanie nie więcej niż 35% odpadów ulegających biodegradacji (w stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w roku 1995) Uzyskanie 50% poziomu selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych. Uzyskanie 70% poziomu odzysku odpadów budowlano-remontowych. Uzyskanie 50% poziomu selektywnego gromadzenia odpadów niebezpiecznych. Uzyskanie 90% poziomu selektywnego zbierania odpadów zielonych. Uzyskanie 20% poziomu selektywnego zbierania odpadów kuchennych i ogrodowych ulegających biodegradacji. Uzyskanie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo.	-	TAK	Zgodnie z informacjami od Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”, w 2016 r. osiągnięto wszystkie wymagane poziomy składowania, odzysku i recyklingu odpadów
Likwidacja „dzikich wysypisk śmieci”	Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk	szt.	-	W latach 2013-2016 nie powstały „dzikie wysypiska śmieci”
Obejmowanie wszystkich właścicieli nieruchomości zorganizowanym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi	Objęcie do końca 2014 r. zorganizowanym systemem odbioru odpadów 100% mieszkańców	-	TAK	-
Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych	tony	34,26	Dane Urzędu Miasta

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

5.8.4.2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> Istniejąca infrastruktura zagospodarowania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych; Objęcie wszystkich mieszkańców miasta systemem zorganizowanego odbioru odpadów komunalnych; Wdrożenie i rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Osiągnięte poziomy odzysku, recyklingu i masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. 	<ul style="list-style-type: none"> Brak Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie miasta. Nierozwiązane problemy zagospodarowania osadów ściekowych. Niedobory świadomości społecznej w zakresie potrzeby zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów oraz zaniechania praktyk porzucania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> Wdrożenie nowych technologii w zakresie zagospodarowania osadów ściekowych i kompostów; Edukacja ekologiczna w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami; Aktywizacja społeczeństwa do walki z patologiami w zakresie wytwarzania i zbiórki odpadów. 	<ul style="list-style-type: none"> Niedobór środków finansowych.

5.8.4.3 Kierunki interwencji

Po analizie stanu aktualnego na terenie miasta Lubawy i uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych, sektorowych i programowych, a w szczególności POŚ Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r. oraz WPGO, wyznaczono następujące kierunki interwencji:

Kierunek interwencji: Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów

Cele do realizacji:

- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu i zmiana ich zachowań.

Kierunek interwencji: Odzysk surowców i recykling

Cele do realizacji:

- dalszy rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów, w tym odpadów biodegradowalnych i odpadów niebezpiecznych.

Kierunek interwencji: Unieszkodliwianie odpadów komunalnych i pozostałych

Cele do realizacji:

- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów – składowanie powinno zostać ograniczone do odpadów resztkowych.

Kierunek interwencji: Zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi

Cele do realizacji:

- remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nieczynnych składowisk odpadów.

5.9. Zasoby przyrodnicze

System przyrodniczy Lubawy opiera się na ciekach wodnych Elszce, Sandeli i Jesionce przepływających przez miasto, stanowiących podstawowy układ przyrodniczy miasta. Pełnią one funkcję korytarzy ekologicznych zasilających miasto oraz łączących je z terenami przyległymi (w tym obszarami chronionymi). Powiązania funkcjonalne zapewnia towarzysząca ciekom roślinność, będąca miejscem występowania drobnej fauny i awifauny. Korytarze ekologiczne zapewniają ponadto właściwe nawietrzanie miasta, wpływają na dobową i roczną amplitudę temperatur oraz wilgotność powietrza. Ciągi te umożliwiają migrację roślin i zwierząt oraz wzajemne przenikanie się terenów otwartych i zurbanizowanych miasta. Ważną rolę odgrywa park miejski „Łazienki Lubawskie” o powierzchni 3,3 ha przy ulicy Kupnera, powiązany ze stawami zasilanymi przez Jesionkę. „Łazienki Lubawskie” powstały w 1926 roku, kiedy postanowiono wybudować staw z przeznaczeniem na cele łąźni letniej. Z czasem założono alejki, zasadzono ozdobne krzewy i drzewa. W latach sześćdziesiątych znacznie powiększono powierzchnię parku. W 2014 r. Miasto zrealizowało projekt „Rewitalizacja Parku Miejskiego Łazienki Lubawskie” .

Podstawowy układ przyrodniczy w centrum miasta wzbogacają tereny zieleni: parki, cmentarze, tereny sportowe, ogrody działkowe, zieleń osiedlowa, a na obrzeżach: tereny rolnicze z nasadzeniami i kępami śródpolnymi, pasy zieleni przydrożnej oraz tereny zalesione.

Większe kompleksy roślinności o charakterze leśnym znajdują się w południowej i północno-wschodniej części miasta oraz wzdłuż Jesionki. Obszary pagórkowate porasta bór mieszany z bukiem i dużą domieszką grabu wraz z ich podrostem oraz las mieszany typu grąd – z domieszką świerka, klonu zwyczajnego i lipy drobnolistnej.

Na szatę roślinną miasta składa się nie tylko roślinność naturalna i półnaturalna (synantropijna), związana z działalnością człowieka i jego wpływem na naturalne środowisko. Roślinność synantropijna rozwija się w postaci zbiorowisk segetalnych, towarzyszących roślinnym uprawom lub w postaci zbiorowisk ruderalnych - towarzyszących osiedlom ludzkim, a także liniom komunikacyjnym i zakładom przemysłowym.

Parki, cmentarze, tereny przy drogach i zabudowaniach często są obsadzone przez drzewa ozdobne lub rzadkie gatunki wprowadzone przez człowieka, czasami są to gatunki obce, inwazyjne. Jednak wśród zbiorowisk roślinnych terenu miasta dominują agrocenozy pól uprawnych oraz łąki wilgotne i świeże.

Dla terenu miasta nie była przeprowadzona szczegółowa inwentaryzacja fauny i flory. Przy okazji realizacji inwestycji wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko nie stwierdzono występowania na terenie miasta:

- stanowisk porostów chronionych, umieszczonych na Czerwonej Liście Porostów Polski,
- chronionych gatunków znajdujących się na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce.

Ptaki są najliczniejszą grupą zwierząt (kręgowców) występującą w Lubawie. Na obrzeżach miasta występują miejsca gniazdowania bociana białego (umieszczonego w Załączniku I Dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków – jako gatunek objęty szczególną ochroną). Spotyka się także inne gatunki ptaków, wymienione w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej jak: np. żuraw i gąsiorek. Ponadto, licznie występują inne gatunki pospolitych ptaków.

Na obrzeżach miasta czasami pojawiają się duże ssaki: sarna i dzik. Z mniejszych ssaków występuje: lis, wiewiórka, jeż europejski, kuna, borsuk, wydra (umieszczona w Załączniku IV Dyrektywy Siedliskowej), tchórz, norka amerykańska. Ponadto, okresowo spotyka się siedliska bobra (umieszczony w Załączniku IV Dyrektywy Siedliskowej).

5.9.1. Lasy

Lubawa jest gminą miejską, co warunkuje niski udział gruntów leśnych w strukturze użytkowania terenu. Według GUS lesistość w granicach administracyjnych Lubawy wynosi 0,3%.

Łączna powierzchnia lasów na obszarze miasta wynosi zaledwie 4,83 ha i w całości są to lasy prywatne. Lasy te nie są rozproszone, nie łączą się jednak z dużymi kompleksami leśnymi położonymi poza granicami miasta. Nie pełnią również żadnej z funkcji ochronnych. Na terenach lasów prywatnych obowiązują aktualne uproszczone plany urzędowania lasu.

Tabela 31 przedstawia powierzchnie gruntów leśnych i lasów w gminie miejskiej Lubawa z podziałem na lasy stanowiące i niestanowiące własności skarbu państwa. Lasy prywatne stanowią 100% powierzchni leśnej.

Tabela 31 Lasy w gminie miejskiej Lubawa						
JST	Grunty leśne ogółem	Lasy ogółem	Lasy publiczne	Lesistość	Lasy niestanowiące własności skarbu państwa	
					grunty leśne ogółem	lasy ogółem
	[ha]	[ha]	[ha]	[%]	[ha]	[ha]
Miasto Lubawa	4,83	4,83	0,00	0,3	4,83	4,83
Udział procentowy w powiecie iławskim (tereny miast)/* wartość w powiecie (tereny miast)						
Powiat iławski (tereny miast)	10,6%	10,6%	0,00%	8,0*	39,3%	39,3%

źródło: dane BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

5.9.2. Lądowe ekosystemy nieleśne

Około 81% powierzchni miasta pokrywają lądowe ekosystemy nieleśne, głównie **agrocenozy** (grunty orne, łąki, pastwiska) (Tabela 32). Znaczna część użytków jest utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej.

Tabela 32 Struktura użytków w agrocenozach		
Wyszczególnienie	Jednostka	Powierzchnia
użytki rolne razem	ha	1 342
użytki rolne - grunty orne	ha	1 130
użytki rolne - sady	ha	21
użytki rolne - łąki trwałe	ha	68
użytki rolne - pastwiska trwałe	ha	69
użytki rolne - grunty pod rowami	ha	7

źródło: dane BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Główną ostoją różnorodności biologicznej na terenach rolniczych są trwałe użytki zielone, które stanowią 10,2% użytków rolnych w mieście (137 ha). Większość z nich to zbiorowiska półnaturalne, które powstały i utrzymywane są dzięki działalności człowieka – wypasaniu i koszeniu. Część łąk, poprzez intensywne użytkowanie i nawożenie utraciło już swą dawną, wysoką wartość przyrodniczą. Na innych, na ogół o niskiej przydatności, zaniechano użytkowania łąkarskiego.

Skład roślinności związanej z uprawami (segetalnej) jest uzależniony od charakteru upraw i trwałości użytkowania gruntów. W strukturze zasiewów na terenie Lubawy dominują różne rodzaje zbóż (ponad 86% zasiewów) i ziemniaki.

Tabela 33 Struktura zasiewów

Wyszczególnienie	Powierzchnia zasiewów [ha]
Ogółem	1 459,37
Zboża razem	1 261,82
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi, w tym	1 261,82
pszenica	357,21
żyto	35,90
jęczmień	238,68
owies	12,01
pszenżyto	387,14
mieszanki zbożowe	229,89
Rzepak i rzepik	52,68
Uprawy przemysłowe	66,18
Ziemniaki	18,01

źródło: dane BDL (Powszechny Spis Rolny 2010), opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

W składzie zbiorowisk roślin segetalnych i ruderalnych coraz liczniej pojawiają się obce gatunki inwazyjne, stanowiące zagrożenie dla rodzimej przyrody, a także – w przypadku barszczu Sosnowskiego – dla człowieka. Do jednych z licznie występujących roślin obcego pochodzenia należą m.in. nawłóć kanadyjska i nawłóć późna.

Na terenie Lubawy nie zinwentaryzowano torfowisk.

Tereny zieleni

Ważną rolę w zachowaniu różnorodności biologicznej w miastach i na terenach zurbanizowanych pełnią tereny zielone. Parki, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej i ulicznej zajmują na obszarze miasta powierzchnię 18,39 ha. Tabela 34 przedstawia szczegółowe dane (za 2016 r.)

Tabela 34 Tereny zielone w gminie miejskiej Lubawa

JST	Parki spacerowo-wypoczynkowe	Zieleńce	Zieleń uliczna	Zieleń osiedlowa	Cmentarze	Nasadzenia w okresie 2013-2016		Ubytki w okresie 2013-2016	
						drzewa	krzewy	drzewa	krzewy
						[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
Miasto Lubawa	3,30	7,70	0,40	7,39	5,00	1 146	1 406	176	3
Udział procentowy w powiecie iławskim (tereny miast)									
Powiat iławski (miasta)	20,6%	34,8%	1,7%	16,6%	22,0%	51,6%	14,7%	9,5%	0,4%

źródło: dane BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Terenami zieleni urządzonej są również ogrody działkowe i cmentarze. Łączna powierzchnia ogrodów działkowych (3 kompleksy) wynosi ok. 8 ha, a cmentarzy (2) – 5 ha.

5.9.3. Ekosystemy wodne

Ekosystemy wodne obejmują zbiorniki wodne i rzeki. Przez teren miasta płyną trzy rzeki: Sandeła, Elszka i Jesionka. Ponadto na terenie miasta znajdują się zbiorniki wód stojących – stawy w Parku Miejskim Łazienki Lubawskie oraz inne niewielkie zbiorniki wodne.

Wody powierzchniowe miasta charakteryzują się:

- średnim i małym potencjałem faunistycznym i florystycznym,
- średnim potencjałem retencji wody;
- średnią i małą bioróżnorodnością.

Stan i walory przyrodnicze rzek i zbiorników wodnych określają czynniki naturalne, takie jak tempo przepływu wód czy morfometria oraz liczne czynniki związane z antropopresją, głównie dotyczące zanieczyszczenia środowiska, zabudowy hydrotechnicznej, przekształcania koryt cieków i strefy brzegowej zbiorników oraz użytkowania: turystycznego i rekreacyjnego. Zgodnie z tym, zbiorniki wód stojących (stawy w Łazienkach Lubawskich) – jako silnie przekształcone, czy wręcz stworzone przez człowieka, charakteryzują się mniejszą różnorodnością biologiczną. Natomiast rzeki (poza odcinkami przepływającymi przez ścisłe centrum miasta) mają większe znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Doliny rzek spełniają funkcję korytarza ekologicznego.

5.9.4. Formy ochrony przyrody

Zadania ochrony przyrody i różnorodności biologicznej są realizowane przede wszystkim poprzez ustanawianie różnych prawnych form ochrony: rezerwatów, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, pomników przyrody.

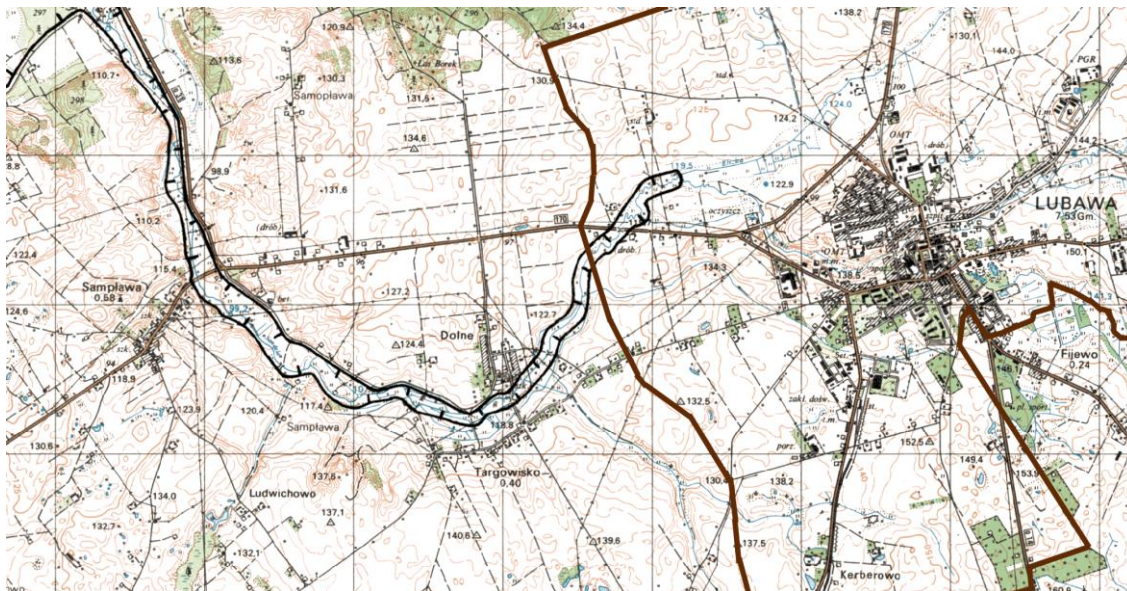
Tereny chronione na obszarze gminy miejskiej Lubawa zajmują niewielką powierzchnię 0,7 ha (0,04% powierzchni miasta). Tabela 35 przedstawia szczegółowe dane.

Jednostka terytorialna	Obszary prawnie chronione ogółem	Rezerwaty przyrody	Obszary chronionego krajobrazu	Użytki ekologiczne	Pomniki przyrody
	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[szt]
Miasto Lubawa	0,7	0,0	0,7	0,0	1
[%]					
Udział procentowy w powiecie iławskim (teren miasta)	0,5	0,0	8,0	0,0	100

źródło: dane BDL, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Na terenie gminy miejskiej Lubawa nie występują rezerwaty przyrody, ani parki krajobrazowe.

W granicach gminy miejskiej Lubawa występuje jedynie niewielki fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy – wzdłuż rzeki Sandeli, od ujścia Elszki w dół rzeki – łącznie obszar o powierzchni ok. 700 m². OChK Doliny Dolnej Drwęcy został wyznaczony uchwałą Nr VIII/205/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 czerwca 2015 r. Granice OChK przedstawia Mapa 13.

Źródło: Uchwała NR VIII/205/15 z dnia 24 czerwca 2015 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy., opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Mapa 13. Granice obszaru chronionego krajobrazu.

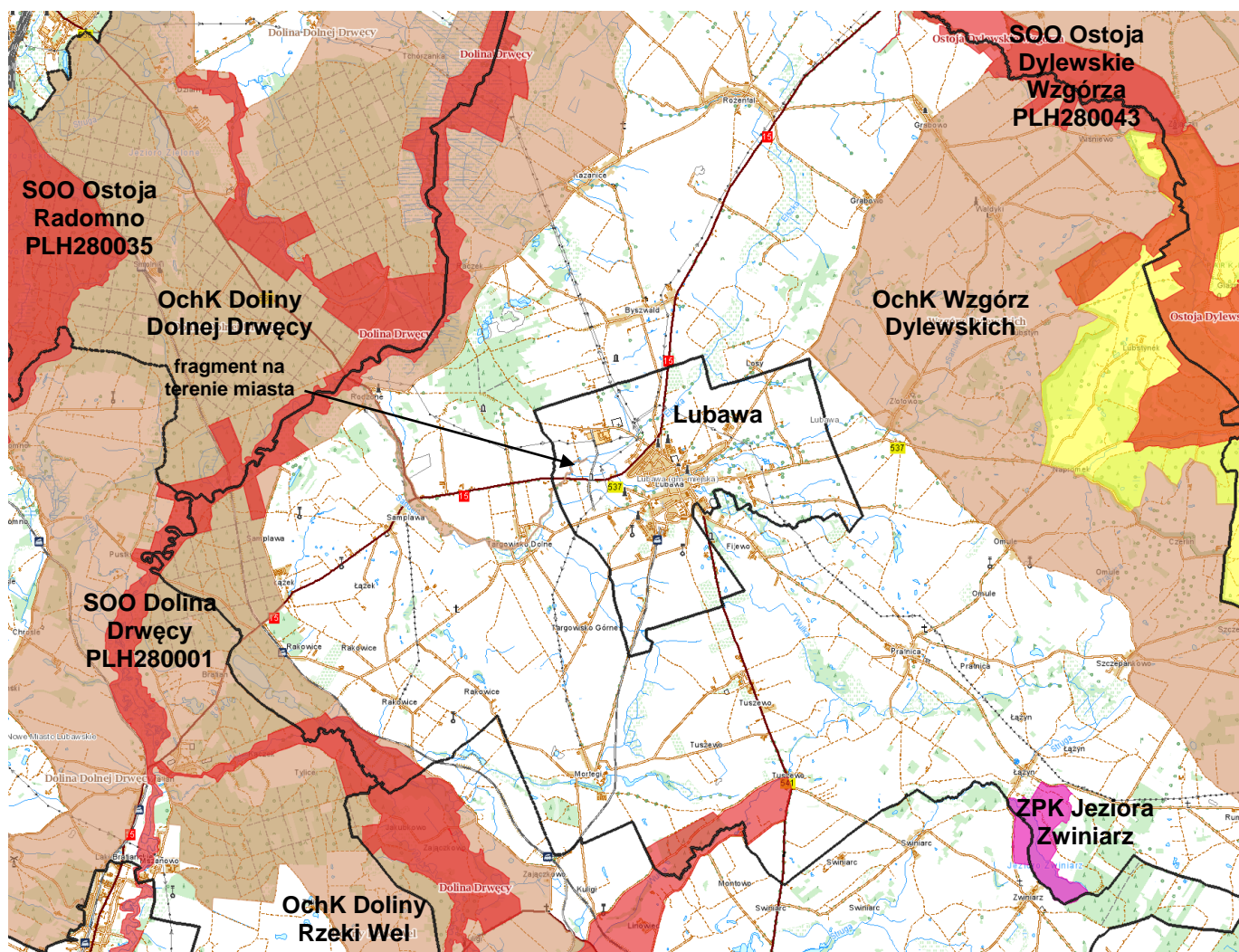
Na terenie gminy miejskiej Lubawa nie występują użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ani obszary chronione w ramach sieci Natura 2000. Najbliższe granic miasta są następujące obszary :

- Specjalny Obszar Ochrony „Dolina Drwęcy” (kod PLH280001), oddalony od granic miasta od 2,3 km w kierunku północno-zachodnim i ok. 3,5 km w kierunku południowym. Obszar znajduje się w województwie warmińsko-mazurskim i kujawsko-pomorskim. Obejmuje rzekę Drwęcę wraz z dopływami. Dominujące formy rzeźby terenu to faliste moreny denne, ciągi moren czołowych, równiny sandrowe oraz rynny polodowcowe. Znaczne urozmaicenie tego terenu stwarzają różnego kształtu obniżenia dochodzące do 40 m głębokości. Dna tych obniżzeń i rynien wypełniają wody jezior i torfowisk, niektóre z nich wykorzystują rzeki. Obszar stanowi mozaikę siedlisk z różnego typu zbiornikami wodnymi (jeziora, starorzecza), torfowiskami wysokimi i przejściowymi; lasami bukowymi, grądowymi, łągowymi i borami bagiennymi ekstensywnie użytkowanymi łąkami w dolinie rzeki, niżowymi nadrzecznymi zbiorowiskami okrajkowymi.
- Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja Dylewskie Wzgórza” (kod PLH280043), oddalony od granic miasta o ok. 5,3 km w kierunku wschodnim. Obejmuje najwartościowsze kompleksy Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich z dominacją nie przekształconych lasów liściastych, głównie z udziałem buka zwyczajnego w silnie zróżnicowanej rzeźbie terenu. Kompleksy leśne ostoi są odizolowane od innych większych obszarów leśnych, a ich otoczenie stanowi mozaika krajobrazu rolniczego w zróżnicowanej rzeźbie terenu. Cały obszar Wzgórz Dylewskich leży w granicach dorzecza Drwęcy i jest dla niej węzłem

wodnym. Z terenu Wzgórz Dylewskich wypływają lewobrzeżne dopływy Drwęcy: m.in. Sandela z Elszką.

- Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja Radomno” (kod PLH280035), oddalony od granic miasta o ok. 7,8 km w kierunku północno-zachodnim. W ostoi dominują zbiorowiska leśne w mozaice z jeziorami i zabagnieniami, położonymi w rynnach polodowcowych. Wzdłuż Strugi Radomno, na północ od jeziora Radomno, rozciągają się przepływowe torfowiska niskie. W zbiorowiskach roślinnych zaznacza się duży udział gatunków źródliskowych. W śródleśnych zagłębieniach wytworzyły się torfowiska wysokie i przejściowe, w kompleksie z jeziorami dystroficznymi. Są tu mszary przygielkowe i kępkowo-dolinkowe, a także zbiorowiska z turzycą bagienną i bagnicą torfową. W kompleksie leśnym dominują grądy albo bory mieszane. W rynnach polodowcowych spotyka się łągi lub olsy. Na terenie ostoi obserwuje się liczne ptaki, część z nich zalatuje z pobliskiego rezerwatu przyrody Jezioro Karaś (objęty Konwencją Ramsar).

Lokalizację najbliższych położonych terenów chronionych (w tym obszarów Natura 2000) w odniesieniu do granic miasta przedstawia Mapa 14.

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl, opracowanie: Biuro Doradczce EkoINFRA

Mapa 14. Rozmieszczenie obszarów chronionych w odniesieniu do terenu miasta.

Z pozostałych form ochrony przyrody na terenie miasta znajduje się 1 pomnik przyrody (ożywionej). Ochroną pomnikową objęto cis pospolity (*Taxus baccata*) o obwodzie pnia 60 cm i wysokości 4 m znajdujący się w ruinach zamku w Lubawie (Zarz. Nr 16 Woj. Olsztyńskiego z dnia 11.02.1991 r.).

5.9.5. Posumowanie

5.9.5.1 Realizacja POŚ Miasta Lubawa na lata 2013-2016

Stan realizacji zadań w obszarze zasobów przyrodniczych na terenie miasta Lubawy w latach 2013–2016 przedstawia Tabela 36.

Tabela 36 Stan realizacji zadań w obszarze zasobów przyrodniczych w latach 2013–2016.						
Cele krótkoterminowe do 2016 r.	Lp	Zadanie	Podmioty ponoszące nakłady	Okres realizacji	Nakłady	Uwagi
Priorytet 1: Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych						
Cel do roku 2020: Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie miejskim						
Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących	1	Rewitalizacja Parku Miejskiego Łazienki Lubawskie - obszary rekreacyjne z komunikacją – Rewitalizacja Łazienek	Miasto Lubawa	2013-2015	3.795.007,00	Nakłady podano dla całości prac budowlanych w okresie 2013-2015. Zadanie dofinansowane z RPO Warmia i Mazury
	2	Zakup sadzonek drzew i krzewów	Miasto Lubawa	2015	6.035,00	Zadanie zrealizowane dodatkowo, poza bieżącym utrzymaniem i konserwacją terenów zielonych
	3	Utrzymanie terenów zieleni miejskiej	Miasto Lubawa	2013-2016	652.183,37	Zadanie ciągłe
OGÓŁEM					4.453.225,37	

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Osiągnięcie wskaźników realizacji POŚ w obszarze zasobów przyrodniczych przedstawia Tabela 37.

Tabela 37 Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze zasobów przyrodniczych				
Cel	Miernik	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2013-2016	Komentarz
Cel do roku 2020: Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie miejskim				
Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów chronionych oraz zasad ochrony przyrody i krajobrazu	Liczba uchwalonych rocznie planów miejscowych uwzględniających takie zapisy	szt.	1	Uchwała Nr Vi/47/2015 Rady Miasta Lubawa z dnia 25 marca 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lubawa dla dzielnicy przemysłowej

Cel	Miernik	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2013-2016	Komentarz
Modernizacja Łazienek Miejskich w Lubawie – Ochrona środowiska przed zniszczeniem i zanieczyszczeniem	Wykonana modernizacja Łazienek Miejskich w Lubawie	-	TAK	Projekt zrealizowano
Rewitalizacja Parku Miejskiego Łazienki Lubawskie - obszary rekreacyjne z komunikacją	Wykonanie rewitalizacji Parku Miejskiego Łazienki Lubawskie - obszary rekreacyjne z komunikacją	-	TAK	Projekt zrealizowano
Nasadenia drzew i krzewów wzdłuż tras komunikacyjnych	Liczba nasadzonych drzew i krzewów oraz wydane środki finansowe na ten cel	szt. drzewa	1 146	Ogółem wg danych GUS, nasadenia drzew i krzewów w Lubawie w okresie 2013-2016.
		szt. krzewy	1 406	
Utrzymanie terenów zieleni miejskiej	Nakłady finansowe wydane na ten cel	zł	652.183,37	Wydatki z budżetu miasta
Tworzenie nowych terenów zieleni urządzonej	Powierzchnia nowo utworzonych terenów zielonych w mieście	ha	1,77	Wg danych GUS tereny zieleni osiedlowej

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

5.9.5.2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Duża (jak na gminę miejską) różnorodność przyrodnicza – krajobrazów, ekosystemów, siedlisk i gatunków; 	<ul style="list-style-type: none"> • Degradacja siedlisk w wyniku zanieczyszczenia środowiska, zmian stosunków wodnych i innych form antropopresji; • Inwazje obcych gatunków roślin i zwierząt;
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Doskonalenie aktów normatywnych w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu, • Doskonalenie metod monitoringu, oceny stanu ochrony siedlisk i gatunków oraz zagrożeń dla zasobów przyrodniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedobór środków finansowych. • Wystąpienie katastrofalnych zjawisk pogodowych (w szczególności suszy hydrologicznej); • Inwazje obcych gatunków i dalszy wzrost liczebności problematycznych gatunków rodzimych.

5.9.5.3 Kierunki interwencji

Po analizie stanu aktualnego na terenie miasta Lubawy i uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych, sektorowych i programowych, a w szczególności POŚ Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r., określono podstawowe cele służące zapewnieniu ochrony różnorodności biologicznej miasta oraz doskonaleniu zrównoważonego użytkowania zasobów naturalnych:

1. Ochrona obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
2. Zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej miasta;
3. Doskonalenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
4. Ograniczanie zagrożeń dla rodzimej przyrody;
5. Ochrona różnorodności biologicznej na terenach zurbanizowanych;
6. Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.

Cele te będą mogły być osiągnięte poprzez podjęcie następujących kierunków interwencji i zadań:

Kierunek interwencji: Rozwój i weryfikacja obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu

Zadania:

- weryfikacja granic, celów i przedmiotów ochrony w powołanych formach ochrony przyrody;

Kierunek interwencji: Zachowanie obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych

Zadania:

- zapewnienie ochrony tworów przyrody ożywionej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej – pomników przyrody.

Kierunek interwencji: Doskonalenie planowania i realizacji zadań ochronnych

Zadania:

- realizacja zadań wyznaczonych dla zachowania lub poprawy stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach chronionych.

Kierunek interwencji: Zachowanie ciągłości terytorialnej i spójności ekologicznej przestrzeni przyrodniczej i zapobieganie jej fragmentacji

Zadania:

- utrzymanie i rozwijanie zielonej infrastruktury na terenach nieleśnych, w tym przydrożnych alei i szpalerów drzew oraz ochrona i renaturyzacja zbiorowisk roślinnych towarzyszących ciekom wodnym, otaczających zbiorniki wodne i obszary podmokłe;

Kierunek interwencji: Utrzymanie, powiększanie i ochrona zasobów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych

Zadania:

- uzupełnianie i aktualizacja planów urządzenia lasów niebędących w zarządzie Lasów Państwowych;
- realizacja zadań wynikających z planów urządzenia lasu;
- utrzymanie i powiększanie powierzchni gruntów zadrzewionych i zakrzewionych;
- wzmacnianie i rozwijanie publicznych funkcji lasów, w szczególności w zakresie edukacji i turystyki, z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody;
- ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody, w tym realizacja programów czynnej ochrony gatunków zagrożonych wyginięciem.

Kierunek interwencji: Ograniczanie inwazji obcych gatunków

Zadania:

- ograniczanie liczebności i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków zagrażających rodzimej przyrodzie lub powodujących znaczne straty gospodarcze.

Kierunek interwencji: Zrównoważone użytkowanie gruntów rolnych i rozwój zielonej infrastruktury na terenach zurbanizowanych

Zadania:

- utrzymanie ekstensywnego użytkowania cennych przyrodniczo łąk i pastwisk;
- zachowanie i odtwarzanie śródpolnych remiz, zadrzewień, zakrzaczeń i małych zbiorników wodnych;
- upowszechnianie wiedzy i promocja proekologicznych form gospodarowania, upowszechnianie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych;

- utrzymanie i powiększanie terenów zieleni na obszarach zurbanizowanych, z dążeniem do zapewnienia łączności pomiędzy tymi terenami oraz tworzenia zielonych pierścieni wokół miast.

Kierunek interwencji: Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej

Zadania:

- wspieranie inicjatyw społecznych, w tym wolontariatu, na rzecz ochrony przyrody;
- prowadzenie edukacji ekologicznej;
- wspieranie ośrodków edukacji ekologicznej.

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Zagrożenia poważnymi awariami są szczególnie istotne z punktu widzenia skutków, jakie mogą wystąpić w związku z niekontrolowaną emisją niebezpiecznych substancji do środowiska. Niekontrolowane uwolnienie się substancji niebezpiecznych może stanowić znaczne zagrożenie pożarowe i wybuchowe oraz toksyczne i ekologiczne.

W Polsce istnieje system nadzoru nad instalacjami mogącymi stworzyć zagrożenie poważnych awarii dla środowiska, sprawowany przez służby Inspekcji Ochrony Środowiska, w przypadku miasta Lubawy: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. Na terenie miasta Lubawy nie ma żadnych obiektów mogących zagrażać bezpieczeństwu biologicznemu lub chemicznemu. Nie ma też zakładów, które mogą być sprawcą nadzwyczajnego zagrożenia środowiska – zarówno zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, jak i zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii. Potencjalne zagrożenie poważnymi awariami na terenie miasta stwarzają natomiast:

- zakłady przemysłowe, w których stosuje się, przetwarza lub magazynuje substancje i preparaty niebezpieczne;
- transport substancji i preparatów niebezpiecznych, które są przewożone środkami komunikacji drogowej.

Najbardziej niebezpieczne związki stosowane w przemyśle i transporcie na terenie miasta to amoniak, produkty ropopochodne – w szczególności benzyny i oleje napędowe, gaz propan-butan, kwasy i zasady.

Cytując za POŚ Województwa Warmińsko Mazurskiego: „W strukturze przewozów towarów niebezpiecznych w transporcie drogowym dominują paliwa płynne (benzyny i oleje napędowe). W okresie ostatnich kilku lat obserwuje się stałą tendencję wzrostową liczby transportów materiałów niebezpiecznych, w tym szczególnie przewozów tranzytowych przez województwo, często trasami wyznaczonymi przez duże ośrodki miejskie i tereny o dużym znaczeniu turystycznym i przyrodniczym. Wzrost zagrożenia na drogach odnotowuje się zwłaszcza w okresie zimowym (oblodzone nawierzchnie dróg)”.

Służbami reagowania w przypadku zagrożeń poważnymi awariami są przede wszystkim jednostki PSP oraz – wspomagająco – jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

5.10.1. Posumowanie

5.10.1.1 Realizacja POŚ Miasta Lubawa na lata 2013-2016

Stan realizacji zadań w obszarze zagrożenia poważnymi awariami na terenie miasta Lubawy w latach 2013–2016 przedstawia Tabela 38.

Tabela 38 Stan realizacji zadań w obszarze zagrożenia poważnymi awariami w latach 2013–2016.

Cele krótkoterminowe do 2016 r.	Lp	Zadanie	Podmioty ponoszące nakłady	Okres realizacji	Nakłady	Uwagi
Priorytet 2: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego						
Cel do roku 2020: Zapobieganie poważnym awariom						
Minimalizacja ryzyka i skutków wystąpienia poważnych awarii	1	Zakup turbowentylatora oddymiającego nadciśnieniowego dla OSP w Lubawie	Miasto Lubawa	2013	8.982,30	-
	2	Wpłata na państwowy fundusz celowy na dofinansowanie zakupu samochodu dla PSP w Iławie	Miasto Lubawa	2013	10.000,00	-
	3	Zakup mobilnej platformy obserwacyjno-pomiarowej do lokalizacji i ograniczania skutków zagrożeń chemiczno-ekologicznych w Lubawie	Miasto Lubawa	2014	1.315.971,00	Dofinansowanie z RPO Warmia i Mazury
	4	Wpłata na państwowy fundusz celowy na dofinansowanie zakupu specjalistycznego samochodu do przewozu ratowników dla Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Iławie	Miasto Lubawa	2014	15.000,00	
	5	Wpłata na państwowy fundusz celowy na dofinansowanie zakupu profesjonalnej przyczepy do przewozu sprzętu i środków ratownictwa specjalistycznego dla Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Iławie	Miasto Lubawa	2016	15.000,00	-
OGÓŁEM					1.364.953,30	

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Realizacja zadań dotyczyła projektów związanych z doposażeniem Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych oraz zakupem mobilnej platformy obserwacyjno-pomiarowej do lokalizacji i ograniczania skutków zagrożeń chemiczno-ekologicznych w Lubawie, która trafiła do OSP w Lubawie.

Łącznie w latach 2013-2016 wydatkowano na działania związane z zapobieganiem poważnym awariom **blisko 1,35 mln zł.**

Osiągnięcie wskaźników realizacji POŚ w obszarze zapobiegania poważnym awariom przedstawia Tabela 39.

Tabela 39 Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze zapobiegania poważnym awariom

Cel	Miernik	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2015-2016	Komentarz
Cel do roku 2020: Zapobieganie poważnym awariom				
Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Zorganizowanie 1 akcji edukacyjnej rocznie	szt.	1	Turniej wiedzy OC

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

5.10.1.2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Brak na terenie miasta zakładów znajdujących się na liście potencjalnych sprawców poważnych awarii; • Dobra współpraca między instytucjami przy usuwaniu i ograniczaniu skutków awarii i zagrożenia środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przewóz substancji niebezpiecznych transportem drogowym, trasami przebiegającymi przez miasto; • Niska świadomość społeczna.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój nowych technologii służących zapobieganiu awariom instalacji przemysłowych; • Rozwój dostępnych technik i technologii do likwidacji skutków awarii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedobór środków finansowych.

5.10.1.3 Kierunki interwencji

Po analizie stanu aktualnego na terenie miasta Lubawy i uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych, sektorowych i programowych, a w szczególności POŚ Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 r., określono podstawowe cele służące ochronie środowiska przed poważną awarią:

Kierunek interwencji: Ograniczanie zagrożeń poważnymi awariami

Zadania:

- propagowanie standardów prawidłowych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i wypadków z udziałem pojazdów przewożących towary niebezpieczne.

Kierunek interwencji: Minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia poważnej awarii

Zadania:

- doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizacji awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii.

6. CELE PROGRAMU

6.1. Cele, kierunki interwencji i zadania

Cele, wskaźniki ich realizacji, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska oraz podmioty wskazane do realizacji zadań przedstawiono w formie tabelarycznej w załączniku nr 1.

Syntetyczne zestawienie celów i kierunków interwencji przypisanych poszczególnym obszarom interwencji przedstawia Tabela 40.

Tabela 40 Syntetyczne zestawienie celów i kierunków interwencji POŚ Miasta Lubawa

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	I. Zmniejszanie emisji zanieczyszczeń do atmosfery
		II. Wzrost wykorzystania OZE w bilansie energetycznym
		III. Doskonalenie systemu planowania, monitoringu i edukacji
		IV. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię
		V. Zrównoważony rozwój energetyczny miasta
		VI. Ograniczanie zagrożeń i adaptacja do zmian klimatu
Zagrożenia hałasem	Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów	VII. Ograniczanie hałasu
Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych	VIII. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych
Gospodarowanie wodami	Osiąganie celów środowiskowych dla wód	IX. Poprawa stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych
		X. Utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych
	Ochrona przed niedoborami wody i powodzią	XI. Stosowanie instrumentów ekonomicznych w racjonalnym użytkowaniu zasobów wodnych
		XII. Zwiększanie retencji wód w zlewniach
Gospodarka wodno-ściekowa	Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności	XIII. Zapewnienie odpowiedniej ilości wody dla potrzeb gospodarki
		XIV. Doskonalenie planowania przestrzennego
	Ograniczanie zużycia wody	XV. Zaopatrzenie ludności w wodę
		XVI. Poprawa jakości wody przeznaczonej do spożycia
	Ochrona wód i gleb przed zanieczyszczeniem ściekami	XVII. Oszczędne gospodarowanie wodą
		XVIII. Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych
Gleby	Ochrona gleb	XIX. Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków
		XX. Monitoring postępowania z nieczystościami płynnymi na terenach nieskanalizowanych
Gleby	Ochrona gleb	XXI. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi
		XXII. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB	XXIII. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów
	Zapobieganie powstawaniu odpadów	
	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu i zmiana ich zachowań	
	Zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności ponownego użycia, recyklingu i energii zawartej w odpadach – odzyskiwanie energii powinno zostać ograniczone do materiałów nienadających się do recyklingu	XXIV. Odzysk surowców i recykling
	Dalszy rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów, w tym odpadów biodegradowalnych i odpadów niebezpiecznych	
	Zmniejszenie ilości kierowanych na składowiska odpadów – składowanie powinno zostać ograniczone do odpadów reszkowych	XXV. Unieszkodliwianie odpadów komunalnych i pozostałych
	Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nieczynnych składowisk odpadów	XXVI. Zapobieganie zanieczyszczaniu powierzchni ziemi
Zasoby przyrodnicze	Ochrona obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych	XXVII. Rozwój i weryfikacja obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu
		XXVIII. Zachowanie obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych
		XXIX. Doskonalenie planowania i realizacji zadań ochronnych
	Zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej województwa i powiatu	XXX. Zachowanie ciągłości terytorialnej i spójności ekologicznej przestrzeni przyrodniczej i zapobieganie jej fragmentacji
	Doskonalenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	XXXI. Utrzymanie, powiększanie i ochrona zasobów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych
	Ograniczanie zagrożeń dla rodzimej przyrody	XXXII. Ograniczanie inwazji obcych gatunków
	Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie i na terenach zurbanizowanych	XXXIII. Zrównoważone użytkowanie gruntów rolnych i rozwój zielonej infrastruktury na terenach zurbanizowanych
Włączanie społeczeństwa do działań na rzecz ochrony przyrody	XXXIV. Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej	
Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczanie zagrożeń poważnymi awariami i minimalizacja ich skutków	XXXV. Ograniczanie zagrożeń poważnymi awariami
		XXXVI. Minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia poważnej awarii

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

6.2. Harmonogram rzeczowo-finansowy

W Programie przewidziano 83 typy zadań do realizacji przez różne podmioty. Program nie określił szczegółowych zadań z obszaru interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów”, które są przedstawione w WPGO. W obszarze tym wyznaczono cele

do realizacji, wskaźniki realizacji wyznaczonych celów oraz kierunki interwencji, a także zadania własne samorządu miejskiego.

Zidentyfikowane zapotrzebowanie na finansowanie zadań założonych w Programie przekracza kwotę 20 mln zł. Nie szacowano kosztów realizacji zadań o charakterze ogólnym, w których na obecnym etapie nie ma możliwości ustalenia ich zakresu (w zestawieniu kosztów realizacji występowanie kosztów bez ustalenia ich wysokości oznaczono znakiem x).

6.2.1. Zadania własne Miasta Lubawy

W ramach Programu, samorząd miejski będzie realizować 41 zadań własnych (w tym 11 zadań zgrupowanych w ramach szeroko pojętej edukacji i promowania zachowań proekologicznych oraz 14 zadań o charakterze inwestycyjnym). Koszty realizacji oszacowano na ponad 11 mln zł. Koszty te będą finansowane z budżetu miasta oraz dofinansowania ze środków unijnych i budżetu krajowego.

Wykaz zadań własnych samorządu miejskiego wraz z harmonogramem finansowania przedstawiono w załączniku nr 2.

6.2.2. Zadania monitorowane

Zadania monitorowane realizowane będą przez organy administracji państwowej, jednostki samorządu terytorialnego (wojewódzkiego, powiatowego) i ich jednostki organizacyjne, służby i inspekcje, organizacje pozarządowe oraz przez podmioty gospodarcze i osoby fizyczne.

Działania o charakterze organizacyjno-prawnym będą realizowane przez służby planistyczne, RDOŚ, inne służby i inspekcje. Znaczna liczba zadań dotyczących działań o charakterze promocyjno-edukacyjnym będzie realizowana przez różne jednostki, głównie ośrodki edukacyjne organizacji pozarządowych, powiat wraz z jego jednostkami budżetowymi.

Zadania o charakterze inwestycyjnym będą realizowane przez różne podmioty: głównie samorządy (wojewódzki, powiatowy) i ich jednostki organizacyjne oraz podmioty gospodarcze i osoby fizyczne.

Trudno oszacować koszty realizacji zadań monitorowanych. Przewiduje się, że najwięcej środków finansowych zostanie przeznaczony na realizację zadań w obszarze „ochrona klimatu i jakości powietrza”. W obszarze tym będą realizowane zadania związane z pozyskaniem i lepszym wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, rozwojem kogeneracji oraz ograniczeniem niskiej emisji, poprawą efektywności energetycznej w transporcie i klimatu w obszarach miejskich, oraz stosowaniem energooszczędnych technologii w gospodarce, mieszkalnictwie i budynkach publicznych, jak również modernizacjami dróg (realizacja tego typu zadań pośrednio wpływa na poprawę jakości powietrza i ochronę klimatu i to na realizację tych zadań przeznaczono większość środków).

Realizacja zadań w obszarach „gospodarka wodno-ściekowa” i „gospodarowanie wodami” obejmuje działania związane z ochroną gleb i wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem ściekami, jak również utrzymanie dobrego stanu ilościowego i jakościowego wód. Są to głównie zadania związane z rozwojem sieci kanalizacyjnych (deszczowych).

Zadania realizacyjne w obszarach „gleby” oraz „zasoby przyrodnicze” obejmują działania w ramach pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego. W tym zakresie będą realizowane zadania związane z ochroną cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków, walorów krajobrazu oraz zasobów genetycznych roślin uprawnych i zwierząt.

Zdefiniowane koszty realizacji działań w obszarze „gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” obejmują działania „miękkie” w sferze edukacji (dotyczącej zmniejszenia ilości wytwarzanych oraz składowanych odpadów, w tym zwiększenia zakresu odzysku i recyklingu odpadów, a także w zakresie unieszkodliwiania odpadów i zapobiegania powstawaniu odpadów). Zadania do realizacji w tym obszarze uszczegółowione są w WPGO.

Wykaz zadań monitorowanych wraz z ich szacowanymi kosztami, ze wskazaniem źródeł finansowania oraz podmiotami realizującymi przedstawiono w załączniku nr 3.

6.3. Finansowanie zadań

Koszt wykonania zadań wymienionych w POŚ oszacowano biorąc pod uwagę nakłady ponoszone na zadania o podobnym charakterze. Uwzględniono także informacje o planowanych kosztach inwestycji zawarte w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta, a także planach innych instytucji.

Możliwości realizacji inwestycji w zakresie ochrony środowiska zarówno ze środków własnych samorządu jak i przedsiębiorstw są ograniczone kondycją finansową podmiotów, a w przypadku samorządu ponadto koniecznością zabezpieczania potrzeb zbiorowych mieszkańców w innych sferach życia.

W roku 2016 wielkość dochodów budżetu miasta wynosiła 42,59 mln zł. Wydatki samorządu w tym okresie były niższe i wynosiły 42,44 mln zł, z czego na inwestycje wydatkowano 6,85 mln zł, tj. 16%.

Finansowanie działań POŚ spoczywa na jednostkach uczestniczących w jego realizacji. Podstawowym źródłem finansowania zadań będą środki własne jednostek oraz fundusze zewnętrzne, z których najważniejszą rolę w przypadku miasta odgrywają programy współfinansowane ze środków unijnych, takie jak:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
- Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020.

Ponadto realizacja zadań może być finansowana ze środków WFOŚiGW w Olsztynie, NFOŚiGW, kredytów bankowych oraz dotacji z budżetu wojewódzkiego i centralnego.

7. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

7.1. Współpraca z interesariuszami

Podstawową zasadą realizacji POŚ Miasta Lubawa będzie zasada wykonywania zadań jednostek związanych z systemem zarządzania środowiskiem, świadomych istnienia niniejszego dokumentu i ich uczestnictwa w nim. Interesariuszami POŚ są następujące grupy:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem;
- podmioty realizujące zadania Programu;
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu;
- mieszkańcy miasta jako główny podmiot odbierający wyniki wdrożenia Programu.

Włączanie do procesu szerokiego grona uczestników zapewnia jego akceptację i równomierne obciążenie poszczególnych partnerów w postaci środków i obowiązków. Bezpośrednim realizatorem POŚ Miasta Lubawa będzie samorząd miejski i jednostki samorządowe planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program, podmioty gospodarcze. Podmioty te będą również przekazywały informacje w ramach monitoringu realizacji zadań Programu i efektów w środowisku. Bezpośrednim odbiorcą POŚ Miasta Lubawa będą mieszkańcy miasta.

W procesie planowania uwzględniany jest również szeroki udział społeczeństwa, polegający na konsultacjach treści dokumentu ze społeczeństwem poprzez zgłaszanie wniosków, uwag i opinii. Możliwość udziału społeczeństwa musi być zapewniona na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405, z późn. zm.).

7.2. Opracowanie treści POŚ

POŚ Miasta Lubawa opracowywano w dwóch etapach:

- I. W pierwszym etapie zgromadzono i przeanalizowano dane dotyczące obecnego stanu środowiska oraz zagadnień ochrony środowiska w gminie miejskiej Lubawa, z uwzględnieniem zrealizowanych działań. Następnie zweryfikowano: problemy zidentyfikowane w poprzednim okresie programowania oraz cele i kierunki interwencji na następny okres programowania.
- II. W drugim etapie zaplanowano zadania, których realizacja doprowadzi do osiągnięcia założonych celów. Przy planowaniu zadań uwzględniono uwarunkowania zewnętrzne (programy ochrony środowiska wyższego szczebla, strategię i inne dokumenty planistyczne). Sporządzono szczegółowy harmonogram realizacji, zaplanowano system realizacji POŚ.

We wszystkich etapach przygotowania POŚ, a szczególnie w gromadzeniu danych, weryfikacji listy problemów, a następnie formułowaniu celów, aktywnie uczestniczyli przedstawiciele Miasta Lubawy.

Inwentaryzację danych prowadzono w oparciu o następujące źródła danych:

1. Urząd Miasta Lubawa,
2. jednostki organizacyjne miasta i spółki komunalne,
3. dane z dostępnych opracowań dotyczących zarówno terenu miasta, terenu powiatu, jak i terenu całego województwa.

Dane pochodzące z Urzędu Miasta inwentaryzowano w oparciu o materiały i dokumenty (analizy) dostępne w Urzędzie, ankietę opracowaną przez Biuro Doradcze EkoINFRA oraz spotkania i kontakty telefoniczne z pracownikami Urzędu. Ponadto korzystano z danych zamieszczonych w następujących opracowaniach:

- Dane ze strony internetowej Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych): <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>
- Raporty o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie zamieszczone na stronie: www.wios.olsztyn.pl
- Dane ze strony internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie: www.olsztyn.rdos.gov.pl
- Dane ze strony internetowej dotyczącej obszarów Natura 2000: <http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Po zgromadzeniu wszystkich dostępnych danych przeprowadzono analizę SWOT dla poszczególnych obszarów interwencji i zidentyfikowano podstawowe problemy związane z ochroną środowiska w gminie miejskiej Lubawa. Następnie, poprzez przeformułowanie problemów, wyodrębniono cele programu ochrony środowiska i wyznaczono kierunki interwencji.

Po sformułowaniu celów wyznaczono zadania, których realizacja doprowadzi do osiągnięcia zaplanowanych celów programu ochrony środowiska. Następnie opracowano harmonogram realizacji i oszacowano koszty realizacji poszczególnych zadań.

7.3. Zarządzanie i monitoring Programu

Program ochrony środowiska jest dokumentem, którego realizacja jest zależna nie tylko od odpowiedzialnego za jego przygotowanie organu wykonawczego Miasta Lubawy, ale również od działań podejmowanych przez liczne podmioty i instytucje funkcjonujące na terenie zarówno miasta, powiatu iławskiego, jak i województwa warmińsko-mazurskiego, które są zaangażowane w proces realizacji POŚ w obszarze swoich kompetencji. Realizacja POŚ zależy również od mieszkańców miasta. W ramach określonych kierunków interwencji w poszczególnych obszarach podmioty będą realizować różne zadania: o charakterze inwestycyjnym, organizacyjnym (monitoring, nadzór) czy też edukacyjnym (załącznik nr 1).

Zarząd Miasta będzie wykonywać zadania pozostające w gestii Samorządu Miejskiego. Należą do nich przede wszystkim zadania o charakterze organizacyjnoprawnym i inwestycyjnym.

Większość z zaplanowanych działań będzie realizowana przez samorząd Miasta, najczęściej za pośrednictwem Urzędu Miasta lub jednostek organizacyjnych Miasta.

Struktura organizacyjna realizacji programu została stworzona w oparciu o Urząd Miasta Lubawa. Spośród pracowników Urzędu została wyznaczona osoba, która pełni funkcję

koordynatora d/s realizacji programu ochrony środowiska (Inspektor ds. Ochrony Środowiska – w ramach dotychczasowych obowiązków).

Koordynator miejski czuwa nad prawidłową realizacją zadań realizowanych przez miasto lub jego jednostki organizacyjne oraz monitoruje realizację programu. Koordynator jest zobowiązany do:

- kontaktów z instytucjami szczebla powiatowego, regionalnego i krajowego podczas realizacji zadań koordynowanych przez te instytucje.
- kontaktów z osobami trzecimi, których współpraca będzie niezbędna przy realizacji programu (np. nauczyciele, firmy zewnętrzne realizujące prace zleczone przez miasto w ramach realizacji programu, itp.),
- uczestniczenia w spotkaniach zespołu d/s realizacji programów.

7.4. Okresowa sprawozdawczość i ewaluacja programu

Procedury kontroli

Zgodnie z wymogiem ustawy *Prawo ochrony środowiska*, Burmistrz będzie co 2 lata dokonywać oceny realizacji programu i przygotowywać raporty z wykonania programu. Raporty te będą przedstawione Radzie Miasta zgodnie z harmonogramem (Tabela 41).

Zadanie	Termin
Opracowanie raportu okresowego wraz z ewaluacją z realizacji Programu w latach 2017–2018	do 31 stycznia 2020 roku
Przedstawienie raportu za okres 2017–2018 Radzie Miasta i przedłożenie do wiadomości Staroście Iławskiemu (jako przewodniczącemu Zarządu Powiatu)	do 28 lutego 2020 roku
Opracowanie raportu okresowego wraz z ewaluacją z realizacji Programu w latach 2019–2020	do 31 stycznia 2022 roku
Przedstawienie raportu za okres 2019-2020 Radzie Miasta i przedłożenie do wiadomości Staroście Iławskiemu (jako przewodniczącemu Zarządu Powiatu)	do 28 lutego 2022 roku

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Ocena realizacji programu będzie zawierać:

- kontrolę zgodności wykonania zadań wyszczególnionych w niniejszym programie z harmonogramem realizacji programu (załącznik 2);
- ocenę realizacji celów i działań określonych w programie opartą na wskaźnikach realizacji programu.

Tabela 42 przedstawia syntetycznie wskaźniki realizacji celów programu.

Tabela 42 Wskaźniki realizacji programu ochrony środowiska Miasta Lubawa

Obszar interwencji	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Wartość wskaźnika	
			Bazowa (2016)	Docelowa (2020)
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Liczba zrealizowanych projektów z zakresu OZE w okresie 2017-2020 (szt.)	dane własne	-	2
Zagrożenia hałasem	Liczba zrealizowanych projektów dotyczących modernizacji, przebudowy dróg w okresie 2017-2020 (szt.)	dane własne	-	5
	Długość ścieżek rowerowych (km)	GUS	8,2	10,8
Gospodarowanie wodami	Liczba JCWP rzecznych, których stan oceniono jako dobry	WIOŚ	0	>0
Gospodarka wodno-ściekowa	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem (hm ³)	GUS	803	≤803 (dopuszczalny wzrost zgodny ze wzrostem PKB krajowego)
	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (%)	GUS	99,3	≥99,3
	Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM (osoba)	GUS	31 300	≥31 300
	Długość sieci kanalizacyjnej (km)	GUS	46,0	≥46,0
	Długość sieci wodociągowej (km)	GUS	46,2	≥46,2
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Odpady zebrane selektywnie i wyselekcjonowane z suchej frakcji odpadów (tony)	Sprawozdanie EZG Działdowszczyzna	1 459	>1 459
	Poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. (%)	Sprawozdanie gminy miejskiej	osiągnięty	≤35
Ochrona zasobów przyrodniczych	Poziom lesistości (%)	GUS	0,3	≥0,3
	Powierzchnia lasów (ha)	GUS	4,83	≥4,83
	Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni ulicznej i osiedlowej ogółem (ha)	GUS	18,39	≥18,39
	Powierzchnia obiektów i obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych ogółem (ha)	GUS	0,7	≥0,7
	Liczba pomników przyrody ogółem (szt.)	GUS	1	≥1
Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii (odpowiadających definicji zawartej w art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska)	PMŚ, WIOŚ	0	0

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Aby w pełni zabezpieczyć zgodną z planem realizację zadań, miejski koordynator d/s realizacji programu będzie dokonywał okresowej kontroli realizacji. W trakcie spotkań z interesariuszami oraz w oparciu o dostępne środki komunikacji, jak również o dane Urzędu Miasta, będzie zbierał informacje dotyczące stanu realizacji poszczególnych zadań. Informacje będą w szczególności dotyczyć wydatkowanych środków i/lub efektów zrealizowanych działań. Ponadto, koordynator miejski będzie w miarę możliwości gromadził informacje od pozostałych instytucji, odpowiedzialnych za wdrażanie zadań programu. Uzyskane informacje będą przez miejskiego koordynatora zapisywane w formie krótkich

raportów, które będą także zawierać dane na temat stanu realizacji zadań własnych miasta. Koordynator będzie porównywał zebrane informacje z założeniami niniejszego programu oraz ze wskaźnikami realizacji programu.

W razie znaczących opóźnień w realizacji programu, miejski koordynator będzie informował o tym fakcie oraz o przyczynach opóźnień Burmistrza, a ten – w miarę możliwości – podejmie stosowne działania.

Ocena realizacji programu zostanie sporządzona na podstawie informacji zgromadzonych przez koordynatora miejskiego.

7.5. Aktualizacja Programu

Aktualizacja POŚ powinna będzie uwzględniać wyniki ocen realizacji programu, zawarte w raporcie przygotowanym przez Burmistrza.

Niezależnie od obligatoryjnej aktualizacji, „Program ochrony środowiska Miasta Lubawa” będzie mógł być weryfikowany w miarę uściślenia i zwiększania zakresu dostępnych danych. Weryfikacji w pierwszym rzędzie mogą zostać poddane aktualne wskaźniki realizacji zadań programu.

Konieczność weryfikacji programu będzie zgłaszana Burmistrzowi przez miejskiego koordynatora d/s realizacji programu. Zweryfikowana wersja programu zostanie poddana takiej samej procedurze uchwalania, jak wersja niniejsza.

8. SPIS TABEL

Tabela 1	Dane demograficzne gminy miejskiej Lubawa	11
Tabela 2	Struktura użytkowania powierzchni w gminie miejskiej Lubawa.....	11
Tabela 3	Podmioty gospodarcze.....	12
Tabela 4	Emisja zanieczyszczeń powietrza ze źródeł niskiej emisji (kg/rok).....	25
Tabela 5	Emisja zanieczyszczeń powietrza z kotłowni oraz procesów	26
	technologicznych	26
Tabela 6	Klasyfikacja strefy warmińsko-mazurskiej w latach 2014-2016.	28
Tabela 7	Stan realizacji zadań w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza	32
	w latach 2013–2016.....	32
Tabela 8	Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza....	33
Tabela 9	Wyniki badań poziomu hałasu w Lubawie w 2013 r.	36
Tabela 10	Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu w 2015 r.....	40
Tabela 11	Stan realizacji zadań w obszarze zmniejszenia zagrożenia hałasem	41
	w latach 2013–2016.....	41
Tabela 12	Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza....	41
Tabela 13	Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze pól elektromagnetycznych.....	44
Tabela 14	Charakterystyka JCWP rzecznych.....	46
Tabela 15	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych w latach 2012-2016.....	49
Tabela 16	Stan realizacji zadań w obszarze gospodarowania wodami w latach	51
	2013–2016.	51
Tabela 17	Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze gospodarowania wodami	51
Tabela 18	Zużycie wody w Lubawie w 2016 r.	54
Tabela 19	Zestawienie danych dotyczących wodociągów	55
Tabela 20	Zestawienie danych dotyczących kanalizacji	55
Tabela 21	Zestawienie danych dotyczących stężenia zanieczyszczeń w ściekach.	56
Tabela 22	Stan realizacji zadań w obszarze gospodarki wodno-ściekowej	58
	w latach 2013–2016.....	58
Tabela 23	Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze gospodarki wodno-ściekowej	60
Tabela 24	Liczba otworów wiertniczych na terenie miasta Lubawy	62
Tabela 25	Odpady komunalne w 2016 r.....	66
Tabela 26	Odpady zebrane selektywnie i wyselekcjonowane w 2016 r. (w tonach)	67
Tabela 27	Osiągnięte poziomy odzysku i recyklingu – stan na koniec 2016 r.	68
Tabela 28	Wyroby zawierające azbest na terenie gminy miejskiej Lubawa.....	68
Tabela 29	Stan realizacji zadań w obszarze gospodarki odpadami w latach 2013–2016.	70
Tabela 30	Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze gospodarki odpadami.....	71
Tabela 31	Lasy w gminie miejskiej Lubawa	75
Tabela 32	Struktura użytków w agrocenozach.....	75
Tabela 33	Struktura zasiewów.....	76
Tabela 34	Tereny zielone w gminie miejskiej Lubawa.....	76
Tabela 35	Ochrona przyrody w gminie miejskiej Lubawa	77
Tabela 36	Stan realizacji zadań w obszarze zasobów przyrodniczych	80
	w latach 2013–2016.....	80
Tabela 37	Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze zasobów przyrodniczych	80
Tabela 38	Stan realizacji zadań w obszarze zagrożenia poważnymi awariami	84
	w latach 2013–2016.....	84
Tabela 39	Wskaźniki realizacji POŚ w obszarze zapobiegania poważnym awariom.....	85

Tabela 40	Syntetyczne zestawienie celów i kierunków interwencji POŚ Miasta Lubawa	86
Tabela 41	Harmonogram realizacji monitoringu POŚ	92
Tabela 42	Wskaźniki realizacji programu ochrony środowiska Miasta Lubawa	93

9. SPIS MAP

Mapa 1.	Położenie Miasta Lubawy w układzie administracyjnym	8
Mapa 2.	Położenie gminy miejskiej Lubawa na tle krain fizycznogeograficznych	9
Mapa 3.	Mapa topograficzna Lubawy	10
Mapa 4.	Rozwojowe tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej oraz	19
	produkcyjnej, usług produkcyjnych i składów.	
Mapa 5.	Obszary przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego	29
	PM10 w Lubawie w 2015 roku	
Mapa 6.	Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu na terenie	29
	Lubawy – w 2015 roku	
Mapa 7.	Rozkład poziomu dziennie-wieczorno-nocnego L _{DWN} wzdłuż ul. Kupnera	37
	w 2013 r.	
Mapa 8.	Rozkład poziomu dziennie-wieczorno-nocnego L _{DWN} wzdłuż ul. Kupnera	38
	po realizacji „Programu...”	
Mapa 9.	Rozkład poziomu wskaźnika L _{DWN} wzdłuż drogi krajowej nr 15	39
	(ul. Toruńska)	
Mapa 10.	Hydrografia terenu miasta.	45
Mapa 11.	Główne użytkowe piętra wodonośne na terenie miasta Lubawy.	50
Mapa 12.	Rozmieszczenie otworów wiertniczych na terenie gminy miejskiej Lubawa	62
	(na tle budowy geologicznej).	
Mapa 13.	Granice obszaru chronionego krajobrazu.	78
Mapa 14.	Rozmieszczenie obszarów chronionych w odniesieniu do terenu miasta.	79

10. SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1.	Prognoza liczby ludności miast powiatu ławskiego do 2050 r.....	20
Rys. 2.	Ładunki zanieczyszczeń organicznych, azotu i fosforu odprowadzone do wód rzeki Sandeli w latach 2012-2016.	49
Rys. 3.	Zużycie wody w gminie miejskiej Lubawa w latach 2013-2016	54
Rys. 4.	Zmieszane odpady komunalne zebrane z gosp. domowych w latach 2013-2016 ...	67
Rys. 5.	Zagospodarowanie odpadów przemysłowych w 2016 r. (w tys. ton)	69

11. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1.	Cele, kierunki interwencji oraz zadania	97
Załącznik 2.	Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem	109
Załącznik 3.	Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	115
Załącznik 4.	Zgodność POŚ z kierunkami interwencji i działaniami celów	122
	środowiskowych wybranych dokumentów strategicznych	

12. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Cele, kierunki interwencji oraz zadania

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	Liczba zrealizowanych projektów z zakresu OZE w okresie 2017-2020 (szt.)	-	2	I. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	1	Instalowanie i modernizacja urządzeń ochrony powietrza, w tym m.in. stosowanie instalacji odpylania, odazotowania i odsiarczania spalin.	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze, LSK	niedobory środków finansowych
						2	Likwidacja lokalnych kotłowni o dużej emisji i rozbudowa sieci ciepowniczej	zadanie monitorowane: LSK	niedobory środków finansowych
						3	Wymiana kotłowni węglowych na obiekty niskoemisyjne.	zadanie monitorowane: właściciele i zarządzający obiektami i instalacjami	niedobory środków finansowych
						4	Rozbudowa sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej).	zadanie monitorowane: operatorzy systemów dystrybucyjnych	niedobory środków finansowych
						5	Rozwój transportu niskoemisyjnego.	zadanie monitorowane: przedsiębiorstwa transportowe, podmioty gospodarcze	niedobory środków finansowych
						6	Ograniczanie występowania „niskiej emisji” m.in. poprzez: wymianę starych kotłów małej mocy oraz pieców na jeden z systemów proekologicznych.	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: właściciele i zarządzający budynkami	niedobory środków finansowych, brak programów, niska świadomość społeczna
						7	Kampanie edukacyjne w zakresie ekozachowań: prawidłowego spalania paliw stałych, w tym węgla kamiennego i drewna w kotłach i kominkach, skutków spalania odpadów w urządzeniach do tego nieprzystosowanych, ekójazdy.	zadanie własne: samorząd miejski	brak
						8	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: zarządcy dróg	niedobory środków finansowych
						9	Budowa tras rowerowych;	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: zarządcy dróg	niedobory środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
				II. Wzrost wykorzystania OZE w bilansie energetycznym	10	Wspieranie rozwoju energetyki odnawialnej z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody, w tym krajobrazu;	zadanie monitorowane: firma doradztwa energetycznego, ośrodki edukacyjne	brak odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego	
					11	Rozwój mikroinstalacji (energetyki prosumenckiej) oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii;	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: właściciele nieruchomości	niedobory środków finansowych, brak odpowiednich programów	
					12	Stosowanie w gospodarstwach indywidualnych rozwiązań grzewczych przyjaznych środowisku (układy solarne, pompy ciepła);	zadanie monitorowane: właściciele budynków	niedobory środków finansowych, brak odpowiednich programów	
					13	Rozwój instalacji wykorzystujących biomasę (z wykluczeniem współspalania z węglem), wykorzystujących uprawy energetyczne oraz lokalne bioodpady rolnicze.	zadanie monitorowane: LSK, właściciele kotłowni	niedobory środków finansowych, brak odpowiedniej ilości biomasy w sąsiedztwie	
					14	Edukacja społeczeństwa w zakresie odnawialnych źródeł energii, z uwzględnieniem działań adaptacyjnych do zmian klimatu;	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: ośrodki edukacyjne, WFOŚiGW	niedobory środków finansowych	
					15	Tworzenie mechanizmów kontrolowania źródeł „niskiej emisji”;	zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna	
					16	Upowszechnianie wiedzy na temat mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: WFOŚiGW, ośrodki edukacyjne, NGO	niedobory środków finansowych	
					17	Akcje informacyjne uświadamiające mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, związane z zanieczyszczeniem powietrza;	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: ośrodki edukacyjne, NGO, szkoły	niedobory środków finansowych	
					18	Promowanie poprawnych zachowań społecznych np. korzystania ze ścieżek rowerowych lub akcji społecznych pt. „nie jedź sam, zabierz ze sobą jeszcze inne osoby”.	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: ośrodki edukacyjne, WFOŚiGW	niedobory środków finansowych	
									III. Doskonalenie systemu planowania, monitoringu i edukacji

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
				IV. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię	19	Stosowanie energooszczędnych technologii w gospodarce, dokonywanie termomodernizacji budynków, wprowadzanie nowoczesnych systemów grzewczych w domach jednorodzinnych, zmniejszanie strat energii w systemach przesyłowych (elektroenergetycznych i ciepłych).	zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna	
					zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze, właściciele i zarządzający obiektami i instalacjami, operatorzy systemów przesyłowych				
					20	Rozwój wysokosprawnej kogeneracji i ciepłownictwa, instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych, budowa nowoczesnych sieci ciepłowniczych;	zadanie monitorowane: LSK, właściciele i zarządzający obiektami i instalacjami	niedobory środków finansowych	
					21	Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych;	zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych	
					zadanie monitorowane: zarządcy dróg				
				22	Poprawa efektywności energetycznej w transporcie;	zadanie monitorowane: zarządy transportu zbiorowego, firmy transportowe	niedobory środków finansowych		
				23	Prowadzenie edukacji upowszechniającej wiedzę nt. możliwości zmniejszania zapotrzebowania na energię w gospodarstwach domowych.	zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych		
				zadanie monitorowane: ośrodki edukacyjne, WFOŚiGW					
				V. Zrównoważony rozwój energetyczny miasta	24	Podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie potrzeb oszczędnego i efektywnego wykorzystania energii.	zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych	
				zadanie monitorowane: ośrodki edukacyjne, NGO					
VI. Ograniczanie zagrożeń i adaptacja do zmian klimatu	25	Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów, w szczególności wody.	zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych					
zadanie monitorowane: ośrodki edukacyjne, NGO									

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
Zagrożenia hałasem	Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów	Liczba zrealizowanych projektów dotyczących modernizacji, przebudowy dróg w okresie 2017-2020 (dane gmin i dane własne powiatu)	-	5	VII. Ograniczenie hałasu	26	Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem, stosownie do wymogów ustawy Prawo ochrony środowiska, między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej	zadanie własne: samorząd miejski	bariery prawne
			Długość ścieżek rowerowych (km) (GUS)	8,2		10,8	27	Ograniczanie hałasu, zwłaszcza w osiedlach mieszkaniowych poprzez m.in. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień;	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: TBS, wspólnoty mieszkaniowe, policja
		28		Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu, montaż osłon przeciwdźwiękowych w miejscach występowania uciążliwości akustycznych);		zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: zarządzający drogami	niedobory środków finansowych		
								29	Stosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem od urządzeń, maszyn, linii technologicznych, wymiana na urządzenia o mniejszej emisji hałasu;
		30		Budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych;		zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych		
		31	Prowadzenie edukacji ekologicznej i propagowanie jazdy rowerem, komunikacji zbiorowej, proekologicznego korzystania z samochodów np. „jazda z sąsiadem”, Ecodriving.	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: samorząd powiatowy, ośrodki edukacyjne, NGO		niedobory środków finansowych			

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych	-	-	VIII. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych	32	Uwzględnienie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym w planach zagospodarowania przestrzennego.	zadanie własne: samorząd miejski	bariery prawne	
Gospodarowanie wodami	Osiąganie celów środowiskowych dla wód	Liczba JCWP rzecznych, których stan oceniono jako dobry (WIOŚ)	0	>0	IX. Poprawa stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych	33	Ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń zawartych w ściekach komunalnych i przemysłowych, m.in. poprzez realizację zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej;	zadanie monitorowane: zakłady przemysłowe	niedobory środków finansowych
						34	Ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń ze źródeł rozproszonych i obszarowych, w szczególności poprzez ochronę i odtwarzanie trwałej pokrywy roślinnej w strefie brzegowej wód, ograniczanie urbanizacji i przekształcania stref brzegowych	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów	niedostateczna świadomość zagrożeń dla wód, wynikających ze sposobu użytkowania gruntów w zlewniach, niedobory środków finansowych
						35	Zachowanie wielkości i dynamiki przepływu wód, w tym utrzymanie i regulacja rzek – z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych i gospodarczych	zadanie monitorowane: RZGW Warszawa, ŻMiUW, ZMiUW w Olsztynie, spółki wodne, właściciele gruntów	Opóźnienia w zatwierdzaniu planów utrzymania wód, niedobory środków finansowych
						36	Wdrażanie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz w programie wodno-środowiskowym kraju;	zadanie monitorowane: ŻMiUW, ZMiUW Olsztyn, samorządy lokalne, właściciele nieruchomości, WIOŚ	Opóźnienia w zatwierdzeniu APGWD, niedobory środków finansowych
					X. Utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych	37	Likwidacja nieczynnych ujęć wody;	zadanie monitorowane: właściciele nieczynnych ujęć wody, organa właściwe do wydawania pozwoleń wodnoprawnych, państwowa służba hydrogeologiczna	niedostateczna świadomość zagrożeń, niedobory środków finansowych

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
Ochrona przed niedoborami wody i powodzią					38	Stosowanie zasad pełnego zwrotu kosztów za korzystanie z wody;	zadanie monitorowane: PWiK, RZGW	opóźnienia w wycenie i wprowadzeniu opłat za usługi wodne poza sektorem komunalnym i przemysłowym	
					39	Wdrożenie zasad proporcjonalnej partycypacji w utrzymaniu urządzeń wodnych.	zadanie monitorowane: spółki wodne, RZGW	opóźnienia w ustalaniu wysokości kosztów utrzymania urządzeń wodnych i podziału opłat partycypacyjnych	
					XII. Zwiększenie retencji wód w zlewniach	40	Ochrona retencji naturalnej w zlewniach (terenów podmokłych, bagien, mokradła) – wdrażanie zadań wynikających z Programu małej retencji i Planów przeciwdziałania skutkom suszy;	zadanie monitorowane: właściciele i zarządzający gruntami	niedobory środków finansowych
						41	Utrzymanie i powiększanie liczby oraz pojemności obiektów małej retencji wodnej;	zadanie monitorowane: właściciele i zarządzający gruntami	niedobory środków finansowych
						42	Utrzymanie i powiększanie liczby zbiorników przeciwpożarowych w strefach wysokiego zagrożenia pożarowego;	zadanie monitorowane: Lasy Państwowe, właściciele obiektów	niedobory środków finansowych
						43	Retencjonowanie wód opadowych odprowadzanych z powierzchni szczelnych i utwardzonych oraz ograniczanie tworzenia nowych powierzchni uszczelnionych.	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: właściciele nieruchomości	niedobory środków finansowych
					XIII. Zapewnienie odpowiedniej ilości wody dla potrzeb gospodarki	44	Realizacja projektów mających na celu pokrycie zapotrzebowania na wodę przemysłową.	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze, PWiK	długotrwałe okresy suszy, niedobory środków finansowych
						XIV. Doskonalenie planowania przestrzennego	45	Wyznaczanie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały wyznaczone;	zadanie monitorowane: RZGW, służby planistyczne
							46	Uwzględnienie ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego w dokumentach planistycznych.	zadanie monitorowane: RZGW, służby planistyczne

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
Gospodarka wodno-ściekowa	Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności	Długość sieci wodociągowej (km) (GUS)	46,2	≥46,2	XV. Zaopatrzenie ludności w wodę	47	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody.	zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych
								zadanie monitorowane: PWiK	
					XVI. Poprawa jakości wody przeznaczonej do spożycia	48	Doskonalenie technologii produkcji wody przeznaczonej do spożycia.	zadanie monitorowane: PWiK	niedobory środków finansowych
	49	Prowadzenie monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia.	zadanie monitorowane: Państwowa Inspekcja Sanitarna, PSS-E	brak					
	Ograniczanie zużycia wody	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem (hm ³) (GUS)	803	≤803	XVII. Oszczędne gospodarowanie wodą	50	Ograniczanie zużycia wody w gospodarstwach domowych;	zadanie monitorowane: gospodarstwa domowe	niedostateczne oddziaływanie bodźców ekonomicznych i edukacji
						51	Ograniczanie strat wody w sieciach wodociągowych;	zadanie monitorowane: PWiK	
						52	Wdrażanie rozwiązań wykorzystujących wody opadowe do lokalnego zaopatrzenia w wodę;	zadanie monitorowane: PWiK	niedobory środków finansowych
						53	Prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących potrzeby oszczędnego gospodarowania wodą.	zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych
			zadanie monitorowane: ośrodki edukacji, szkoły, media, NGO i in.						
	Ochrona wód i gleb przed zanieczyszczeniem ściekami	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (%) (GUS)	99,6	≥99,6	XVIII. Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych	54	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Lubawa	zadanie własne: samorząd miejski	opóźnienia w opracowaniu projektów, niedobory środków finansowych
							zadanie monitorowane: PWiK		
	Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM (osoba) (GUS)	39 000	≥39 000		55	Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi.	zadanie własne: samorząd miejski	opóźnienia w opracowaniu projektów, niedobory środków finansowych	
							zadanie monitorowane: PWiK		

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
	Długość sieci kanalizacyjnej (km) (GUS)	46,0	≥46,0	XIX. Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	56	Realizacja zadań zapisanych w AKPOŚK (2015) oraz innych zadań dotyczących rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: PWiK	opóźnienia w opracowaniu projektów, niedobory środków finansowych	
					57	Poprawa technologii oczyszczania ścieków i podnoszenie sprawności oczyszczania (wprowadzanie BAT);	zadanie monitorowane: PWiK	niedobory środków finansowych	
				XX. Monitoring postępowania z nieczystościami płynnymi i na terenach nieskanalizowanych	58	Kontrola częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości płynnych przez właścicieli nieruchomości oraz kontrola funkcjonowania oczyszczalni przydomowych.	zadanie własne: samorząd miejski	niedostateczne egzekwowanie obowiązków właścicieli nieruchomości przez organa kontroli	
Gleby	Ochrona gleb	-	-	XXI. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	59	Przeciwdziałanie erozji gleb poprzez wprowadzanie trwałej pokrywy roślinnej oraz stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych;	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR	niedobory środków finansowych	
					60	Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom;	zadanie monitorowane: właściciele gruntów	niedobory środków finansowych	
				XXII. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	61	Działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na powierzchni ziemi	zadanie monitorowane: sprawcy szkód, właściciele gruntów, instytuty badawcze, RDOŚ, WIOŚ, WFOŚiGW	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zapobieganie powstawaniu odpadów	Odpady zebrane selektywnie i wyselekcjonowane z suchej frakcji odpadów (tony) (Sprawozdanie gminy miejskiej)	1 459	>1 459	XXIII. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów	-	Zgodnie z WPGO	Zgodnie z WPGO	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna
	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu i zmiana ich zachowań								
	Dalszy rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów, w tym odpadów biodegradowalnych i odpadów niebezpiecznych	Poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. (%) (Sprawozdanie EZG Działdowszczyzna)	osiągnięty	≤35	XXIV Odzysk surowców i recykling	62	Budowa PSZOK w Lubawie	zadanie monitorowane: EZG Działdowszczyzna	niedobory środków finansowych
	Zmniejszenie ilości kierowanych na składowiska odpadów – składowanie powinno zostać ograniczone do odpadów resztkowych					63	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu miasta	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: właściciele wyrobów	niedobory środków finansowych
	Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nieczynnych składowisk odpadów					64	Edukacja w zakresie gospodarki odpadami, promowanie selektywnej zbiórki odpadów, informowanie o zasadach działania systemu zbiórki odpadów, propagowanie idei zapobiegania powstawaniu odpadów (zmiana nawyków konsumenckich), itp.	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: ośrodki edukacji środowiskowej, szkoły, przedszkola, media, NGO i in	brak

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
Zasoby przyrodnicze	Ochrona obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych	Powierzchnia obiektów i obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych ogółem (ha) GUS	0,7	≥0,7	XXVII. Rozwój i weryfikacja obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu	65	Weryfikacja granic, celów i przedmiotów ochrony w powołanych formach ochrony przyrody.	zadanie monitorowane: RDOŚ – zgodnie z kompetencjami określonymi w ustawie o ochronie przyrody	brak precyzyjnej metodyki waloryzacji krajobrazów oraz kadr i środków finansowych do opracowania audytu
		Liczba pomników przyrody ogółem (szt.) GUS	1	≥1	XXVIII. Zachowanie obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych	66	Zapewnienie ochrony tworów przyrody ożywionej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej – pomników przyrody.	zadanie własne: samorząd miejski zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów	brak inicjatyw w zakresie ustanawiania nowych pomników przyrody, niedostateczna wiedza o ustanowionych pomnikach przyrody oraz brak monitoringu ich stanu
					XXIX. Doskonalenie planowania i realizacji zadań ochronnych	67	Realizacja zadań wyznaczonych dla zachowania lub poprawy stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach chronionych.	zadanie monitorowane: RDOŚ, właściciele i użytkownicy gruntów na obszarach chronionych	opóźnienia w opracowaniu i zatwierdzeniu planów zadań ochronnych, niedobory środków finansowych
	Zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej miasta			XXX. Zachowanie ciągłości terytorialnej i spójności ekologicznej przestrzeni przyrodniczej i zapobieganie jej fragmentacji	68	Utrzymanie i rozwijanie zielonej infrastruktury na terenach nieleśnych, w tym przydrożnych alei i szpalerów drzew oraz ochrona i renaturyzacja zbiorowisk roślinnych towarzyszących ciekom wodnym, otaczających zbiorniki wodne i obszary podmokłe;	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów	niezgodne z prawem działania eliminujące lub degradujące elementy zielonej infrastruktury (zadrzewienia, oczka wodne i in.)	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
Doskonalenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	Poziom lesistości (%) (GUS)	0,3	≥0,3	XXXI. Utrzymanie, powiększanie i ochrona zasobów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych	69	Uzupełnianie i aktualizacja planów urządzenia lasów niebędących w zarządzie Lasów Państwowych;	zadanie monitorowane: właściciele lasów	niedobory środków finansowych	
					70	Realizacja zadań wynikających z planów urządzenia lasu;	zadanie monitorowane: właściciele lasów	brak	
					71	Utrzymanie i powiększanie powierzchni gruntów zadrzewionych i zakrzewionych	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów	niedobory środków finansowych	
					72	Wzmacnianie i rozwijanie publicznych funkcji lasów, w szczególności w zakresie edukacji i turystyki, z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody;	zadanie monitorowane: właściciele i administratorzy lasów publicznych	niedobór środków finansowych, niewłaściwa ocena zagrożeń dla przyrody wynikających ze wzrostu antropopresji	
					73	Ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody, w tym realizacja programów czynnej ochrony gatunków zagrożonych wyginieciem;	zadanie monitorowane: właściciele lasów, podmioty realizujące działania ochronne	pogorszenie warunków siedliskowych, oddziaływanie czynników biotycznych wpływających negatywnie na stan populacji, różne formy antropopresji	
Ograniczanie zagrożeń dla rodzimej przyrody	-	-	-	XXXII. Ograniczanie inwazji obcych gatunków	74	Ograniczanie liczebności i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków zagrażających rodzimej przyrodzie lub powodujących znaczne straty gospodarcze.	zadanie monitorowane: RDOS, właściciele i użytkownicy gruntów	nieświadomość zagrożeń, niedobory środków finansowych	
Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie i na terenach zurbanizowanych	Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni ulicznej i osiedlowej ogółem (ha) (GUS)	18,39	≥18,39	XXXIII. Zrównoważone użytkowanie gruntów rolnych i rozwój zielonej infrastruktury na terenach zurbanizowanych	75	Utrzymanie ekstensywnego użytkowania cennych przyrodniczo łąk i pastwisk;	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy łąk i pastwisk	zaprzestanie użytkowania	
					76	Zachowanie i odtwarzanie śródpolnych remiz, zadrzewień, zakrzaczy i małych zbiorników wodnych;	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów	Niska świadomość znaczenia zielonej infrastruktury w przyrodzie, krajobrazie i gospodarce	
					77	Upowszechnianie wiedzy i promocja proekologicznych form gospodarowania, upowszechnianie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych;	zadanie monitorowane: ODR, ośrodki edukacyjne	niedobory kadrowe, niedobory środków finansowych	

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
		Nazwa (źródło danych)	Wartość						
			Bazowa (2016)						Docelowa (2020)
Włączanie społeczeństwa do działań na rzecz ochrony przyrody					78	Utrzymanie i powiększanie terenów zieleni na obszarach zurbanizowanych, z dążeniem do zapewnienia łączności pomiędzy tymi terenami oraz tworzenia zielonych pierścieni wokół miast.	zadanie własne: samorząd miejski	brak gruntów do tworzenia nowych terenów zielonych w miastach	
						zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów, służby planistyczne			
						79	Wspieranie inicjatyw społecznych, w tym wolontariatu, na rzecz ochrony przyrody.	zadanie monitorowane: Lasy Państwowe, NGO	brak inicjatyw w zakresie organizowania wolontariatu, niedobory środków finansowych
						80	Prowadzenie edukacji ekologicznej.	zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych
								zadanie monitorowane: szkoły, ośrodki edukacji ekologicznej	niedobory środków finansowych
81	Wspieranie ośrodków edukacji ekologicznej.	zadanie monitorowane: WFOŚiGW	niedobory środków finansowych						
Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczanie zagrożeń poważnymi awariami i minimalizacja ich skutków	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii (odpowiadających definicji zawartej w art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska) (PMŚ, WIOŚ)	0	0		82	Propagowanie standardów prawidłowych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i wypadków z udziałem pojazdów przewożących towary niebezpieczne.	zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych
							zadanie monitorowane: właściciele instalacji, WIOŚ, PSP, ośrodki edukacyjne		
						83	Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizacji awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii	zadanie własne: samorząd miejski	niedobory środków finansowych, brak odpowiednich programów
							zadanie monitorowane: PSP, OSP, samorzady, WFOŚiGW		

Załącznik 2. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania
						2017	2018	2019	2020	
Ochrona klimatu i jakości powietrza	I. Zmniejszanie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	6	Ograniczanie występowania „niskiej emisji” m.in. poprzez: wymianę starych kotłów małej mocy oraz pieców na jeden z systemów proekologicznych.							
		6.1	Realizacja programu udzielania dotacji celowej z budżetu miasta Lubawa na zadania służące ochronie powietrza, polegające na wymianie źródeł ogrzewania węglowego na proekologiczne w budynkach mieszkalnych położonych na terenie miasta Lubawa	Samorząd miejski	2018-2020		50 000,00	50 000,00	50 000,00	budżet miasta
		7	Kampanie edukacyjne w zakresie ekozachowań: prawidłowego spalania paliw stałych, w tym węgla kamiennego i drewna w kotłach i kominkach, skutków spalania odpadów w urządzeniach do tego nieprzystosowanych, ekojazdy.	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW
		8	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg							
		8.1	Remont jezdni ul. Kwiatowej w Lubawie odcinek od ul. Orlej do ul. Prusa	Samorząd miejski	2017	138 787,49				budżet miasta
		8.2	Budowa ul. Borek w Lubawie- Etap I	Samorząd miejski	2018		1 000 000,00			budżet miasta
		8.3	Modernizacja układu drogowego na osiedlu Nowa Gdańska wraz z kładką na rzece Sandeli - Modernizacja układu drogowego	Samorząd miejski	2017-2018	20 000,00	800 000,00			budżet miasta
		9	Budowa tras rowerowych							
		9.1	Budowa ścieżki rowerowej Zalew - Lipy w Lubawie	Samorząd miejski	2017-2018	534 152,05	2 986 916,95			budżet miasta, RPO W-M

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania	
						2017	2018	2019	2020		
II. Wzrost wykorzystania OZE w bilansie		10	Rozwój mikroinstalacji (energetyki prosumenckiej) oraz wykorzystania OZE;								
		10.1	Modernizacja obiektu Przedszkola Miejskiego w Lubawie (w zakresie instalacji OZE)	Samorząd miejski	2017	x					budżet miasta
		10.2	Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Lubawie w zakresie poprawy efektywności energetycznej (OZE)	Samorząd miejski	2019			42 300,00			budżet miasta
III. Doskonalenie systemu planowania, monitoringu i edukacji		14	Edukacja społeczeństwa w zakresie odnawialnych źródeł energii, z uwzględnieniem działań adaptacyjnych do zmian klimatu;	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW	
		15	Tworzenie mechanizmów kontrolowania źródeł „niskiej emisji”;	Samorząd miejski	2017-2020	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	-	
		16	Upowszechnianie wiedzy na temat mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW	
		17	Akcje informacyjne uświadamiające mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, związane z zanieczyszczeniem powietrza;	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW	
IV. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię		19	Stosowanie energooszczędnych technologii w gospodarce, dokonywanie termomodernizacji budynków, wprowadzanie nowoczesnych systemów grzewczych w domach jednorodzinnych, zmniejszanie strat energii w systemach przesyłowych (elektroenergetycznych i ciepłych).								
		19.1	Modernizacja budynku mieszkalnego położonego w Lubawie przy ulicy Kupnera	Samorząd miejski	2017-2018	365 000,00	753 000,00				budżet miasta
		19.2	Modernizacja oświetlenia hali w pawilonie sportowym przy ul. Łąkowej	OSiR	2017	6 000,00					
		19.3	Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Lubawie w zakresie poprawy efektywności energetycznej	Samorząd miejski	2018-2020	9 963,00	500 000,00	1 757 700,00	1 800 000,00		budżet miasta, RPO WiM

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania
						2017	2018	2019	2020	
		19.4	Termomodernizacja budynku ŚDS	Samorząd miejski	2018-2020		60 000,00	x	x	budżet miasta
		21	Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych;	Samorząd miejski	2017-2020	40 000,00	x	x	x	budżet miasta
		23	Prowadzenie edukacji upowszechniającej wiedzę nt. możliwości zmniejszania zapotrzebowania na energię w gospodarstwach domowych.	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW
	V. Zrównoważony rozwój energetyczny miasta	24	Podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie potrzeb oszczędnego i efektywnego wykorzystania energii.	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW
	VI. Ograniczanie zagrożeń i adaptacja do zmian klimatu	25	Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów, w szczególności wody.	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW
Zagrożenia hałasem	VII. Ograniczanie hałasem	26	Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem, stosownie do wymogów ustawy <i>Prawo ochrony środowiska</i> , między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej	Samorząd miejski	2017-2020	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	-
		27	Ograniczanie hałasu, zwłaszcza w osiedlach mieszkaniowych poprzez m.in. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień;	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta
		27.1	Rewitalizacja centrum - przebudowa i modernizacja przestrzeni publicznej wewnątrz Starego Miasta (w zakresie ograniczenia ruchu samochodowego)	Samorząd miejski	2017-2018	x	x			budżet miasta, RPO W-M
		28	Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu, montaż osłon przeciwdźwiękowych w miejscach występowania uciążliwości akustycznych);	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta – tożsame z zadaniem 9

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania	
						2017	2018	2019	2020		
		30	Budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych;	Samorząd miejski	2017-2018	x	x			budżet miasta – tożsame z zad. 9	
		31	Prowadzenie edukacji ekologicznej i propagowanie jazdy rowerem, komunikacji zbiorowej, proekologicznego korzystania z samochodów np. „jazda z sąsiadem”, Ecodriving.	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW	
Pola elektromagnetyczne	VIII. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych	32	Uwzględnienie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym w planach zagospodarowania przestrzennego.	Samorząd miejski	2017-2020	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	-	
Gospodarowanie wodami	IX. Poprawa stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych	33	Ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń ze źródeł rozproszonych i obszarowych, w szczególności poprzez ochronę i odtwarzanie trwałej pokrywy roślinnej w strefie brzegowej wód, ograniczanie urbanizacji i przekształcania stref brzegowych	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW	
	XII. Zwiększanie retencji wód w zlewniach	43	Retencionowanie wód opadowych odprowadzanych z powierzchni szczelnych i utwardzonych oraz ograniczanie tworzenia nowych powierzchni uszczelnionych.	Samorząd miejski	2019-2020		x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW	
Gospodarka wodno-ściekowa	XV. Zaopatrzenie ludności w wodę	47	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody.	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta	
	XVII. Oszczędne gospodarowanie wodą	53	Prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących potrzeby oszczędnego gospodarowania wodą.	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW	
	XVIII. Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych	54	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Lubawa								
		54.1	Rewitalizacja centrum - przebudowa i modernizacja przestrzeni publicznej wewnątrz Starego Miasta (w zakresie przebudowy kan. sanitarnej)	Samorząd miejski	2017-2018	x	x				budżet miasta, RPO W-M
		55	Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi.	Samorząd miejski							
55.1		Rewitalizacja centrum - przebudowa i modernizacja przestrzeni publicznej wewnątrz Starego Miasta (w zakresie kanalizacji deszczowej)	Samorząd miejski	2017-2018	x	x				budżet miasta, RPO W-M	

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania
						2017	2018	2019	2020	
	XIX. Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	56	Realizacja zadań zapisanych w AKPOŚK (2015) oraz innych zadań dotyczących rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta
	XX. Monitoring postępowania z nieczystościami płynnymi na terenach nieskanalizowanych	58	Kontrola częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości płynnych przez właścicieli nieruchomości oraz kontrola funkcjonowania oczyszczalni przydomowych.	Samorząd miejski	2017-2020	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	-
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wszystkie kierunki interwencji	63	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu miasta							
		63.1	Dotacje do usuwania azbestu	Samorząd miejski	2018-2020		20 000,00	20 000,00	20 000,00	budżet miasta
		64	Edukacja w zakresie gospodarki odpadami, promowanie selektywnej zbiórki odpadów, informowanie o zasadach działania systemu zbiórki odpadów, propagowanie idei zapobiegania powstawaniu odpadów (zmiana nawyków konsumenckich), itp.	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW
Zasoby przyrodnicze	XXVIII. Zachowanie obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych	66	Zapewnienie ochrony tworów przyrody ożywionej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej – pomników przyrody.	Samorząd miejski	2017-2020	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	-
	XXXIII. Zrównoważone użytkowanie gruntów rolnych i rozwój zielonej infrastruktury na terenach zurbanizowanych	78	Utrzymanie i powiększanie terenów zieleni na obszarach zurbanizowanych, z dążeniem do zapewnienia łączności pomiędzy tymi terenami oraz tworzenia zielonych pierścieni wokół miast.	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania
						2017	2018	2019	2020	
	XXXIV. Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej	80	Prowadzenie edukacji ekologicznej.	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW
Zagrożenia poważnymi awariami	XXXV. Ograniczenie zagrożeń poważnymi awariami	82	Propagowanie standardów prawidłowych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i wypadków z udziałem pojazdów przewożących towary niebezpieczne.	Samorząd miejski	2017-2020	x	x	x	x	budżet miasta, WFOŚiGW
	XXXVI. Minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia poważnej awarii	83	Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizacji awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii	Samorząd miejski	2018-2020		x	x	x	budżet miasta
RAZEM					-	1 113 902,54	6 169 916,95	1 870 000,00	1 870 000,00	

Załącznik 3. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania
						2017	2018	2019	2020	
Ochrona klimatu i jakości powietrza	I. Zmniejszanie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	1	Instalowanie i modernizacja urządzeń ochrony powietrza, w tym m.in. stosowanie instalacji odpylania, odazotowania i odsiarczania spalin.	LSK	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
		2	Likwidacja lokalnych kotłowni o dużej emisji i rozbudowa sieci ciepłowniczej	LSK	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
		8	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg	Zarządcy dróg	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
		8.1	Rozbudowa drogi powiatowej 1272 N Rakowice – Lubawa na odc.Targowisko Dolne – Lubawa, ul. Przemysłowa w Lubawie	Powiatowy Zarząd dróg w Łubawie	2017	104 000,00				Budżet powiatu, budżet miasta
		9	Budowa tras rowerowych	Zarządcy dróg	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
	II. Wzrost wykorzystania OZE w bilansie	11	Rozwój mikroinstalacji (energetyki prosumenckiej) oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii;	Właściciele nieruchomości	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
		12	Stosowanie w gospodarstwach indywidualnych rozwiązań grzewczych przyjaznych środowisku (układy solarne, pompy ciepła);	Właściciele nieruchomości	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
		13	Rozwój instalacji wykorzystujących biomasę (z wykluczeniem współspalania z węglem), wykorzystujących uprawy energetyczne oraz lokalne bioodpady rolnicze.	LSK, właściciele kotłowni	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
	IV. Zmniejszanie zapotrzebowania na energię	19	Stosowanie energooszczędnych technologii w gospodarce, dokonywanie termomodernizacji budynków, wprowadzanie nowoczesnych systemów grzewczych w domach jednorodzinnych, zmniejszanie strat energii w systemach przesyłowych (elektroenergetycznych i cieplnych).	Podmioty gospodarcze, właściciele i zarządzający obiektami i instalacjami, operatorzy systemów przesyłowych	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
		19.1	Remont i rozbudowa budynku Zespołu Szkół w Lubawie	Samorząd Powiatowy	2018-2019		300 000,00	3 607 000,00	3 000 000,00	Budżet powiatu

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania
						2017	2018	2019	2020	
		20	Rozwój wysokosprawnej kogeneracji i ciepłownictwa, instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych, budowa nowoczesnych sieci ciepłowniczych;	LSK, właściciele i zarządzający obiektami i instalacjami	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
		21	Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych;	Zarządcy dróg	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
		22	Poprawa efektywności energetycznej w transporcie;	Zarządy transportu zbiorowego, firmy transportowe	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
Zagrożenia hałasem	VII. Ograniczanie hałasem	27	Ograniczanie hałasu, zwłaszcza w osiedlach mieszkaniowych poprzez m.in. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień;	TBS i wspólnoty mieszkaniowe, policja	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
		28	Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu, montaż osłon przeciwdźwiękowych w miejscach występowania uciążliwości akustycznych);	Zarządcy dróg	2017-2020	x	x	x	x	brak danych – tożsame z zadaniem 8
Gospodarowanie wodami	IX. Poprawa stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych	33	Ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń zawartych w ściekach komunalnych i przemysłowych, m.in. poprzez realizację zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej;	Zakłady przemysłowe	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
		34	Ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń ze źródeł rozproszonych i obszarowych, w szczególności poprzez ochronę i odtwarzanie trwałej pokrywy roślinnej w strefie brzegowej wód, ograniczanie urbanizacji i przekształcania stref brzegowych	Właściciele i użytkownicy gruntów	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
		35	Zachowanie wielkości i dynamiki przepływu wód, w tym utrzymanie i regulacja rzek – z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych i gospodarczych	RZGW Warszawa, ŻMiUW, ZMiUW w Olsztynie, spółki wodne, właściciele gruntów	2017-2020	x	x	x	x	brak danych

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania
						2017	2018	2019	2020	
		36	Wdrażanie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz w programie wodno-środowiskowym kraju;	ŻZMiUW, ZMiUW Olsztyn, samorządy lokalne, właściciele nieruchomości, WIOŚ	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
	X. Utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych	37	Likwidacja nieczynnych ujęć wody;	właściciele nieczynnych ujęć wody, organa właściwe do wydawania pozwoleń wodnoprawnych, państwowa służba hydrogeologiczna	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
	XII. Zwiększanie retencji wód w zlewniach	40	Ochrona retencji naturalnej w zlewniach (terenów podmokłych, bagien, mokradł) – wdrażanie zadań wynikających z Programu małej retencji i Planów przeciwdziałania skutkom suszy;	właściciele i zarządzający gruntami	2017-2020	x	x	x	x	brak danych
41		Utrzymanie i powiększanie liczby oraz pojemności obiektów małej retencji wodnej;	właściciele i zarządzający gruntami	2017-2020	x	x	x	x	brak danych	
42		Utrzymanie i powiększanie liczby zbiorników przeciwpożarowych w strefach wysokiego zagrożenia pożarowego;	Lasy Państwowe, Właściciele obiektów	2017-2020	x	x	x	x	brak danych	
43		Retencjonowanie wód opadowych odprowadzanych z powierzchni szczelnych i utwardzonych oraz ograniczanie tworzenia nowych powierzchni uszczelnionych.	Właściciele terenów	2017-2020	x	x	x	x	brak danych	
Gospodarka wodno-ściekowa	XV. Zaopatrzenie ludności w wodę	47	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody.	PWiK	2017-2020					
		47.1	Budowa studni głębinowej nr 3	PWiK	2017	192 000,00				-
		47.2	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej	PWiK	2017-2020	140 000,00	200 000,00	50 000,00	50 000,00	-
		47.3	Budowa studni głębinowej nr 4	PWiK	2018		300 000,00			-

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania
						2017	2018	2019	2020	
	XVI. Poprawa jakości wody przeznaczonej do spożycia	48	Doskonalenie technologii produkcji wody przeznaczonej do spożycia.	PWiK	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		48.1	Wymiana złoza w stacji uzdatniania wody	PWiK	2017-2020	38 000,00		50 000,00	50 000,00	-
		49	Prowadzenie monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia.	Państwowa Inspekcja Sanitarna, PSS-E	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
	XVII. Oszczędne gospodarowanie wodą	50	Ograniczanie zużycia wody w gospodarstwach domowych;	gospodarstwa domowe	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		51	Ograniczanie strat wody w sieciach wodociągowych;	PWiK	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		52	Wdrażanie rozwiązań wykorzystujących wody opadowe do lokalnego zaopatrzenia w wodę;	PWiK	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
	XVIII. Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych	54	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Lubawa	PWiK	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		54.1	Wykonanie projektu i budowa sieci kanalizacji ul. Dworcowa - Mortęgi	PWiK	2017-2018	250 000,00	300 000,00			-
		54.2	Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	PWiK	2017-2020	140 000,00	180 000,00	40 000,00	60 000,00	-
		55	Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi.	PWiK	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
	XIX. Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	57	Realizacja zadań zapisanych w AKPOŚK (2015) oraz innych zadań dotyczących rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków	PWiK	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		58	Poprawa technologii oczyszczania ścieków i podnoszenie sprawności oczyszczania (wprowadzanie BAT);	PWiK	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
Gleby	XXI. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	59	Przeciwdziałanie erozji gleb poprzez wprowadzanie trwałej pokrywy roślinnej oraz stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych;	właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		60	Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom;	właściciele gruntów	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania
						2017	2018	2019	2020	
	XXII. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	61	Działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na powierzchni ziemi	sprawcy szkód, właściciele gruntów, instytuty badawcze, RDOŚ, WIOŚ, WFOŚiGW	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wszystkie kierunki interwencji	-	Zgodnie z WPGO	-	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		62	Budowa PSZOK w Lubawie	EZG Działdowszczyzna	2020				x	Brak danych
		63	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu miasta	właściciele wyrobów	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
Zasoby przyrodnicze	XXVII. Rozwój i weryfikacja obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu	65	Weryfikacja granic, celów i przedmiotów ochrony w powołanych formach ochrony przyrody.	RDOŚ – zgodnie z kompetencjami określonymi w ustawie o ochronie przyrody	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
	XXVIII. Zachowanie obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych	66	Zapewnienie ochrony tworów przyrody ożywionej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej – pomników przyrody.	właściciele i użytkownicy gruntów	2017-2020	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	bezkosztowo	-
	XXIX. Doskonalenie planowania i realizacji zadań ochronnych	67	Realizacja zadań wyznaczonych dla zachowania lub poprawy stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach chronionych.	RDOŚ, właściciele i użytkownicy gruntów na obszarach chronionych	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
	XXX. Zachowanie ciągłości terytorialnej i spójności ekologicznej przestrzeni przyrodniczej i zapobieganie jej fragmentacji	68	Utrzymanie i rozwijanie zielonej infrastruktury na terenach nieleśnych, w tym przydrożnych alei i szpalerów drzew oraz ochrona i renaturyzacja zbiorowisk roślinnych towarzyszących ciekom wodnym, otaczających zbiorniki wodne i obszary podmokłe;	właściciele i użytkownicy gruntów	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania
						2017	2018	2019	2020	
XXXI. Utrzymanie, powiększanie i ochrona zasobów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych		69	Uzupełnianie i aktualizacja planów urządzenia lasów niebędących w zarządzie Lasów Państwowych;	właściciele lasów	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		70	Realizacja zadań wynikających z planów urządzenia lasu;	właściciele lasów	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		71	Utrzymanie i powiększanie powierzchni gruntów zadrzewionych i zakrzewionych	właściciele i użytkownicy gruntów	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		72	Wzmacnianie i rozwijanie publicznych funkcji lasów, w szczególności w zakresie edukacji i turystyki, z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody;	właściciele i administratorzy lasów publicznych	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		73	Ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody, w tym realizacja programów czynnej ochrony gatunków zagrożonych wyginięciem;	właściciele lasów, podmioty realizujące działania ochronne	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
XXXII. Ograniczanie inwazji obcych gatunków		74	Ograniczanie liczebności i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków zagrażających rodzimej przyrodzie lub powodujących znaczne straty gospodarcze.	RDOS, właściciele i użytkownicy gruntów	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
XXXIII. Zrównoważone użytkowanie gruntów rolnych i rozwój zielonej infrastruktury na terenach zurbanizowanych		75	Utrzymanie ekstensywnego użytkowania cennych przyrodniczo łąk i pastwisk;	właściciele i użytkownicy łąk i pastwisk	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		76	Zachowanie i odtwarzanie śródpolnych remiz, zadrzewień, zakrzaceń i małych zbiorników wodnych;	właściciele i użytkownicy gruntów	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		77	Upowszechnianie wiedzy i promocja proekologicznych form gospodarowania, upowszechnianie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych;	ODR, ośrodki edukacyjne	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		78	Utrzymanie i powiększanie terenów zieleni na obszarach zurbanizowanych, z dążeniem do zapewnienia łączności pomiędzy tymi terenami oraz tworzenia zielonych pierścieni wokół miast.	samorządy, właściciele i użytkownicy gruntów, służby planistyczne	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		78.1	Zagospodarowanie terenu zieleni przy Kościele pw. Św. Jana Chrzciciela i Michała Archanioła w Lubawie	Samorząd Powiatowy	2017	16 000,00				

Obszar interwencji	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty				Źródło finansowania
						2017	2018	2019	2020	
	XXXIV. Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej	79	Wspieranie inicjatyw społecznych, w tym wolontariatu, na rzecz ochrony przyrody.	Lasy Państwowe	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		81	Wspieranie ośrodków edukacji ekologicznej.	WFOŚiGW, NFOŚiGW	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
Zagrożenia poważnymi awariami	XXXV. Ograniczenie zagrożeń poważnymi awariami	82	Propagowanie standardów prawidłowych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i wypadków z udziałem pojazdów przewożących towary niebezpieczne.	właściciele instalacji, WIOŚ, PSP, ośrodki edukacyjne	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych
		83	Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizacji awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii	PSP, OSP, WFOŚiGW	2017-2020	x	x	x	x	Brak danych

Załącznik 4. Zgodność POŚ z kierunkami interwencji i działaniami celów środowiskowych wybranych dokumentów strategicznych

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska	Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne	spójne
		Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych	zgodne
		Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce	niesprzeczne
		Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii	zgodne
		Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki	niesprzeczne
		Zwiększenie poziomu ochrony środowiska	zgodne
	Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach	spójne
		Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie - miasta	niesprzeczne
		Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	niesprzeczne
		Wprowadzenie rozwiązań prawnoorganizacyjnych stymulujących rozwój miast	niesprzeczne
	Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski	Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego	niesprzeczne
	Strategia Rozwoju Kraju 2020 I. Sprawne i efektywne państwo	Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela	I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela
Strategia Rozwoju Kraju 2020 II. Konkurencyjna gospodarka	Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami	zgodne
		II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej	spójne
		II.6.4. Poprawa stanu środowiska	zgodne
		II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu	zgodne
Strategia Rozwoju Kraju 2020 III. Spójność społeczna i terytorialna	Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich	niesprzeczne
		III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej	niesprzeczne
Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”	Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni	zgodne
		Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody	zgodne
		Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna	zgodne
		Uporządkowanie zarządzania przestrzenią	zgodne
	Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię	Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii	zgodne
		Poprawa efektywności energetycznej	zgodne
		Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	zgodne
		Rozwój energetyczny obszarów	zgodne

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności
	Cel 3. Poprawa stanu środowiska	podmiejskich i wiejskich	
		Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne	niesprzeczne
		Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	zgodne
		Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne	zgodne
		Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki	zgodne
		Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych	niesprzeczne
Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców	Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy	zgodne
		Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej	niesprzeczne
		Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu	zgodne
Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)	Cel strategiczny 1. Stworzenie Zintegrowanego systemu transportowego	Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektonicznobudowlanych oraz istniejących zasobów	zgodne
		Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko	zgodne
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020	Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej	Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej	zgodne
		Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków	zgodne
		Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	zgodne
		Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego	zgodne
		Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej	zgodne
		Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad	zgodne
	Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe	Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne	zgodne
		Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych	spójne
	Cel szczegółowy 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich	Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką	zgodne
		Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin	zgodne
		Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej	zgodne
		Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi	zgodne
		Rozwój wiedzy w zakresie ochrony	spójne

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności
		Środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie	
		Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego	zgodne
		Właściwe planowanie przestrzenne	zgodne
		Racjonalna gospodarka gruntami	spójne
		Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu	zgodne
		Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolnożywnościowym	spójne
		Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomasy wytwarzanej w rolnictwie	niesprzeczne
		Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu	niesprzeczne
		Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych	zgodne
		Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych	zgodne
		Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi	spójne
		Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa	zgodne
		Wzmacnianie publicznych funkcji lasów	spójne
		Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych	spójne
		Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich	spójne
Strategia „Sprawne Państwo 2020”	Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych	Zapewnienie ładu przestrzennego	spójne
	Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego	spójne
Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne	zgodne
		Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego	spójne
	Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe – usługi komunalne i związane z ochroną środowiska	zgodne
		Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze	spójne
		Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE	niesprzeczne
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej	Kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i	niesprzeczne

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności
		bezpiecznej żywności	
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego	Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu	spójne
Polityka energetyczna Polski do 2030 roku	1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej	Dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną	spójne
		Konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15	spójne
	3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła	Zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii	zgodne
	5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw	Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych	zgodne
		Osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji	niesprzeczne
		Ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną	zgodne
		Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach	spójne
	7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko	Ograniczenie emisji CO ₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego	zgodne
		Ograniczenie emisji SO ₂ i NO _x oraz pyłów (w tym PM ₁₀ i PM _{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych	zgodne
		Minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce	zgodne
Zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych		zgodne	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów	niesprzeczne	
	Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej	niesprzeczne	
	Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski	zgodne	
	Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa	niesprzeczne	
	Cel 6. Przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego	spójne	
	Krajowy program ochrony	Cel szczegółowy: osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów	zgodne

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności
powietrza do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymane, a w przypadku pyłu drobnego PM _{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia		
	Cel szczegółowy: osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego		zgodne
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska	Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu	zgodne
		Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu	spójne
		Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu	zgodne
		Adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie	spójne
		Zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu	niesprzeczne
	Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich	Stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami	spójne
		Organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu	spójne
	Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu	Monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie)	spójne
		Miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu	niesprzeczne
	Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	spójne
Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu	zgodne	

Załącznik nr 2 do Uchwały Nr 225/1100/18 Zarządu Powiatu Iławskiego z dnia 10 kwietnia 2018 r.

Uwagi dotyczące projektu *Programu ochrony środowiska miasta Lubawa do roku 2020*:

1. W załączniku 1 *Cele, kierunki interwencji oraz zadania* oraz załączniku 3 *Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem* w kolumnie zatytułowanej „Podmiot odpowiedzialny” wpisano RZGW Warszawa, ŻZMiUW oraz ZMiUW w Olsztynie, które od 01 stycznia 2018 r. przestały istnieć na mocy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. poz. 1566 ze zm.). Należy zaznaczyć, że obszar miasta Lubawa znajdował się w obszarze Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku i nadal znajduje się w jego obszarze przy czym jest to już Państwowe Gospodarstwo Wodne WODY POLSKIE RZGW Gdańsk.
2. Uaktualnienia w załączniku 3 terminu realizacji i kosztów zadania 19.1 *Remont i rozbudowa budynku Zespołu Szkół w Lubawie*, zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Powiatu Iławskiego przyjętą uchwałą Nr XXXVIII/302/17 Rady Powiatu Iławskiego z 21 grudnia 2017 r.